

สรุปผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

คำนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยแบบยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาล และเป็นเรื่องที่สังคมไทยกำลังให้ความสนใจและมุ่งพัฒนาประเทศเพื่อก้าวไปสู่สังคมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการดำเนินงานของรัฐ หากมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้นเท่าใด จะส่งผลให้หน่วยงานสามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและรับผิดชอบต่องานมากขึ้น หน่วยงานของรัฐ จึงต้องดำเนินงานโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนในสังคมที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมตรวจสอบ อาทิเช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น การตรวจสอบ การเปิดเผยข้อมูล และการเสริมสร้างอำนาจตัดสินใจให้แก่ประชาชน เป็นต้น การมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่จำกัดเพียงแคในหน่วยงานของรัฐเท่านั้น โครงการหรือกิจการของภาคเอกชนบางประเภทที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน ยังมีบทบาทให้ต้องดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ รวมทั้ง บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การตัดสินใจทางการเมือง การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ และบัญญัติให้สิทธิประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน สิทธิชุมชน สิทธิในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สิทธิในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการออกเสียงประชามติ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนของสังคมจะต้องร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่ประโยชน์สุขของประชาชน คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ในคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ในฐานะได้รับมอบหมายให้พิจารณาศึกษาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงดำเนินงานโดยมุ่งเน้นศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้ง พิจารณาศึกษากรณีปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ชุมชนของตน

รายงานเล่มนี้ ได้รวบรวมผลการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ของคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกอบด้วย ผลการประชุม ผลการจัดสัมมนา และผลการศึกษาดูงาน ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์แก่บุคคลในวงงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และประชาชนผู้สนใจทั่วไป สำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	๖ - ๑๙
สรุปผลการพิจารณา	
๑. พิจารณาแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะอนุกรรมการ และพิจารณากำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ	๒๑
๒. พิจารณาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๒๗
๓. พิจารณาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนจากโครงการพัฒนาในพื้นที่ต่าง ๆ	๕๓
๔. พิจารณาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน จากองค์กรภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็ง และมีผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จ	๗๕
๕. พิจารณาศึกษากรณีปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎร บริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	๗๙
๖. พิจารณาศึกษากรณีปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม จากการปลูกต้นยูคาลิปตัส บนเทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ และกรณีขอให้ยกเลิกป่าเตรียมการโคกสูง- บ้านดง และออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร	๙๙
๗. พิจารณาศึกษากรณีปัญหาการบุกรุกที่ดินที่มีเอกสารสิทธิของราษฎร บ้านห้วยพระ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม	๑๑๗
๘. พิจารณาศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	๑๒๓
๙. พิจารณากำหนดโครงการหรือกิจกรรมของคณะอนุกรรมการ และพิจารณาทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของคณะอนุกรรมการ	๑๒๗

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

รายนามที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

ภาคผนวก ข

ประกาศคณะกรรมการ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินรอบเขื่อนอุบลรัตน์

ภาคผนวก ค

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ลำดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

พัฒนาการของการมีส่วนร่วมของประชาชนไทยในอดีต

ภาคผนวก ง

รายชื่อฝ่ายเลขานุการประจำคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

รายนามผู้จัดทำ

บทสรุปผู้บริหาร

บทสรุปผู้บริหาร

คณะกรรมการการพัฒนารเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร เป็นกลไกหนึ่งของฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๒ (๒๔) กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนารเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริม และเผยแพร่การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข วิถีคิดและ วิถีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เสรีภาพและความรับผิดชอบในการ แสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน การคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองและการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐทุกระดับ

จากกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าว และข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๘ ในการประชุมคณะกรรมการการพัฒนารเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๕ วันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง **คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน** ขึ้นมาคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ พิจารณาศึกษาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และพิจารณาศึกษาเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย และรายงานผลการพิจารณาศึกษาให้คณะกรรมการรับทราบ

การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ดำเนินงานตามกรอบอำนาจหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ โดยในการพิจารณาศึกษาเรื่องต่าง ๆ คณะอนุกรรมการ มุ่งเน้นศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้อง โดยคณะอนุกรรมการกำหนดให้มีการพิจารณาศึกษาข้อมูลข้อเท็จจริง ในเรื่องต่าง ๆ ที่คณะอนุกรรมการเห็นว่า มีความสำคัญและน่าสนใจ รวมทั้ง พิจารณาศึกษาประเด็น ปัญหาตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ สำหรับขั้นตอนการพิจารณาศึกษาเรื่องต่าง ๆ คณะอนุกรรมการจะดำเนินการจัดประชุมและเชิญภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน เข้าร่วมประชุม ส่วนประเด็นปัญหาที่มีประชาชนร้องเรียนขอความเป็นธรรม หรือขอ ความช่วยเหลือเนื่องจากได้รับความเดือดร้อน คณะอนุกรรมการจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการ นำเสนอปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ พร้อมทั้งเสนอแนะ และ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของ ประชาชน ส่วนประเด็นปัญหาที่คณะอนุกรรมการเห็นว่า มีความสำคัญและจำเป็นต้องศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริงในพื้นที่เพิ่มเติม คณะอนุกรรมการจะรายงานผลการพิจารณา พร้อมทั้งความเห็น เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณา เพื่อมีมติให้มีการเดินทางไปศึกษาดูงาน จัดประชุม หรือสัมมนา

เพื่อเปิดเวทีให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข้อเท็จจริงร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาย่างมีประสิทธิภาพ

ในการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๕ วันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมมีมติตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

๑) นายเกียรติอุดม เมนะสวัสดิ์	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒) นายสุพล พองงาม	อนุกรรมการ
๓) นางมุกดา พงษ์สมบัติ	อนุกรรมการ
๔) นายวราวัชร์ พันธุ์ศิลา	อนุกรรมการ
๕) นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ	อนุกรรมการ
๖) นายวรวิทย์ หงส์สุทร	อนุกรรมการ
๗) นายสวัสดิ์ เรววรรณ	อนุกรรมการ
๘) นางจิราภรณ์ วิริยะพงษากุล	อนุกรรมการ
๙) นายไพโรจน์ คุณผลิน	อนุกรรมการ
๑๐) นางมนพร เจริญศรี	เลขานุการคณะกรรมการ

คณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน มีมติให้อนุกรรมการ ในคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชน พ้นจากตำแหน่ง และมีมติแต่งตั้งอนุกรรมการ ดังนี้

- การประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๑๑ วันพุธที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมมีมติให้นางจิราภรณ์ วิริยะพงษากุล พ้นจากตำแหน่งอนุกรรมการ และมีมติตั้ง นายจิรัชย์ เชาวลิต เป็นอนุกรรมการ

- การประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๓๖ วันพุธที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมมีมติให้นายวรวิทย์ หงส์สุทร พ้นจากตำแหน่งอนุกรรมการ และมีมติตั้ง นายปัญญา จินตะเวช เป็นอนุกรรมการ

- การประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๕๐ วันพฤหัสบดีที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ที่ประชุมมีมติให้ นายจิรัชย์ เชาวลิต พ้นจากตำแหน่งอนุกรรมการ และมีมติตั้ง นายพชรนน คณาโชติโกคิน เป็นอนุกรรมการ

- การประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๗๔ วันพุธที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๖ ที่ประชุมมีมติให้นายปัญญา จินตะเวช พ้นจากตำแหน่งอนุกรรมการ และมีมติตั้ง นายสุภาพ นามโสม เป็นอนุกรรมการ

- การประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๗๖ วันพุธที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ที่ประชุมมีมติให้นางมนพร เจริญศรี พ้นจากตำแหน่ง อนุกรรมการ และมีมติตั้ง นางฉวีวรรณ ป้องपाल เป็นอนุกรรมการ

การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ในคณะกรรมการ
การพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔
ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ สรุปได้ดังนี้

๑. การประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาเรื่องต่าง ๆ จำนวน ๓๙ ครั้ง โดยมีประเด็นการพิจารณา
ศึกษา ดังนี้

๑) พิจารณาแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ และพิจารณากำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของ
คณะอนุกรรมการ

๒) พิจารณาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดรับฟังความคิดเห็นของ
ประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓) พิจารณาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนจากโครงการพัฒนาในพื้นที่ต่าง ๆ ได้แก่
โครงการเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี โครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิต
ปิโตรเลียมน้ำพอง และกิจการขนส่งถ่านหิน จังหวัดสมุทรสาคร

๔) พิจารณาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน จากองค์กรภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็ง
และมีผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จ

๕) พิจารณาศึกษากรณีปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎร บริเวณรอบเขื่อน
อุบลรัตน์ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

๖) พิจารณาศึกษากรณีปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวน
กวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัส บนเทือกเขา
ภูเก้า – ภูพานคำ และกรณีขอให้ยกเลิกป่าเตรียมการโคกสูง- บ้านดง และออกเอกสารสิทธิให้กับ
ราษฎร

๗) พิจารณาศึกษากรณีปัญหาการบุกรุกที่ดินที่มีเอกสารสิทธิของราษฎร บ้านห้วยพระ
อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

๘) พิจารณาศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

๙) พิจารณากำหนดโครงการหรือกิจกรรมของคณะอนุกรรมการ และพิจารณาทบทวน
ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของคณะอนุกรรมการ

๒. การจัดสัมมนา จำนวน ๑ ครั้ง

คณะอนุกรรมการจัดทำโครงการสัมมนา เรื่อง “แนวทางพัฒนากระบวนการรับฟังความ
คิดเห็นของประชาชนแบบการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”
เสนอต่อคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน
ซึ่งคณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบและให้ดำเนินการจัดสัมมนาเรื่องดังกล่าว ในวันจันทร์ที่ ๓๐
เมษายน ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข ๒๑๓ – ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

๓. การศึกษาดูงาน จำนวน ๔ ครั้ง

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนของประชาชน และรายงานผลการ
พิจารณาศึกษา และร่วมเดินทางไปศึกษาดูงานกับคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน
และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อศึกษารณีปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

- วันจันทร์ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ ศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของประชาชน ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

- วันศุกร์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ศึกษาสถานการณ์แนวทางแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ณ ห้องประชุมศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและจำหน่ายสินค้า OTOP เทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

- วันศุกร์ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ศึกษาสถานการณ์ปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ที่ได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสบนเทือกเขาภูเก้า - ภูพานคำ และศึกษาข้อร้องเรียนของราษฎร กรณีขอให้ยกเลิกป่าเตรียมการ โคกสูง - บ้านดง และการออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร ณ เทศบาลตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น

- วันศุกร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ (๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ นาฬิกา) ศึกษางานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง ณ ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๔. ตั้งคณะทำงาน จำนวน ๑ คณะ

คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้รายงานผลการพิจารณาศึกษา กรณีปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของประชาชนบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ และเสนอขอมติที่ประชุม คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาดินบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ จำนวน ๒๙ คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากภาคราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาชน และในคราวประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๗๓ วันพุธที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาดินบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาศึกษา กรณีปัญหาการทับซ้อนของพื้นที่บริเวณรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์จนทำให้ราษฎรเกิดความสับสน และขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ และกำหนดแนวเขตให้มีความชัดเจน และพิจารณาศึกษากรณีการคืนพื้นที่ห้วยงานเขื่อนอุบลรัตน์ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย รวมทั้งพิจารณาศึกษากรณีปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของราษฎรรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ คณะทำงานแก้ไขปัญหาดินบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ มีการประชุม จำนวน ๑ ครั้ง เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เวลา ๑๓.๓๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมพระธาตุขามแก่น ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ผลการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และทำให้รัฐหรือผู้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ได้รับทราบข้อมูล หรือความคิดเห็นจากประชาชน เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาและการตัดสินใจว่า สมควรดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามหลักสากลที่ใช้ในบรรดาประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย แบ่งออกเป็นสองแนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่ง เป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และแนวทางที่สอง เป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสียโดยตรง โดยใช้ทั้งสองแนวทางควบคู่กันไป กล่าวคือ นอกจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามกลไกของรัฐสภาแล้ว ยังต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยตรง และต้องให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยมีวิธีการให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหลากหลายวิธี ซึ่งหน่วยงานหรือผู้ดำเนินโครงการ สามารถเลือกดำเนินการได้ตามสถานการณ์

กฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

แม้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๕๙ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาต หรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่นไว้ด้วย **ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ**” จากบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน แต่ร่างกฎหมายยังไม่เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ใน มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง แต่มีการตัดข้อความ “**ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ**” ออกไป เมื่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเปลี่ยนแปลงไป ทำให้หลักการและนโยบายในการตรากฎหมายว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจึงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของประชาชน ในการรับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผล ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจส่งผลกระทบต่อตนหรือชุมชน หรือมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ (๑) และ (๒) บัญญัติให้รัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง แต่กฎหมายที่บังคับใช้ ยังไม่สามารถทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ และยังไม่มีการตรากฎหมายในระดับพระราชบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ชัดเจนในการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงทำให้หลายภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชน ยังคงมีความพยายามที่จะให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป

แม้จะยังไม่มีการตรากฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ฝ่ายบริหารเห็นว่าสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมทั้ง แนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของรัฐอย่างกว้างขวาง โดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่ระเบียบดังกล่าว มีข้อจำกัดในการบังคับใช้เฉพาะโครงการหรือกิจการของรัฐ ไม่มีผลบังคับกับการดำเนินโครงการหรือกิจการของเอกชน เนื่องจากมีสถานะเป็นระเบียบซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร เรื่องดังกล่าว คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนเห็นว่า เป็นช่องว่างของกฎหมาย ทำให้โครงการหรือกิจการของเอกชนบางประเภท ซึ่งไม่อยู่ในบังคับต้องจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) หรือการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ต้องผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ทั้งที่โครงการหรือกิจการบางประเภท อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน อาทิเช่น กรณีการเปิดกิจการสถานบริการแก๊สในพื้นที่ชุมชนบางแห่ง เป็นต้น คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนเห็นว่า สมควรให้มีการตรากฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชน และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มีความชัดเจนและครอบคลุมโครงการหรือกิจการที่ยังมีช่องว่างจากระเบียบและประกาศของหน่วยงาน ซึ่งหากมีการตรากฎหมายดังกล่าวสำเร็จ จะเป็นการยกระดับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสำคัญและดำเนินการเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจังมากขึ้น

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง กำหนดให้ต้องศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้ง กำหนดให้องค์การอิสระให้ความเห็นประกอบ ก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หน่วยงานผู้อนุมัติ อนุญาต เจ้าของโครงการ และภาคประชาชน มีความตื่นตัวมากขึ้น โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ออกประกาศกำหนดประเภทโครงการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง จำนวน ๑๑ ประเภท ต้องศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในส่วนของภาคประชาชน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ทำให้ประชาชนให้ความสำคัญกับสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น มีการเรียกร้องสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข้อเท็จจริงในโครงการ ร่วมเฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินโครงการ เนื่องจากมีการดำเนินโครงการพัฒนาหรือกิจการของภาครัฐหรือเอกชนบางแห่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และสุขภาพของประชาชน ประชาชนที่ได้รับผลกระทบได้ออกมาเรียกร้องและคัดค้านการดำเนินโครงการ บางกรณีมีการฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอให้ระงับโครงการ และมีประชาชนออกมาเรียกร้องสิทธิและคัดค้านโครงการพัฒนาในพื้นที่ต่าง ๆ ออกไปในวงกว้าง เนื่องจากเกรงกลัวว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการ จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนผู้ดำเนินโครงการ มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงาน โดยได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น มีการศึกษาและจัดตั้งส่วนงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เปิดให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ เนื่องจากได้ตระหนักแล้วว่า หากประชาชนไม่ยอมรับและไม่ให้ความร่วมมือแล้ว โครงการจะไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ในการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนเห็นว่า ส่วนหนึ่งเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ไม่มีประสิทธิภาพ การชี้แจงข้อมูลโครงการเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นไม่ครบถ้วนรอบด้าน ประชาชนไม่มีความเข้าใจในข้อมูลโครงการ ผู้ดำเนินงานจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนขาดความจริงใจและไม่มีความเข้าใจในวิถีชีวิตของชุมชน เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต จึงต้องเร่งบูรณาการงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเริ่มตั้งแต่การปรับแนวคิดและทัศนคติให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชน สร้างองค์ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ปรับปรุงระเบียบปฏิบัติและแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน ผลักดันกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้
โครงการในพื้นที่ตั้งโครงการ เพื่อให้ประชาชนที่สนใจได้มีแหล่งศึกษาเรียนรู้โครงการ

นอกจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่ต้องดำเนินการก่อนดำเนินโครงการหรือ
กิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้กำหนดให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนองค์กร
เอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการ
ดำเนินการเรื่องดังกล่าว คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีการพิจารณาศึกษาเพื่อ
ติดตามความคืบหน้าร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ซึ่งผลการพิจารณา
ทราบว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ระหว่างการพิจารณาปรับปรุงร่างกฎหมาย
ดังกล่าวให้มีความเหมาะสม เนื่องจากยังมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดให้องค์การอิสระ
เป็นองค์กรภาคเอกชนหรือองค์กรของรัฐ ความซ้ำซ้อนขององค์กร รวมทั้ง สถานะตามกฎหมายของ
องค์กรดังกล่าว

**การพิจารณาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ได้แก่
โครงการเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี โครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานี
ผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง และกิจการขนส่งถ่านหิน จังหวัดสมุทรสาคร**

คณะอนุกรรมการมุ่งศึกษาขั้นตอน กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยจัดประชุมพิจารณาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในโครงการ โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และภาคประชาชน เข้าร่วมประชุม ซึ่งจากการ
พิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว คณะอนุกรรมการเห็นว่า ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการน้อย และ
ไม่เข้าใจข้อมูลทางวิชาการที่มีศัพท์เทคนิคจำนวนมาก ซึ่งการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของ
ประชาชนดังกล่าว ประชาชนไม่สามารถมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในโครงการได้อย่างแท้จริง
ประชาชนมีความกังวลในผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากโครงการ จนเกิดการต่อต้านคัดค้านโครงการ
แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว คณะอนุกรรมการเห็นว่า ทุกภาคส่วนจะต้องเร่งสร้างความเชื่อมั่นและ
ความไว้วางใจให้กับประชาชน โดยการเปิดเผยข้อมูลและข้อเท็จจริงในโครงการให้ครบถ้วนรอบด้าน
ทั้งข้อดี และข้อเสีย รับฟังความคิดเห็นและข้อกังวลของประชาชน หามาตรการในการป้องกันความ
เสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น และกำหนดค่าชดเชยเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม
ความยุ่งยากของการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ความหลากหลายของประชาชน
ในแต่ละชุมชนซึ่งมีความต้องการที่แตกต่างกัน ผู้ดำเนินงานเรื่องดังกล่าวจึงต้องมีความจริงจัง
มีองค์ความรู้ และความเชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาทำความเข้าใจในวิถีชีวิตของ
ชุมชน จึงจะสามารถทำให้ประชาชนยอมรับและให้ความร่วมมือในการศึกษาหรือการดำเนินโครงการ
ในพื้นที่ได้

การพิจารณากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจากเครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งมีการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จและมีความเข้มแข็ง

คณะอนุกรรมการได้เชิญผู้แทนภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน เข้าร่วมประชุม เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานขององค์กรภาคประชาชนที่มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งผู้แทนภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน ได้ชี้แจงการดำเนินงานขององค์กรและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และคณะอนุกรรมการได้แสดงความคิดเห็นว่าการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน และร่วมกันสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างแท้จริง ส่วนการดำเนินงานติดตามการทุจริตของภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน หากปรากฏข้อมูลการทุจริตที่ชัดเจนแล้ว อาจนำเสนอเรื่องดังกล่าวให้สังคมได้รับทราบ เพื่อให้คนในสังคมตื่นตัวกับผลกระทบที่เกิดจากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

การพิจารณาศึกษากรณีปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎร บริเวณรอบเขื่อน อุบลรัตน์ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

สืบเนื่องจากมีราษฎรร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อน จากกรณีปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขตและมีปัญหาการทับซ้อนกันของพื้นที่ของหน่วยงานที่อยู่รอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ ทำให้ประชาชนที่อาศัยและทำกินอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว เกิดความสับสนในการติดต่อประสานงาน และเกรงกลัวจะถูกดำเนินคดี และมีราษฎรต้องการพิสูจน์สิทธิในที่ดิน คณะกรรมการการพัฒนากองเมืองฯ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว คณะอนุกรรมการจึงได้มีการจัดประชุม โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนผู้ร้องเรียนเข้าร่วมประชุม และได้ร่วมเดินทางไปศึกษาดูงานกับคณะกรรมการการพัฒนากองเมืองฯ เพื่อศึกษาข้อมูลข้อเท็จจริงและจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ โดยที่ประชุมเห็นสมควรให้มีการตั้งคณะทำงาน ซึ่งคณะทำงานประกอบด้วย ผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินงานแก้ไขปัญหาเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ คณะกรรมการการพัฒนากองเมืองฯ ได้มีมติตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ โดยมีคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นร่วมเป็นคณะทำงานดังกล่าว สำหรับผลการพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่นั้น ผู้แทนหน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่รอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ป่าสงวนแห่งชาติโสภณแต่ (กรมป่าไม้) และอุทยานแห่งชาติน้ำพอง (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) ได้ชี้แจงว่า หน่วยงานมีข้อมูลพิกัดพื้นที่ที่ชัดเจน และต้องการที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาแนวเขต และปัญหาการทับซ้อนของพื้นที่ดังกล่าว เพียงแต่ขาดเจ้าภาพในการดำเนินการ ซึ่งจากการประชุมคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ครั้งที่ ๑ จังหวัดขอนแก่นและอำเภออุบลรัตน์ ได้รับเป็นเจ้าภาพในการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันเดินสำรวจกำหนดแนวเขตให้มีความชัดเจน สำหรับพื้นที่ที่มีปัญหาการทับซ้อนซึ่งอยู่ในเขตของป่าสงวนแห่งชาติโสภณแต่และอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ เมื่อเดินสำรวจแนวเขตร่วมกันแล้ว หน่วยงานทั้งสองจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ทับซ้อนตามระเบียบของหน่วยงานในลำดับต่อไป กรณีการขอพิสูจน์สิทธิของราษฎรในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและกรมป่าไม้ หน่วยงานจะทำการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิของราษฎรเป็นการเฉพาะรายตามขั้นตอนของกฎหมาย แต่หน่วยงานมีนโยบายในการผ่อนผันการจับกุม โดยให้ประชาชนที่ขอพิสูจน์สิทธิอยู่อาศัยในพื้นที่ได้ชั่วคราวระหว่างการตรวจพิสูจน์สิทธิ ส่วนกรณีการคืนพื้นที่ห้วงงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง

ประเทศไทย ซึ่งเป็นประเด็นที่ประชาชนในพื้นที่สนใจและต้องการทราบความคืบหน้าการดำเนินการของหน่วยงาน ทั้งนี้ สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่นได้จัดส่งรายงานผลการประชุมคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ วันพุธที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น มีมติเห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการ ส่งเรื่องการขอคืนพื้นที่หวงงานเชื่อนอุปถัมภ์ไปยังคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐจังหวัดขอนแก่นเพื่อพิจารณาต่อไป โดยมีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐจังหวัดขอนแก่น ส่งคืนพื้นที่ให้คณะรัฐมนตรี เพื่อมีมติว่าจะมอบพื้นที่ให้หน่วยงานใดดำเนินการต่อไป

การพิจารณาศึกษากรณีปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสบนเทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ และกรณีขอให้ยกเลิกป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง และออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร

ราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ร้องเรียนว่าได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากพื้นที่เทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ ที่มีการปลูกต้นยูคาลิปตัส มีความแห้งแล้งมากราษฎรจึงขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยกเลิกการปลูกต้นยูคาลิปตัส และปลูกต้นไม้ชนิดอื่นทดแทนเพื่อคืนผืนป่าและฟื้นฟูระบบนิเวศ และได้ร้องขอให้ยกเลิกป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง และออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร ในการนี้คณะกรรมการได้มอบหมายให้คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว คณะอนุกรรมการจึงได้มีการจัดประชุม โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชนเข้าร่วมประชุม และร่วมเดินทางไปศึกษาดูงานกับคณะกรรมการพัฒนาการเมืองฯ ณ เทศบาลตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น เพื่อรับฟังข้อมูล ข้อเท็จจริง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งราษฎรในพื้นที่ได้ชี้แจงว่า สภาพป่าบริเวณที่ปลูกต้นยูคาลิปตัสมีความแห้งแล้งมาก ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ และต้นไม้ชนิดอื่นไม่สามารถเติบโตร่วมกับต้นยูคาลิปตัสได้ โดยเปรียบเทียบพื้นที่ป่าบริเวณข้างเคียงที่ไม่มี การปลูกต้นยูคาลิปตัส มีความอุดมสมบูรณ์ มีต้นไม้เกิดขึ้นหลากหลายพันธุ์ และมีระบบนิเวศที่ดีกว่า ซึ่งจากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพป่าของคณะกรรมการพบว่า สภาพพื้นที่ป่ายูคาลิปตัสกับสภาพพื้นที่ป่าในพื้นที่ใกล้เคียงแตกต่างกัน แต่ในการพิจารณาหน่วยงานผู้ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ป่ายูคาลิปตัส มีประเด็นปัญหาที่ต้องศึกษา เนื่องจากพื้นที่ป่ายูคาลิปตัส เป็นสวนป่าอยู่ในความดูแลรักษาของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งครบกำหนดระยะเวลาดูแลบำรุงรักษา และจะต้องส่งมอบคืนพื้นที่ให้กับกรมป่าไม้ เมื่อคืนพื้นที่แล้วจึงจะสามารถดำเนินการพิจารณาศึกษาทางเลือกความเหมาะสม กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของหน่วยงาน ในการปลูกต้นไม้ชนิดอื่นทดแทนต้นยูคาลิปตัสในพื้นที่ดังกล่าวได้ จากการศึกษาดูงานและจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้สั่งการให้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น) ดำเนินการส่วนที่เกี่ยวข้องในการส่งมอบพื้นที่สวนป่าให้กรมป่าไม้ ตามระเบียบของทางราชการ ปัจจุบันเรื่องดังกล่าวอยู่ระหว่างการตรวจสอบพื้นที่ และประสานส่งมอบคืนพื้นที่ระหว่างหน่วยงาน สำหรับผลการพิจารณาแนวทางในการยกเลิกป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง และการออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ชี้แจงว่า พื้นที่ดังกล่าว ประกอบด้วย พื้นที่สวนป่าที่มีการปลูกไม้ยูคาลิปตัส อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน ๒ แปลง และพื้นที่ที่ราษฎรครอบครอง

และทำประโยชน์ แต่เป็นพื้นที่ป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี “ป่าโคกสูง – บ้านดง” ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิได้ ซึ่งจังหวัดขอนแก่น ได้ติดตามผลการดำเนินการออกโฉนดที่ดิน โดยแจ้งให้สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น นำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมของคณะกรรมการจำแนกที่ดินประจำจังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้นำข้อมูล รายละเอียดปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้อง รวมทั้งข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอเปลี่ยนแปลงมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดให้ป่าโคกสูง – บ้านดง เป็นเขตป่าไม้ถาวร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ซึ่งมีราษฎรอาศัยและทำกินอยู่ในพื้นที่และไม่มีสภาพเป็นป่าไม้ การพิจารณาเรื่องดังกล่าว สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น ได้จัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ วันพุธที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖ พิจารณาการยกเลิกป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง และออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้ตั้งคณะทำงาน โดยให้นายอำเภอแต่ละอำเภอ เป็นประธานตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อรายงานคณะกรรมการในกรอบระยะเวลาหกสิบวันนับจากการแต่งตั้ง

การพิจารณาศึกษากรณีปัญหาการบุกรุกที่ดินที่มีเอกสารสิทธิของราษฎร บ้านห้วยพระ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดนครพนม

ราษฎรบ้านห้วยพระ ตำบลท่าจำปา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดนครพนม ร้องเรียน ขอให้พิจารณาช่วยเหลือ กรณีมีกลุ่มนายทุนบุกรุกที่ดินที่มีเอกสารสิทธิของราษฎร บริเวณบ้านห้วยพระ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดนครพนม จนมีเหตุทำร้ายร่างกาย และมีการแจ้งความดำเนินคดี แต่คดีความไม่คืบหน้า คณะกรรมการได้มอบหมายให้คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว คณะอนุกรรมการจึงได้จัดประชุม โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ซึ่งผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ชี้แจงข้อเท็จจริงว่า ในพื้นที่มีปัญหาการบุกรุกที่ดินเกิดขึ้นจริง โดยเป็นการโต้แย้งสิทธิในที่ดินระหว่างราษฎรกับราษฎร และเรื่องดังกล่าวได้เข้าสู่การพิจารณาของศาลแล้ว คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา จากการชี้แจงดังกล่าว คณะอนุกรรมการเห็นว่า เมื่อคดีอยู่ในชั้นการพิจารณาของศาล จึงมีมติยุติการพิจารณาเรื่องดังกล่าว และได้ขอให้ผู้แทนหน่วยงานติดตามกรณีการทำร้ายร่างกายประชาชนจากกรณีพิพาทที่ดินและให้ความคุ้มครองประชาชน นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับกรณีปัญหาเอกสารสิทธิที่ดินทำกิน ซึ่งพบว่ามีปัญหาอยู่ในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะประเด็นการขอเอกสารสิทธิต้องใช้เวลานาน และนายทุนมักจะได้สิทธิก่อนประชาชนอยู่บ่อยครั้ง เรื่องนี้สมควรที่จะได้รับการแก้ไข นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการบุกรุกที่ดินป่าดงกระแสน ตำบลท่าจำปา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดนครพนม จึงกำหนดให้มีการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ซึ่งผู้แทนหน่วยงานได้ชี้แจงว่า พื้นที่ดังกล่าวมีปัญหาการบุกรุกตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ทำให้ราษฎรบริเวณดังกล่าวฟ้องร้องจนได้รับคืนพื้นที่ป่า และรัฐได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเป็นจำนวน ๔ แปลง ต่อมาราษฎรได้ขอขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชนดงกระแสน อยู่ภายใต้การดูแลของกรมป่าไม้ ชุมชนป่าดงกระแสนถือได้ว่าเป็นป่าชุมชนตัวอย่างระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับการดูแลร่วมกันจากราษฎรในชุมชนจาก ๑๓ หมู่บ้าน ปัญหาที่เกิดขึ้นในป่าชุมชน คือ ปัญหาการลักลอบตัดไม้พยูง แต่ถือได้ว่าเป็นส่วนน้อย คณะอนุกรรมการได้แสดงความคิดเห็นว่า ป่าชุมชนดงกระแสน มีการบริหารจัดการที่น่าสนใจ ซึ่งเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายภายในชุมชน ถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารจัดการป่าชุมชนอื่น ๆ และการจัดการป่าโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ และน่าจะช่วยลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าและปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นได้ จึงควรมีการส่งเสริมและพัฒนาเรื่องดังกล่าวต่อไป

การพิจารณาศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

คณะอนุกรรมการเห็นว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เป็นอาสาสมัครที่เกิดขึ้นถูกต้องตามกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๖ ซึ่งกำหนดให้จัดตั้งหน่วย อปพร. ขึ้นทุกอำเภอ และเขตในกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนภาคราชการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีได้หวังผลประโยชน์ตอบแทนเป็นผู้เสียสละทั้งเวลาและกำลังกายเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ได้รับการสนับสนุนและการดูแลจากภาคราชการน้อย จึงกำหนดให้มีการพิจารณาศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.๒๕๓๕ กำหนดให้มีองค์กรดูแลรับผิดชอบ อปพร. ในลำดับต่าง ๆ โดยมีคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธาน อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็น กรรมการและเลขานุการ ศูนย์ อปพร. กลาง มีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ ส่วนศูนย์ อปพร. ในส่วนท้องถิ่น กำหนดผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ ในการปฏิบัติหน้าที่ สมาชิก อปพร. มีสิทธิแต่งเครื่องแต่งกายและประดับเครื่องหมาย อปพร. มีสิทธิใช้อาวุธปืนของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร และมีสิทธิการคุ้มครองจากการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้อำนวยการและเจ้าพนักงานตามระเบียบและกฎหมายที่กำหนด คณะอนุกรรมการได้ตั้งข้อสังเกตว่าภารกิจหน้าที่และความทุ่มเทในการทำงานของสมาชิก อปพร. มีประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่ไม่ได้รับการดูแลจากภาครัฐและไม่มีค่าตอบแทนการทำงาน แม้จะมีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กำหนดให้ศูนย์ อปพร. กลาง มีหน้าที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของ อปพร. ก็ตาม แต่ในข้อเท็จจริงศูนย์ อปพร. กลาง ไม่ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเท่าที่ควร ทำให้ อปพร. ต้องไปขอการสนับสนุนจากท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งท้องถิ่นแต่ละแห่ง มีความพร้อมและงบประมาณที่แตกต่างกัน เรื่องดังกล่าวส่งผลต่อความเข้มแข็งของ อปพร. อย่างไรก็ตามการผลักดันให้มีค่าตอบแทนให้กับ อปพร. จะต้องใช้เงินงบประมาณค่อนข้างมาก เนื่องจากมีจำนวนสมาชิก อปพร. จำนวนมาก

การพิจารณาศึกษาเรื่องต่าง ๆ คณะอนุกรรมการได้ตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งเป็นประเด็นที่คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุดนี้ ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการพิจารณาศึกษาจะเป็นประโยชน์และนำไปสู่ความผาสุกของประชาชนชาวไทยได้ในอนาคต

๑.

การพิจารณาแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ และพิจารณากำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงาน ของคณะกรรมการ

คณะกรรมการจัดประชุม เพื่อพิจารณาแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ และพิจารณากำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการ สรุปผลการพิจารณาดังนี้

การประชุมคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑ วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๑. พิจารณาเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการ
๒. พิจารณากำหนดวัน เวลาในการประชุมคณะกรรมการ
๓. พิจารณาแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการ

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

๑. คณะกรรมการได้มีมติเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการ ดังนี้

๑) นายเกียรติ์อุดม เมนะสวัสดิ์	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒) นางมุกดา พงษ์สมบัติ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓) นายธีรภัทร พริ้งสุลกะ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔) นางมนพร เจริญศรี	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
๕) นายไพโรจน์ คุณผลิน	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
๖) นายวรุฒิ หงษ์สุธ	เป็นผู้ช่วยโฆษกคณะกรรมการ

๒. พิจารณากำหนดวัน เวลาในการประชุมคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการมีมติกำหนดวัน เวลาประชุมคณะอนุกรรมการเป็นประจำทุกวันพุธ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา

๓. พิจารณาแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการและได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) พิจารณาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยพิจารณาศึกษารูปแบบการดำเนินงานจากกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งต่อไป

๒) จัดโครงการสัมมนาเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓) พิจารณาตรวจสอบเรื่องร้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ

การประชุมคณะอนุกรรมการ ครั้งที่ ๒ วันพุธที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔

พิจารณากรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณากรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการแล้วเห็นว่า เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความรอบคอบ อนุกรรมการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการควรศึกษาเอกสารกรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการและเอกสารสรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนชุดที่ผ่านมา เพื่อจะได้นำข้อมูลจากการศึกษามาวางกรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมคราวต่อไป และเมื่อคณะอนุกรรมการได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการแล้ว จะต้องรายงานกรอบการดำเนินงานเพื่อให้คณะกรรมการได้พิจารณาต่อไป

นอกจากนี้ ที่ประชุมมีความสนใจที่จะศึกษาข้อมูลโครงการสร้างจิตสำนึกของพลเมืองของสภาพพัฒนาการเมือง และปัญหากรณีการดำรงตำแหน่งของกำนัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓ วันพุธที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔

พิจารณากรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการพิจารณาร่างกรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย แนวคิด/หลักการ อำนาจหน้าที่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย แผนการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรม ดังนี้

แนวคิด/หลักการ

คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน มีอำนาจหน้าที่ในการกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมและเผยแพร่การเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข วิถีคิดและวิถีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย รวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ การส่งเสริม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เสรีภาพและความรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและ สื่อมวลชน การคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ตามข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๒ (๒๔) ดังนั้น คณะกรรมการจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้น เพื่อให้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ดังกล่าว โดยมีเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง อันเป็นภารกิจในการส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ

ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการนั้น คณะกรรมการได้มีการตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง คือ คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

๑. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง การกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

๒. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่ได้รับการร้องเรียนและเป็นที่สนใจของสังคม ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้

วิสัยทัศน์

ส่งเสริม ศึกษา และพัฒนา ให้ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจทางการเมืองและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

พันธกิจ

ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเกี่ยวกับ

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการตัดสินใจทางการเมือง

๒. เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับ และคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นหลัก

ยุทธศาสตร์

ส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างให้ประชาชนมีบทบาทในการดำเนินนโยบายของรัฐมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ รวมทั้งเสริมสร้างให้ประชาชนและชุมชนรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรภาคประชาชนหรือเครือข่ายภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็ง

เป้าหมาย

๑. ศึกษาแนวคิดวิธีการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนจากหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการธิการ

๒. ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายของรัฐ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนสร้างเสริมให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อคณะกรรมการธิการ

๓. การดำเนินงานของภาครัฐมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

แผนการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่และบทบาทภารกิจ

๑. พิจารณาศึกษาด้านแนวคิด และวิธีการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนจากหน่วยงานและนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการธิการ และพิจารณาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยพิจารณาศึกษารูปแบบการดำเนินงานจากกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งต่อไป

๒. ดำเนินการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การมีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายของรัฐ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ การเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อวิถีชีวิตของประชาชนและชุมชน

๓. คณะอนุกรรมการจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ ดำเนินการพิจารณาตรวจสอบปัญหาต่าง ๆ ที่มีการร้องเรียน ตามที่คณะกรรมการธิการมอบหมาย โดยดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐในประเด็น

ที่เป็นที่สนใจของประชาชน ตลอดจนรับเรื่องราวร้องทุกข์จากสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น องค์กรภาคประชาสังคมและประชาชนทั่วไป ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และจัดทำแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองและแก้ไขเบื้องต้น โดยเน้นให้ความสำคัญกับเรื่องหรือปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง

โครงการ/กิจกรรม

๑. จัดประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาด้านแนวคิด และวิธีการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนจากหน่วยงานและนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และพิจารณาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยพิจารณาศึกษา รูปแบบการดำเนินงานจากกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งต่อไป

๒. พิจารณาตรวจสอบเรื่องร้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ ดำเนินการพิจารณาตรวจสอบปัญหาต่าง ๆ ที่มีการร้องเรียน และสรุปข้อมูลข้อเท็จจริง สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะ ไปยังรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. จัดโครงการสัมมนาเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้ง ออกไปรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในประเด็นปัญหาที่สังคมให้ความสนใจ

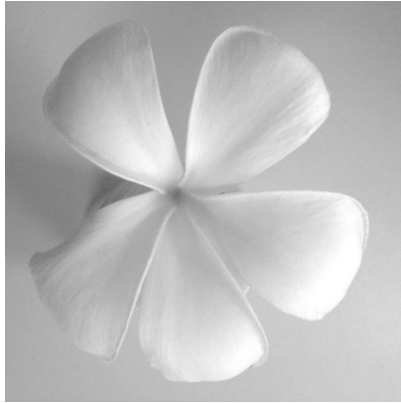
๔. การศึกษาดูงานในหน่วยงาน องค์กรภาคประชาสังคม ที่ประสบความสำเร็จในการสร้างเสริมให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของรัฐ ตลอดจนการตรวจสอบพื้นที่หรือหน่วยงานที่สังคมให้ความสนใจด้านความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

มติที่ประชุม

คณะอนุกรรมการมีมติเสนอกรอบแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อพิจารณาต่อไป

~ 2b ~

๒.

การพิจารณาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดประชุมเพื่อพิจารณาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สรุปผลการพิจารณาได้ดังนี้

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๔ วันพุธที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕

พิจารณาศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้มาชี้แจง นายจิรัชย์ เชาวลิต ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาความยั่งยืนท้องถิ่นไทย

ผลการพิจารณา

ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาความยั่งยืนท้องถิ่นไทย

หน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนที่รับผิดชอบในการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การดำเนินงานเรื่องดังกล่าวมีจุดอ่อนที่ทำให้ประชาชนไม่ได้ประโยชน์เต็มที่ เนื่องจากประชาชนไม่มีฐานความรู้ความเข้าใจในโครงการ จึงทำให้ประชาชนที่เข้าร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็น แสดงความคิดเห็นได้ไม่ตรงประเด็นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แม้การศึกษาทางวิชาการจะมีข้อมูลมากมาย

แต่ในวิถีชีวิตจริง ชาวบ้านไม่สามารถรับรู้ข้อมูลทางวิชาการเหล่านั้นได้ดี ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญจึงอยู่ที่การสื่อความหมายจากนักวิชาการสู่ประชาชน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์การเปิดรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ นักวิชาการไม่ได้คำนึงถึงความรู้สึกที่แท้จริงของประชาชน โดยเฉพาะบริษัทที่ปรึกษาที่ดำเนินการจัดทำรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ซึ่งมีการจัดทำเพียงต้องการให้งานเสร็จ จึงให้ความสำคัญกับเฉพาะหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎระเบียบมากกว่าการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างประชาชนกับเจ้าของโครงการ ซึ่งถือเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการคัดค้านการพัฒนาโครงการอุตสาหกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น โครงการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน โครงการท่าเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี โครงการท่าเหมืองแร่ทองแดง – ทองคำ จังหวัดเลย การสร้างนิคมอุตสาหกรรม หรือการพัฒนาปิโตรเลียม เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นว่าการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนเข้าใจข้อมูล จะต้องให้ความสำคัญเท่า ๆ กับข้อมูลจากการศึกษาเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพื่อจะได้ไม่ถูกกล่าวหาว่า จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพียงเพื่อหลอกลวงประชาชน

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ซึ่งมีรายละเอียดเอกสารแนบท้ายประกาศ ข้อ ก. – ค

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียของหน่วยงานที่อนุมัติหรืออนุญาต มีดังนี้

๑. เจ้าของโครงการและที่ปรึกษาจัดเวทีสาธารณะรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดขอบเขตการศึกษา (Public Scoping)
๒. เจ้าของโครงการ (โดยที่ปรึกษา) จัดทำรายงาน EHIA
๓. เจ้าของโครงการและที่ปรึกษาจัดเวทีสาธารณะรับฟังความคิดเห็นร่างผลการศึกษา EHIA (Public Review)
๔. เจ้าของโครงการจัดส่งรายงาน EHIA เสนอสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) พร้อมความเห็นจากเวทีสาธารณะ
๕. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เสนอคณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก.) พิจารณารายงาน EHIA

กรณี คชก. เห็นชอบรายงาน EHIA

- สผ. จัดส่ง EHIA และความเห็น คชก. ให้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พิจารณาให้ความเห็นประกอบการพิจารณาอนุญาตของหน่วยงานผู้อนุญาต
- หน่วยงานผู้อนุญาต แต่งตั้งคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย
- คณะกรรมการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยจัดเวทีสาธารณะเพื่อทบทวนผลการศึกษารายงาน EHIA (Public Hearing)

๖. หน่วยงานผู้อนุญาตพิจารณาความเห็นขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
ความเห็นจากเวทีสาธารณะ และความเห็นของ คชก. ประกอบการอนุญาต

๗. หน่วยงานผู้อนุญาต เผยแพร่ชี้แจงเหตุผลในการตัดสินใจในแต่ละประเด็นต่อสาธารณะ

ผู้เกี่ยวข้องในการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๑. ผู้ออกกฎ กติกา ในการจัดรับฟังความคิดเห็น ได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)

๒. ผู้อภิบาลอนุญาตหรืออนุมัติโครงการ อาทิเช่น

(๑) กรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.)

(๒) กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.)

(๓) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)

(๔) คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.)

(๕) กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ (กชพ.)

และหน่วยงานอื่น ๆ

๓. เจ้าของโครงการ อาทิเช่น

(๑) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)

(๒) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

(๓) กรมชลประทาน

(๔) กรมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.)

อนึ่ง เจ้าของโครงการภาคเอกชน จะอยู่ในการกำกับดูแลของภาคราชการผู้อนุญาตหรืออนุมัติ

ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาความยั่งยืนท้องถิ่นไทย ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัด
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อคณะอนุกรรมการ โดยเสนอให้คณะกรรมการดำเนินการจัด
ให้มีการประชุมหรือสัมมนา เพื่อพิจารณาทบทวน ปรีกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสร้าง
กระบวนการที่ก่อให้เกิดการสื่อสารแก่ประชาชนให้มีความเข้าใจ เข้าถึง และพึงพาได้โดยเร่งด่วน เพื่อเป็น
การปรับบรรยากาศในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปสู่มิติการบูรณาการแห่งการมีส่วนร่วมของประชาชน
และผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริง

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการเห็นว่า การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ
และเห็นด้วยกับเหตุผลและความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทบทวน ปรีกษาหารือ เพื่อพัฒนา
กระบวนการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ที่ประชุมจึงมีมติกำหนด
จัดประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาข้อมูลข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติม และศึกษาเพื่อจัดทำร่างโครงการ
สัมมนาเกี่ยวกับการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๘ วันพุธที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๕

พิจารณาหาแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ในการพัฒนาพลังงานให้เป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะนำไปสู่การสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน และส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานความสันติสุขของสังคม

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นายกวิน ทั้งสุพานิช	สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน
๒. นายประเทศ ศรีชมพู่	สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน
๓. นายโชติชัย สุวรรณภรณ์	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๔. นายวิบูลย์นงศ์ สิตะยัง	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๕. นายอุดม เลิศเจริญสุข	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๖. นายนภดล สรวงประดิษฐ์	นักวิชาการพลังงานชำนาญการ กระทรวงพลังงาน
๗. นางมยุเรศ เชยปรีชา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กระทรวงพลังงาน
๘. นายสุนชัย คำบุญเศรษฐ์	รองผู้ว่าการพัฒนาโรงไฟฟ้า
๙. นายปรีชา จูสิงห์	ผู้ช่วยผู้ว่าการชุมชนสัมพันธ์และสิ่งแวดล้อมโครงการ
๑๐. นายเดชา ศุภศิริ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายชุมชนสัมพันธ์
๑๑. นายอนุชาติ ปาละกาวงค์ ณ อยุธยา	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสิ่งแวดล้อมโครงการ
๑๒. นายภัทรพงศ์ เทพา	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายแผนระบบไฟฟ้า
๑๓. นายฉัตรชัย มาวงศ์	หัวหน้ากองเครื่องมือระบบควบคุม
๑๔. นางสาววรรณภรณ์ สวัสดิ์มงคล	รองอธิบดีกรมเชื้อเพลิงพลังงาน
๑๕. นายศุภฤกษ์ สิตะหิรัญ	ผู้อำนวยการสำนักจัดการเชื้อเพลิงธรรมชาติ
๑๖. นายประเสริฐ สิ้นสุขประเสริฐ	ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
๑๗. นายธนนท์ ศรีวิชัย	ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
๑๘. นางรัชนี เอมะรุจิ	รองอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
๑๙. นางสาวพรพิมล วราการ	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
๒๐. นางสาววรรณพ สมประสงค์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

ผลการพิจารณา

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในภารกิจของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการเผยแพร่องค์ความรู้ เพื่อสร้างจิตสำนึกและส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ภารกิจที่ดำเนินการในแต่ละปี กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะพิจารณาประเด็นจากนโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวง และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และดำเนินงานสอดคล้องกับแผนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระบวนการสร้างจิตสำนึกและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน จะดำเนินการ โดยสร้างกลุ่มเป้าหมายหลัก ๆ อาทิเช่น องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น หลักการทำงานของกรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม จะเน้นกลไกในการสื่อสารกับประชาชน ในชุมชน สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือ ติดตามประเมินผล และมีการแลกเปลี่ยน ร่วมกัน รวมทั้งใช้สื่อทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลสู่กลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด นอกจากนี้ กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม ได้รับมอบหมายภารกิจจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการยกร่างและผลักดันร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้เคยมีการ เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว แต่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ตกไป อยู่ระหว่างแก้ไข ปรับปรุง และเตรียมนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่ง

กระทรวงพลังงาน

กระทรวงพลังงาน ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเมื่อกลาง ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ตั้งสำนักประสานการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนภายในกระทรวง กำหนดแผนงาน ๓ ปี และเป็นเจ้าภาพในการบูรณาการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนของหน่วยงานในกำกับ สำนักงาน ปลัดกระทรวงพลังงาน มีพลังงานจังหวัดประจำอยู่ในพื้นที่ และเบื้องต้นได้จัดให้มีอาสาสมัครชุมชนจังหวัด เพื่อให้เข้ามาเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับพลังงาน

กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ

กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ มีหน้าที่พิจารณาให้สัมปทานปิโตรเลียม มีกระบวนการเริ่มตั้งแต่ การให้สัมปทาน การกำกับดูแล การสำรวจแหล่งผลิต การผลิต และการจัดเก็บรายได้ โดยก่อนการสำรวจ ปิโตรเลียม กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ จะส่งเจ้าหน้าที่ไปชี้แจงหน่วยงานในพื้นที่ระดับจังหวัด อำเภอ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ทราบว่าจะมีการสำรวจปิโตรเลียมในพื้นที่ และชี้แจงวิธีการดำเนินงาน ถ้ากระทบพื้นที่ของประชาชน จะมีการชดเชยค่าเสียหายให้ และแจ้งให้ประชาชนทราบว่า ประชาชนจะได้รับ ประโยชน์อะไรบ้าง แต่ด้วยสภาพปัญหาปัจจุบัน มีการต่อต้านคัดค้านโครงการเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ กรมจึงได้จัดทำโครงการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชน โดยกำหนด ส่วนงานภายในกรมทำหน้าที่รับผิดชอบดำเนินงานเรื่องดังกล่าว

กรมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหา โดยขั้นตอนก่อนเริ่มก่อสร้างโครงการ จะมีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม หลังจากศึกษา ความเหมาะสม เมื่อได้รับงบประมาณ จะตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน กำหนดค่าทดแทนให้กับประชาชน ตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และคณะอนุกรรมการจ่าย ค่าทดแทน ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุด คือ ทำอย่างไรให้ประชาชนได้รับค่าชดเชยที่เหมาะสม เพราะประชาชนต้อง หาที่ทำกินใหม่ ในส่วนของโรงไฟฟ้าพลังน้ำ โดยเฉพาะในโครงการขนาดเล็ก จะให้ประชาชนในชุมชนได้เข้า มามีส่วนร่วม ได้แก่ จ้างแรงงานของคนในชุมชนในการก่อสร้าง มีส่วนร่วมในการบริหารโรงไฟฟ้า และการ ซ่อมบำรุง เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของโครงการร่วมกันให้กับประชาชนในชุมชน

คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.)

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาการบริหารกิจการด้านพลังงานให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ โดยพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในการกำกับกิจการพลังงานของ กกพ. คือ การกำกับผ่านการออกใบอนุญาต กำหนดเงื่อนไขใบอนุญาตให้การผลิตมีมาตรฐานสิ่งแวดล้อม วิศวกรรม และความปลอดภัย กำหนดให้การกำหนดกติกา และการออกใบอนุญาตต่างๆ จะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน และมีหมวดคุ้มครองผู้ใช้พลังงาน ซึ่งเป็นการปกป้องสิทธิผู้ใช้พลังงานรายย่อย สำหรับการคุ้มครองผู้ใช้พลังงาน มีกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อนำไปสู่การกำกับกิจการพลังงานอย่างเป็นธรรมของผู้ใช้พลังงาน และผู้ประกอบกิจการพลังงาน ได้แก่ การคุ้มครองราคา การคุ้มครองมาตรฐานการให้บริการ และการเชื่อมต่อความคิดและข้อเสนอแนะจากภาคประชาชนมายังคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มีการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญ โดยพยายามให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้มากที่สุด ตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ๑) บทบัญญัติมาตรา ๕๗ และมาตรา ๖๗ ววรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ๒) พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และ ๓) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งนี้ กระบวนการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีขั้นตอนดังนี้ ๑) การให้ข้อมูล ๒) การรับฟังความคิดเห็น ๓) การร่วมกันแก้ไขปัญหา และ ๔) การหาข้อตกลงร่วมกัน

บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน)

บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) ได้ตั้งส่วนงานประชาสัมพันธ์และมวลชนสัมพันธ์ ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาจะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เริ่มตั้งแต่การวางแผน การจัดทำ การออกแบบ การก่อสร้าง การคืนพื้นที่ ซึ่งได้นำบทเรียนจากโครงการต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำโครงการใหม่ ๆ โดยเรียนรู้จาก ๒ ส่วน ได้แก่ ๑) บทเรียนความขัดแย้ง ๒) กฎหมายที่ให้สิทธิกับชุมชน

บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) ดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน นับตั้งแต่มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ รวมระยะเวลากว่า ๑๐ ปี ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น การจัดทำรายงาน EIA ในโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติเส้นที่ ๔ (ระยอง - แก่งคอย) ระบุให้มีการคืนประโยชน์กับชุมชนและสังคม และกำหนดแนวทางและประเภทในการคืนประโยชน์ไว้ รวมทั้ง มีการตั้งคณะกรรมการการพิจารณาและกลั่นกรองการคืนประโยชน์ ตลอดจนกำหนดการติดตามและประเมินผลโครงการ

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชน จำเป็นจะต้องมีการพิจารณาศึกษาอย่างละเอียดรอบด้าน คณะอนุกรรมการเห็นว่า ควรเสนอโครงการสัมมนา เรื่อง“แนวทางพัฒนากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแบบการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” ต่อคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อพิจารณาจัดสัมมนาเรื่องดังกล่าวต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๙ วันพุธที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๕

พิจารณาศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการ อภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน และเห็นว่าการศึกษาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและร่างกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ที่ประชุมจึงมีมติพิจารณาศึกษาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และร่างกฎหมายเกี่ยวกับองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ที่ค้างพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎร และมีมติเดินทางไปศึกษาดูงานการมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการนำร่องกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ณ จังหวัดอุดรธานี โดยประสานงานเรียนเชิญ นางนลินี ทวีสิน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ร่วมเดินทางไปศึกษาดูงาน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๕ วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๖
พิจารณาศึกษากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นางปิยนันท์ ไศภณคณาภรณ์	ผู้อำนวยการสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
๒. นางรสริน อมรพิทักษ์นันท์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
๓. นางสาวจีวีโรบล แสงสว่าง	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

ผลการพิจารณา

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีประกาศเกี่ยวกับรายละเอียดขั้นตอน
กระบวนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง ประกาศกำหนดขนาดและ
ประเภทโครงการที่ต้องเข้าสู่กระบวนการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑. ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาด
ของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ
ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประกาศเมื่อวันที่
๒๔ เมษายน ๒๕๕๕ ประกาศดังกล่าวได้กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่จะต้อง
จัดทำรายงาน ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) จำนวน ๓๕ ประเภท และกำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์
แนวทางในการจัดทำรายงาน EIA

๒. ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด
และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้าน
คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้อง
จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกาศเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓
ประกาศดังกล่าวได้กำหนดประเภทและขนาดโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง จำนวน
๑๑ ประเภท ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจ
ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ
(EHIA) และมีประกาศ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงาน
การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่าง
รุนแรง ประกาศเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒

การปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จากสภาพปัญหาความไม่เข้าใจ
ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการจัดประชุม เพื่อชี้แจงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน
และได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อจัดทำเอกสารข้อมูลสำหรับเผยแพร่ให้ประชาชนในพื้นที่และเอกสาร
สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และจัดทำวิดีโอทัศน์เผยแพร่ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับรายละเอียดขั้นตอนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งรายงาน EIA และ
EHIA การติดตามตรวจสอบของประชาชนหลังจากที่โครงการมีการดำเนินการแล้ว การเข้าร่วมเวทีรับฟัง
ความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งได้รับทราบปัญหาว่าประชาชนยังไม่เข้าใจการเข้าร่วมเวทีรับฟังความ

คิดเห็นและไม่ทราบประเด็นที่จะชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ ทั้งนี้ ในการดำเนินงานของสำนักงานต่อจากนี้ หากมีโครงการหรือกิจการใด ๆ เกิดขึ้นและจะต้องมีการจัดทำรายงาน EIA และ EHIA สำนักงานจะต้องลงพื้นที่เพื่อไปชี้แจงในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่มีความเข้าใจกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ได้จัดส่งหนังสือถึงสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอความคิดเห็นเพื่อให้มีการปรับปรุงกระบวนการจัดทำรายงาน EIA และ EHIA ซึ่งสำนักงานได้จัดทำเป็นแผนที่จะปรับปรุงกระบวนการทั้งระยะสั้นและระยะยาว และขณะนี้อยู่ระหว่างเตรียมนำเสนอให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณา โดยประเด็นที่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติได้เสนอขอให้ปรับปรุง ได้แก่ ปัญหาความล่าช้าในการพิจารณารายงาน ปัญหามาตรฐานในการพิจารณารายงาน และปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย โดยเฉพาะบทบัญญัติในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ

นอกจากการเสนอให้ปรับปรุงกระบวนการพิจารณารายงาน EIA และ EHIA สมัชชาสุขภาพแห่งชาติยังได้เสนอให้จัดตั้งกองทุน EIA เพื่อเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เรื่องดังกล่าวอยู่ระหว่างการหารือกับสำนักงานคณะกรรมการสมัชชาสุขภาพแห่งชาติเกี่ยวกับผู้ดูแลกองทุนและผู้จัดการกองทุน ซึ่งยังไม่ได้ข้อสรุป ส่วนการกำหนดมาตรการติดตามตรวจสอบ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ในการดูแล กำกับ และติดตามตรวจสอบเพื่อพัฒนาระบบเท่านั้น แต่ไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการสั่งปิดโครงการหรือกิจการได้ แนวทางการแก้ไขประเด็นข้อจำกัดดังกล่าว อาจกำหนดให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบเข้ามาร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการเพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจโดยตรงตามกฎหมายในการสั่งลงโทษโครงการหรือกิจการที่กระทำผิดรวมทั้งได้เสนอให้มีการกำหนดอายุรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เนื่องจากหลังจากที่รายงานผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว แต่เจ้าของโครงการยังไม่ยื่นรายงานเพื่อขออนุญาตดำเนินโครงการ ซึ่งหากทิ้งระยะเวลาไว้นานจนทำให้สภาพแวดล้อมที่เคยศึกษาไว้เปลี่ยนแปลงไป จึงควรต้องปรับเปลี่ยนรายละเอียดการดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และกำหนดมาตรการเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ซึ่งเรื่องดังกล่าว สมัชชาสุขภาพแห่งชาติได้เสนอให้กำหนดอายุของรายงานไว้ ๕ ปี ซึ่งสำนักงานพิจารณาแล้วเห็นว่าควรให้มีการกำหนดอายุของรายงาน แต่ประเด็นว่าควรจะกำหนดอายุเป็นกี่ปีนั้น ยังไม่ได้ข้อสรุป

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

๑. การชี้แจงข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการหรือกิจการให้ประชาชนรับทราบ ควรชี้แจงข้อมูลอย่างครบถ้วน รอบด้านทั้งข้อดีและข้อเสียของโครงการ เพื่อให้ประชาชนใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

๒. การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ ควรมีการลงพื้นที่เพื่อไปศึกษาข้อเท็จจริงของกระบวนการจัดทำประชาคม หรือการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและรับทราบความคิดเห็นของประชาชน เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมา บางครั้งจัดทำแต่เพียงรูปแบบ ประชาชนไม่ได้เข้าใจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลกระทบโครงการอย่างแท้จริง เมื่อมีการดำเนินโครงการแล้ว มีผลกระทบเกิดขึ้น จึงทำให้เกิดเหตุการณ์ประชาชนออกมาร้องเรียนต่อต้านโครงการ

๓. ในขั้นตอนการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อาจให้มีตัวแทนภาคประชาชนในพื้นที่ ได้มีโอกาสเข้าร่วมรับฟังการพิจารณาของคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นสูง

๔. ควรส่งเสริมประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างมีศักยภาพและคุณภาพ เช่น จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของโครงการขึ้นในชุมชนที่จะตั้งโครงการ

๕. ผู้จัดทำรายงาน EIA และ EHIA ควรมีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้จัดทำรายงานจึงควรมีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากประชาชนมีชีวิตจิตใจ หากมีการดำเนินการใด ๆ ผิดพลาดไป จะทำให้ประชาชนจดจำว่า กระบวนการจัดทำรายงาน EIA และ EHIA ไม่ดี

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓๖ วันพุธที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๖

พิจารณาการจัดทำหนังสือคู่มือกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะกรรมการได้พิจารณาการจัดทำหนังสือคู่มือกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยอภิปรายอย่างกว้างขวางเพื่อกำหนดรูปแบบและเนื้อหาของหนังสือ แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ชื่อหนังสือ เรื่อง “แนวทางการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ

ส่วนที่ ๒ คำนำ สารบัญ รายชื่อคณะกรรมการ และคณะกรรมการ

ส่วนที่ ๓ เนื้อหา อนุกรรมการได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง และเห็นว่าเนื้อหาของคู่มือควรประกอบด้วย การอธิบายกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวม และกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามกฎหมาย ประกาศ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ ๔ ภาคผนวก ประกอบด้วย การอธิบายความหมายของคำสำคัญ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และความคิดเห็นของคณะกรรมการเกี่ยวกับแนวทางการสร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓๘ วันพุธที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖
พิจารณาศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

สืบเนื่องจากคณะอนุกรรมการได้มีหนังสือเชิญปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการประชุมครั้งนี้ แต่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้แจ้งว่า ติดภารกิจจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ทั่วประเทศ ส่วนกรณีเชิญเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ นายอำนาจ พัวเวส รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ แต่นายอำนาจ พัวเวส รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่าไม่ทราบเรื่องดังกล่าว จึงไม่สามารถเข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการได้

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

การพิจารณาศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน คณะอนุกรรมการต้องการทราบแนวนโยบายของผู้มีอำนาจบริหารของสำนักนายกรัฐมนตรีและสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ในการกำหนดกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ควรมาชี้แจงต่อคณะอนุกรรมการด้วยตนเอง จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติมาชี้แจงเรื่องดังกล่าวแทนไม่ได้ นอกจากนี้ การพิจารณาเรื่องดังกล่าวเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงควรเชิญปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติเชิญ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เลขาธิการคณะรัฐมนตรี และปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับแนวนโยบายการออกกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

● นอกจากพิจารณาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันแล้ว คณะอนุกรรมการได้มีการพิจารณาศึกษาร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ดังนี้

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๐ วันพุธที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๕
พิจารณาศึกษาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและร่างกฎหมายเกี่ยวกับองค์การด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ค้างการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎร

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมเลื่อนการพิจารณาศึกษาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและร่างกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ค้างการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎรออกไปก่อน ทั้งนี้ เพื่อให้การทำงานของคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนสอดคล้องกับแนวนโยบายการดำเนินงานของประธานคณะกรรมการ ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ และเพื่อให้อนุกรรมการมีเวลาศึกษารายละเอียดของร่างกฎหมายดังกล่าว

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๗ วันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๕
พิจารณาศึกษาร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนและร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นายโอกาส เทพละกุล	ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๒. นายเวชยันต์ งามเหมาะ	นิติกรชำนาญการ สำนักนายกรัฐมนตรี
๓. นายอิทธิพล ช่างกลึงดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
สำนักนายกรัฐมนตรี
๔. นางสาวถวิลวดี บุรีกุล	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
สถาบันพระปกเกล้า
๕. นางสาวปัทมา สุปกำปัง	นักวิชาการชำนาญการ สถาบันพระปกเกล้า

ผลการพิจารณา

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน” เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งมีสาระสำคัญ ๓ ข้อ ดังนี้

๑) เร่งรัดและผลักดันให้มีพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ.

๒) ในระหว่างที่พระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ. ยังไม่บังคับใช้ ให้รัฐบาลส่งเสริม รมรณรงค์ เผยแพร่ ยกกระดับความรู้แก่ประชาชน รวมทั้ง ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ และเอกชน เพื่อให้รับทราบและตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

๓) สนับสนุนให้องค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สภาพัฒนาการเมือง เป็นต้น ร่วมมือกันเป็นศูนย์รวมในการเผยแพร่ให้ความรู้ และกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทย โดยประสานงานให้ภาครัฐ องค์กรอิสระ และภาคประชาชน ทั้งนี้ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยินดีให้ความร่วมมือในเรื่องนี้

การจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังกล่าวข้างต้น เป็นการดำเนินการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติชุดปัจจุบันเห็นว่า หากมีการนำเรื่องดังกล่าวกลับมาพิจารณาและปรับปรุงอีกครั้ง เพื่อผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน จะเป็นประโยชน์กับประชาชนอย่างมากเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องที่ดี เพียงแต่ยังไม่มีกฎหมายรองรับกระบวนการที่ชัดเจน

การดำเนินงานด้านสุขภาพ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งถือเป็นร่างกฎหมายฉบับแรก ซึ่งมีที่มาจาก การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของภาคประชาชน และผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร และในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภา ได้มีความเห็นให้แก้ไขเพิ่มเติม ขณะนี้ร่างกฎหมายดังกล่าว อยู่ในขั้นตอนการตั้งคณะกรรมการพิจารณาาร่วมกันของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

สำนักนายกรัฐมนตรี

สาระสำคัญของความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ที่ต้องทำอยู่แล้ว เรื่องดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะรับไปดำเนินการต่อไป ส่วนที่ ๒ การเร่งรัดและผลักดันให้มีพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ส่งร่างพระราชบัญญัติแนบมาพร้อมด้วย ซึ่งในขณะนั้นร่างกฎหมายดังกล่าว อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ก่อนนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ ยังมีร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เสนอโดยองค์กรอื่นๆ อีกหลายฉบับ ซึ่งทั้งหมดอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ทั้งนี้ ยังไม่ทราบข้อมูลว่าร่างกฎหมายดังกล่าวมีความคืบหน้าอย่างไร จึงขอให้นำเรื่องกลับไปติดตามความคืบหน้าและจะแจ้งผลให้คณะอนุกรรมการทราบต่อไป

สถาบันพระปกเกล้า

สถาบันพระปกเกล้า มีโครงการศึกษาวิจัยว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเป็นการศึกษา และจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจัดทำร่างกฎหมายแล้วเสร็จจำนวน ๓ ฉบับ ดังนี้

๑) ร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย กลยุทธ์ในการผลักดันร่างกฎหมายฉบับนี้ ใช้ ๓ ช่องทาง ได้แก่ ๑) ผลักดันผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมือง ๒) เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชน และให้ประชาชนร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ๓) ผลักดันโดยเสนอร่างกฎหมายไปยังนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ ร่างกฎหมายดังกล่าวขณะนี้อยู่ในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภา

๒) ร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลยุทธ์ที่ใช้ในการผลักดันร่างกฎหมายฉบับนี้ คือ ผลักดันผ่านคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่างกฎหมายดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นว่าไม่ควรเสนอร่างกฎหมายโดยตรง เนื่องจากเนื้อหาบางส่วน มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว จึงควรนำหลักการในร่างกฎหมายไปปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ให้ดีขึ้น เช่น บทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถอดถอนสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น เป็นต้น

๓) ร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ เป็นร่างกฎหมายที่มีแนวคิดจากความต้องการที่จะให้มีกฎหมายกลางว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากประเทศไทย ไม่มีกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนควบคุมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งหมด เพราะแม้รัฐธรรมนูญจะบัญญัติให้สิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายมาตรา แต่ยังไม่มีความหมายกำหนดกลไกที่ชัดเจนออกมารองรับ และกฎระเบียบของหน่วยงานราชการบางส่วนไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการและสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีเป้าหมายที่ตรงกัน คือ ต้องการให้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม คณะอนุกรรมการมีหน้าที่จะต้องเร่งผลักดันให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพื่อสนับสนุนประชาชนให้มีโอกาสมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศในทุกด้าน โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป และขอให้ผู้แทนปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ติดตามความคืบหน้าการพิจารณาร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และแจ้งผลให้คณะอนุกรรมการทราบต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓๑ วันพุธที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

พิจารณาติดตามความคืบหน้าการพิจารณาร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นายอัครงค์ อรุณสันติเดชา	นิติกรชำนาญการพิเศษ
สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๒. นายอิทธิพล ช่างกลิ้งดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. นางสาวอัครงค์ลักษณ ลาพินี	ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติ
๔. นางสาววรลัลย์ อ่อนนุ่ม	ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายเทคโนโลยีและ
พลังงาน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผลการพิจารณา

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๖๗ กรณีโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ได้เคยเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร และสุขภาพ และผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว แต่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล และเมื่อมีรัฐบาลชุดใหม่ สภาผู้แทนราษฎรไม่มีการยืนยันร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ทำให้ร่างกฎหมายตกไป คณะรัฐมนตรีจึงได้มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเรื่องการจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ กลับไปทบทวนว่า จะดำเนินการไปตามร่างกฎหมายเดิม หรือจะดำเนินการจัดทำขึ้นมาใหม่ ซึ่งหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ เห็นว่า ควรนำร่างกฎหมายฉบับที่เคยผ่านสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว กลับมาปรับปรุงรายละเอียดเล็กน้อย เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และเมื่อประมาณเดือนกันยายน ๒๕๕๕ คณะรัฐมนตรีพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวแล้วเห็นว่า ร่างกฎหมายฉบับเดิมที่เคยผ่านสภาผู้แทนราษฎร และร่างกฎหมายฉบับที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอเข้ามาใหม่ ยังมีปัญหาการซ้ำซ้อนของอำนาจหน้าที่ขององค์การอิสระ และการกำหนดให้องค์การอิสระเป็นหน่วยงานของรัฐ อาจส่งผลกระทบต่อประมาณ คณะรัฐมนตรีจึงให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำร่างกฎหมายกลับไปพิจารณาใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยให้หาแนวทางลดความซ้ำซ้อนขององค์การภาครัฐที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีคณะกรรมการผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม (คชก.) อยู่แล้ว เรื่องดังกล่าว คณะรัฐมนตรีมีแนวคิดโน้มไปในแนวทางให้จัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมเป็นองค์กรเอกชน แต่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความกังวลเกี่ยวกับประเด็นองค์ประกอบจะครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ จะมีผู้มาลงทะเบียนหรือไม่ ซึ่งจะได้นำประเด็นปัญหากลับไปวิเคราะห์ความเป็นไปได้ต่อไป ร่างกฎหมายดังกล่าว ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาปรับปรุงของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะยังไม่มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ กำหนดการจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม แต่ได้มีการกำหนดมาตรการในการปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ออกกฎหมายในระดับอนุบัญญัติ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อออกหลักเกณฑ์ การมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑. ระดับโครงการหรือกิจการที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่มีกฎหมายกำหนดให้ จัดทำการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (EIA) ประเภทโครงการดังกล่าว พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๐ กำหนดหลักเกณฑ์ว่า การพิจารณาอนุญาตของหน่วยงาน ของรัฐ หากส่งผลกระทบต่อผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีหน้าที่ให้ข้อมูลแก่ผู้ที่ได้รับ ผลกระทบดังกล่าว

๒. ระดับโครงการหรือกิจการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะต้องจัดทำการประเมินผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (EIA) โดยเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อย่างน้อย ๒ ครั้ง และถ้าหากคณะกรรมการผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อมให้ดำเนินการรับฟังความ คิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อให้แก้ข้อห่วงกังวลของประชาชนให้ได้มากที่สุด

๓. ระดับโครงการหรือกิจการที่ส่งผลกระทบต่อชั้นรุนแรง มีแนวทางการดำเนินการตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยใช้อนุบัญญัติที่อาศัยอำนาจตาม กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่ใช้บังคับอยู่ ออกประกาศกระทรวงกำหนดโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อ ชุมชนอย่างรุนแรง จำนวน ๑๑ ประเภท ต้องทำการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) โดยต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ๓ ครั้ง แบ่งเป็น เจ้าของโครงการจัดรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชน จำนวน ๒ ครั้ง และเมื่อรายงานผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ผู้ชำนาญการ (คชก.) แล้ว จะจัดส่งรายงานให้องค์การอิสระมาให้ความเห็นประกอบว่า เห็นด้วยหรือไม่ แล้วจึงให้หน่วยงานผู้อนุญาต จัดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สำหรับองค์การอิสระที่ให้ ความเห็นตามมาตรา ๖๗ นั้น มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดการได้มาซึ่งองค์การอิสระดังกล่าว โดยเลือกกันเองระหว่างผู้แทนจากองค์กรเอกชน และผู้แทนจากสถาบันอุดมศึกษา ปัจจุบันได้ดำเนินการ เรียบร้อยแล้ว สำหรับการพิจารณาให้ความเห็นขององค์การอิสระ จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับจากวันที่ได้รับรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๓ ได้กำหนดไว้ อย่างชัดเจนว่า หากมีกฎหมายใดบังคับใช้ในปัจจุบัน สามารถใช้ประกอบการดำเนินการโครงการได้ให้ใช้ กฎหมายนั้น โดยอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายขึ้นมาใหม่ เนื่องจากการตรากฎหมายใหม่จะต้อง เป็นหลักเกณฑ์ที่ไม่มีกฎหมายใดในปัจจุบันสามารถรองรับหรือใช้ปฏิบัติอยู่ เช่น กรณีโครงการที่ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดไว้แล้ว ซึ่งขาดเพียงแค่องค์การอิสระที่จะให้ความเห็น ประกอบสำหรับโครงการที่ส่งผลกระทบต่อชั้นรุนแรง ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนบางส่วน อาจเกิดมาจากการรับฟังความคิดเห็นที่ไม่ครบถ้วน ซึ่งเป็นปัญหาด้านการปฏิบัติ

กรณีร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เคยกำหนดให้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล คำชี้แจง หรือเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐในการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ จึงมีแนวคิดร่างกฎหมายเพื่อรองรับหลักการดังกล่าว ต่อมา รัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ตัดข้อความว่า “ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามที่กฎหมายบัญญัติ” ออกไป ทำให้ไม่มีบทบังคับในการพิจารณาร่างกฎหมายว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และส่งเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ดังนั้น หากจะติดตามร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงควรติดตามที่สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งรัฐจะต้องเป็นผู้รับรองและดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ การบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเป็นเรื่องที่ยากพอสมควร เนื่องจากกฎหมายที่ไปรับรองการเคลื่อนไหวของประชาชนในการที่จะให้รัฐบาลตอบสนองความต้องการซึ่งในอนาคต อาจก่อให้เกิดปัญหาต่อรัฐในการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ซึ่งจะมีกลุ่มประชาชนทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปด้วยความยากลำบาก อย่างไรก็ตาม การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นสิ่งที่ดี แต่มีประเด็นที่ต้องทำการศึกษาความพร้อมของประชาชนในการที่จะเข้ามาใช้สิทธิได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน ซึ่งจะต้องทำให้เกิดความเข้าใจอันดีร่วมกัน

ทั้งนี้ แม้จะไม่มีพระราชบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้โดยเฉพาะ แต่มีกฎหมายของหน่วยงานที่ให้อำนาจออกระเบียบหรือวิธีปฏิบัติในการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น กรณีโครงการของเอกชน หากมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน จะต้องเข้าสู่กระบวนการขออนุมัติ อนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ มีหลักการว่า ทุกโครงการที่เป็นโครงการของรัฐ หากไม่มีกฎหมายใดโดยเฉพาะ จะต้องปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว ดังนั้น โครงการของรัฐทุกโครงการ ต้องผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ นั้น มีปัญหาอยู่ที่การปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติตามหลักวิชาการ ซึ่งอาจจะมี ความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ซึ่งอาจเกิดจากลักษณะความแตกต่างของประชาชนในแต่ละพื้นที่

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

การดำเนินการโครงการของภาคเอกชนบางโครงการ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ยังไม่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยตรง เช่น กรณีกิจการปั๊มแก๊สของเอกชนที่เปิดบริการในเขตชุมชน เป็นต้น ดังนั้น การปรับปรุงหรือบูรณาการกฎหมายให้ครอบคลุมโครงการหรือกิจการของรัฐและเอกชน ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และประชาชน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการ เนื่องจากประชาชนอาจได้รับความเดือดร้อนจากช่องว่างของกฎหมายดังกล่าว

การดำเนินงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการบริหารจัดการโครงการสัมมนา เรื่อง “แนวทางพัฒนากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแบบการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน คณะกรรมการพิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการจัดสัมมนาเรื่องดังกล่าว ในวันจันทร์ที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒ โดยวัตถุประสงค์ของการจัดสัมมนาดังกล่าว เพื่อระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้เสีย จากการพัฒนาโครงการ และหาแนวทางพัฒนากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พัฒนากลไกการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สรุปผลการสัมมนา ได้ดังนี้

ผู้เข้าร่วมสัมมนา ประกอบด้วยภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้

คณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานผู้บังคับใช้ระเบียบ กฎหมาย ในการจัดรับฟังความคิดเห็น หน่วยงานผู้ออกใบอนุญาตหรืออนุมัติโครงการ หน่วยงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน คณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก) ผู้ดำเนินโครงการ เครือข่ายภาคประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย สถาบันปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สื่อมวลชน และประชาชนผู้สนใจทั่วไป

วิทยากรผู้ดำเนินรายการและอภิปราย มีดังนี้

๑. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท	ประธานคณะกรรมการพัฒนาการเมืองฯ
๒. นายจิรัชย์ เชาวลิต	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาความยั่งยืนท้องถิ่นไทย
๓. ดร. ถวิลวดี บุรีกุล	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า
๔. นางสุนี ไชยรส	รองประธานกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

วิทยาการผู้ทรงคุณวุฒิ ได้อภิปรายแนวทางการพัฒนากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การแก่งแย่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีบุคคลบางกลุ่มต้องการเข้าไปครอบครองดำเนินโครงการพัฒนาในทรัพยากรของส่วนรวมหรือซึ่งผู้อื่นครอบครองอยู่ และมีการกำหนดมาตรการเยียวยาผลกระทบจากโครงการซึ่งผู้ได้รับผลกระทบไม่พึงพอใจ รวมทั้ง มีการชี้แจงข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ทำให้เกิดปัญหาการต่อต้านโครงการพัฒนาต่าง ๆ ขึ้นในสังคมไทย กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเกิดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดสรรผลประโยชน์ การให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง และความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างเจ้าของโครงการ ผู้ต่อต้านโครงการ และภาคราชการ โดยการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทุกภาคส่วนต้องยอมรับว่า โครงการจะเกิดขึ้นได้ ต้องเกิดการยอมรับนับถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมือง กล่าวคือ หากประเทศเป็นเผด็จการ จะใช้วิธีการสั่งการ แต่ปัจจุบันการต่อสู้ของภาคประชาชนได้ก้าวไกลจนกระทั่งมีแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการยอมรับของสังคม โดยมีรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ บัญญัติรองรับ

ปัญหาการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน บางครั้งเกิดจากกระบวนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การทำงานของสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ไม่ได้ลงไปดูพื้นที่จริง เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาการพิจารณาที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งทำให้กระบวนการไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ดังนั้น ควรมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโครงการ ไม่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วนกับประชาชน บางโครงการมีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับหลายส่วน แต่รัฐเลือกที่จะให้ข้อมูลเพียงบางส่วน นอกจากนี้ มีปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐวางเฉย ไม่ทำงานในเชิงรุก ไม่มีความแข็งแรงแรง ซึ่งหัวใจสำคัญในการแก้ไขปัญหาและลดความขัดแย้ง คือ หน่วยงานการต้องมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นผู้มีอำนาจในการอนุญาต กำกับดูแล และตรวจสอบโครงการต่าง ๆ

การพัฒนากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยการส่งเสริมให้ภาคประชาสังคม มีความเข้มแข็งถือว่าเป็นข้อดี เพราะเป็นเครือข่ายที่จะช่วยสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้น เจ้าของโครงการและภาคราชการ ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีกับเอ็นจีโอ แกนนนำ และชาวบ้านที่ออกมาประท้วงคัดค้าน ไม่ควรมองบุคคลดังกล่าวเป็นศัตรู เนื่องจากทุกภาคส่วน มีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งจะช่วยให้เกิดกระบวนการที่มีประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้ การพัฒนาโดยบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วน ได้แก่ พัฒนากฎหมายพัฒนาหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาภาคประชาชน จะช่วยให้กระบวนการ

รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ลดผลกระทบ และสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันได้

เครือข่ายประชาชนผู้มีส่วนได้เสียจากการพัฒนาโครงการ ได้ร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในปัจจุบันยังเป็นเพียงพิธีการ ทำให้เสร็จตามที่รัฐธรรมนูยกำหนด ผู้ดำเนินโครงการไม่ได้นำเอาความคิดเห็นและข้อกังวลของประชาชนที่ได้แสดงความคิดเห็นไปพิจารณา และไม่มีการชี้แจงสู่สาธารณะชนว่า จะแก้ไขปัญหาข้อกังวลของประชาชนอย่างไร รวมทั้งกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ไม่ได้ให้สิทธิในการตัดสินใจกับประชาชน โดยให้อำนาจในการอนุมัติ อนุญาตโครงการเป็นของหน่วยงานราชการ

๒. การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ชุมชน หน่วยงานของรัฐควรนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาช่วยแก้ไขปัญหา และสร้างกระบวนการเรียนรู้และรับรู้ให้กับประชาชน เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เกิดจากประชาชนไม่มีองค์ความรู้

๓. การกำหนดโครงการของภาคราชการเพื่อพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ สิ่งสำคัญที่สุดคือ ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ว่าต้องการจะพัฒนาพื้นที่ของตนไปในทิศทางใด เพราะแม้จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดีเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน จะทำให้เกิดความขัดแย้ง และทำให้โครงการไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น ถ้าประชาชนในชุมชนกำหนดทิศทางการพัฒนาว่าต้องการเป็นแหล่งเกษตรกรรม หรือแหล่งผลิตอาหาร แต่ภาคราชการจะตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งขัดกับทิศทางการพัฒนาของชุมชน ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น ดังนั้น การศึกษาทิศทางการพัฒนาในพื้นที่จึงมีความจำเป็นและสำคัญมาก เพราะคือรากเหง้าของปัญหา การแก้ไขปัญหาจึงไม่ใช่เพียงการออกแบบเทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ดีเท่านั้น

สรุปแนวทางการพัฒนากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

๑. ตรากฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ อาทิเช่น กฎหมายว่าด้วยองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชน มีหลักเกณฑ์และกระบวนการที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ

๒. ควรเร่งบูรณาการกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งหมดที่มีการบังคับใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้แต่ละหน่วยงานมีกฎหมายและระเบียบที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

๓. ควรปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน

๔. ปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น กำหนดให้มีค่าเดินทาง ค่าอาหาร และค่าที่พัก หรือค่าชดเชยการทำงาน สำหรับประชาชนที่เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑. บูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือในระดับหน่วยงาน เพื่อปรับแนวทางการทำงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ และหาแนวทางในการพัฒนากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้ได้ความคิดเห็นของประชาชนอย่างแท้จริง

๒. ปรับกระบวนการทัศนในการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ และให้ประชาชนได้เข้าร่วมวางแผนและตัดสินใจในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนของตน ไม่ดูถูกประชาชน สร้างความไว้วางใจให้กับประชาชน

๓. พัฒนาบุคคลผู้ดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ พัฒนาศักยภาพและสร้างจิตสำนึก เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน และพัฒนาองค์ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้มีความเชี่ยวชาญรอบด้าน ทั้งทางด้านวิชาการ ภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา ค่านิยมของชุมชน และต้องมีความเข้าใจสภาพปัญหาในพื้นที่ชุมชน

๕. กำหนดมาตรการเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของรัฐ อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม เมื่อเกิดปัญหาและมีผลกระทบกับประชาชนต้องเร่งเยียวยาแก้ไข

๖. เมื่อมีการร้องทุกข์จากประชาชน หน่วยงานต้องเร่งดำเนินการตรวจสอบและแก้ไขปัญหา ไม่ควรปล่อยเวลาให้เนิ่นนาน จนทำให้ประชาชนเห็นว่าปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข และมีความขัดแย้งกับประชาชนในที่สุด

๗. ควบคุมกำกับดูแลโครงการให้ดำเนินกิจการถูกต้องตามกฎหมาย บังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด เมื่อพบเห็นการละเมิดกฎหมายต้องดำเนินการตรวจสอบและแก้ไขอย่างเร่งด่วน

แนวทางการพัฒนากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๑. จัดรูปแบบการรับฟังความคิดเห็นให้มีความเหมาะสมกับชุมชน และให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ไม่ควรรีบเร่งกระบวนการรับฟังความคิดเห็นมากเกินไป
๒. ให้ข้อมูลกับประชาชนอย่างครบถ้วนและถูกต้อง ไม่ปิดบังข้อมูล เพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลที่แท้จริงประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือและไว้วางใจ
๓. จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการดำเนินโครงการพัฒนา และถ้าหากดำเนินโครงการไปแล้วมีประชาชนได้รับผลกระทบ ควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ และนอกจากรับฟังความคิดเห็นแล้วควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

แนวทางการพัฒนาภาคประชาชน

๑. สร้างองค์ความรู้ให้กับประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งกำหนดนโยบายส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับชุมชนท้องถิ่น
 ๒. ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาชน เครือข่ายประชาชนให้มีความเข้มแข็ง
 ๓. จัดตั้งองค์กรทำหน้าที่สนับสนุนองค์ความรู้ของภาคประชาชน และจัดตั้งกองทุนสำหรับการเรียนรู้ของประชาชน
- สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามผู้เข้าร่วมสัมมนา

ก. ปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

๑. ภาคราชการ

- ๑.๑ ผู้บริหารระดับสูงยังไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๑.๒ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๑.๓ ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานการมีส่วนร่วม เนื่องจากงบประมาณไม่ต่อเนื่องและล่าช้า
- ๑.๔ กฎหมายแต่ละหน่วยงานยังไม่เปิดให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมที่ชัดเจน
- ๑.๕ หน่วยงานราชการไม่ให้ความสำคัญแก่ภาคประชาชน
- ๑.๖ หน่วยงานต่าง ๆ ไม่มีความจริงจังในการแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อชุมชน

๒. ภาคประชาชน

- ๒.๑ ไม่ได้รับทราบข้อมูลหรือไม่เข้าใจโครงการ
- ๒.๒ ไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญในบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๒.๓ ไม่ยอมรับกฎหมายและเหตุผล

๓. ภาคเอกชน

- ๓.๑ เมื่อมีการเรียกร้องให้ปรับปรุงแก้ไขจากชุมชน เจ้าของโครงการจะอ้างว่ากำลังดำเนินการแล้วก็จะเงียบไป ไม่แจ้งความก้าวหน้าในการปรับปรุงให้ทราบ
- ๓.๒ ดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ครบตามขั้นตอน แต่ไม่เอาใจใส่คุณภาพ
- ๓.๓ ไม่เปิดเผยข้อมูล ข้อเท็จจริงให้ประชาชนทราบ

๔. ภาคการเมือง

๔.๑ ไม่มีการผลักดันให้โครงสร้างองค์กรมีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งการจัดสรรงบประมาณต่อเนื่อง

๔.๒ ไม่มีการออกกฎหมายรองรับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข. ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างมีส่วนร่วมของประชาชน

๑. ภาครัฐราชการ

๑.๑ ผลักดันกฎหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อบังคับภาครัฐราชการให้นำมาปฏิบัติ

๑.๒ กำหนดให้องค์กรมีโครงสร้างในส่วนของการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งบุคลากรและงบประมาณ

๑.๓ การสร้างองค์ความรู้เรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมกันได้

๑.๔ ควรมีการอบรมและกำกับการทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้กับบริษัทที่ปรึกษาในการศึกษารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

๑.๕ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน

๒. ภาคประชาชน

๒.๑ พัฒนาความรู้พื้นฐานของประชาชน

๒.๒ สร้างกิจกรรมให้ประชาชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนของสังคมมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น ไม่ใช่เป็นเพียงผู้รับบริการเท่านั้น

๒.๓ การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้มีความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมกันได้

๒.๔ สร้างจิตสำนึก ปลุกฝังแนวคิดให้เยาวชน

๒.๕ สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๖ สร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนและภาคประชาสังคมในเรื่องต่าง ๆ

๓. ภาคเอกชน

๓.๑ ควรนำความคิดเห็นของประชาชนมาทบทวนให้เกิดประโยชน์แก่โครงการ

๓.๒ การสร้างองค์ความรู้เรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมกันได้

๔. ภาคการเมือง

๔.๑ ควรมีความเข้าใจกระบวนการมีส่วนร่วมในมิติต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีจริยธรรมและเป็นกลาง

๔.๒ นักการเมืองต้องรับฟังเสียงประชาชนด้วยความเคารพสิทธิของประชาชน มิใช่ทำเป็นเพียงพิธีการ โดยไม่ใส่ใจความคิดเห็นของประชาชน

๔.๓ ผลักดันกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

๔.๔ ผลักดันให้ราชการมีโครงสร้างองค์กรที่มีหน่วยงานด้านการมีส่วนร่วมประชาชน

ค. ข้อเสนอแนะโดยรวม

๑. การสร้างการมีส่วนร่วมต้องใช้เวลาด้วยความจริงใจ
๒. กำหนดกรอบการปฏิบัติงาน โดยให้มีกฎหมายรองรับ และมองประชาชนเป็นหลัก
๓. ให้มีกองทุนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน
๔. การแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้แต่ละฝ่าย

มีสัดส่วนที่เหมาะสม

~ ୧୩ ~

๓.

การพิจารณาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน จากโครงการพัฒนาในพื้นที่ต่าง ๆ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง จากโครงการพัฒนาต่าง ๆ ดังนี้

โครงการเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี

โครงการเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี เป็นโครงการที่มีแผนจะดำเนินการในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยมีการสำรวจและศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ แต่มีประชาชนและเครือข่ายภาคประชาชนบางกลุ่ม ต่อด้านคัดค้านโครงการมาอย่างยาวนาน คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงกำหนดให้มีการพิจารณาศึกษาการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการดังกล่าว เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป

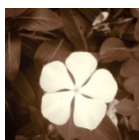
การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๕ วันพุธที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕

พิจารณาโครงการศึกษาดูงานด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

โครงการเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี เป็นโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ แบ่งเป็น ๒ ฝ่าย กล่าวคือ กลุ่มประชาชนที่สนับสนุนโครงการได้ให้เหตุผลว่า จะทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นเพราะจะได้รับงบประมาณมาช่วยพัฒนาพื้นที่ แต่กลุ่มประชาชนฝ่ายที่คัดค้านโครงการให้เหตุผลว่า โครงการนี้อาจจะทำให้เกิดแผ่นดินไหว และอาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ข้อเท็จจริงในโครงการมีประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน คณะอนุกรรมการจึงเห็นว่า ควรมีการเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ เพื่อรับทราบข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้งฝ่ายที่สนับสนุนและฝ่ายที่คัดค้านโครงการ

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๗ วันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๕

พิจารณาศึกษาการดำเนินโครงการเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นายปณิธาน จินดาภู	รองอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
๒. นายปิยะ กิ่งแก้ว	วิศวกรเหมืองแร่ชำนาญการ

ผลการพิจารณา

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

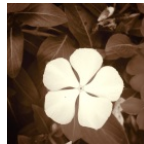
ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ กระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกประกาศเชิญชวนให้เอกชนลงทุนสำรวจและผลิตแร่โปแตช และในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ลงนามในสัญญาให้สิทธิสำรวจแร่โปแตชแก่บริษัท เอเชีย แปซิฟิค โปแตช คอร์ปอเรชั่น จำกัด (APPC) ปัจจุบัน บริษัท อิตาลีเลียน ไทยดิเวลลอปเม้นต์ จำกัด (มหาชน) ได้ควบรวมกับบริษัท APPC

โครงการเหมืองแร่โปแตช อยู่ระหว่างการทำคำขอตามขั้นตอนการขอประทานบัตรการทำเหมืองใต้ดิน และจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ คือ มีการต่อต้านคัดค้านในทุกขั้นตอนการขอประทานบัตรจากกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี เนื่องจากมีความกังวลเรื่องแผ่นดินไหว และผลกระทบจากกองเกลือเรื่องดังกล่าว กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มีนโยบายให้ผู้ประกอบการที่ยื่นคำขอประทานบัตรการทำเหมืองใต้ดินโครงการเหมืองแร่โปแตช จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) แม้ว่าโครงการเหมืองแร่โปแตช จะไม่อยู่ในข่ายโครงการประเภทรุนแรงตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ก็กำหนดให้ต้องทำ EHIA เพื่อความสบายใจของประชาชน และกรมอุตสาหกรรมและการเหมืองแร่ ได้ร่วมกับจังหวัดอุดรธานีลงพื้นที่เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนและข้าราชการที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ได้ตั้งคณะกรรมการ

ศึกษาติดตามกระบวนการขออนุญาตประทานบัตร โดยมีข้าราชการของกรม และกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาประเด็นข้อร้องเรียนของประชาชน

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

การคัดค้านโครงการเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน และอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมาก โดยสภาพปัญหาในพื้นที่ ประชาชนมีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มหนึ่งเห็นว่า โครงการเหมืองแร่เป็นประโยชน์ แต่อีกกลุ่มหนึ่งคัดค้านโครงการ เพราะกลัวว่าจะได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองแร่ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องมีคนกลางทำหน้าที่ในการทำความเข้าใจระหว่างภาคประชาชนกับเจ้าของโครงการ และการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว คณะอนุกรรมการควรลงพื้นที่เพื่อศึกษาดูงาน โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าของโครงการ และประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย เข้าร่วมประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรับฟังปัญหา รวมทั้งหาแนวทางในการยุติความขัดแย้งดังกล่าวต่อไป

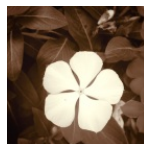

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๙ วันพุธที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๖
พิจารณาการเดินทางศึกษาดูงานโครงการเหมืองแร่โปแตช ณ จังหวัดอุดรธานี

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการกำหนดการเดินทางศึกษาดูงานโครงการเหมืองแร่โปแตช ในวันศุกร์ที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๖ เพื่อศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินโครงการเหมืองแร่โปแตช ณ ศาลาว่าการจังหวัดอุดรธานี โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บริษัทเจ้าของโครงการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย เข้าร่วมศึกษาดูงานดังกล่าว

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๔ วันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖
พิจารณาศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการเหมืองแร่โปแตช
จังหวัดอุดรธานี

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นายวิสุทธ์ จิราธิบุตร	กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท เอเชีย แปซิฟิก
โปแตช คอร์ปอเรชั่น จำกัด
๒. นายวรวิทย์ หิรัญไพศาล	ผู้จัดการใหญ่ บริษัท เอเชีย แปซิฟิก โปแตช
คอร์ปอเรชั่น จำกัด

ผลการพิจารณา

บริษัท เอเชีย แปซิฟิก โปแตช คอร์ปอเรชั่น จำกัด

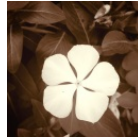
ปี พ.ศ. ๒๕๒๓ บริษัท ไทยอะกริกโกล โปแตช จำกัด ของประเทศแคนาดา ได้สิทธิสำรวจและ
ผลิตแร่โปแตชบริเวณจังหวัดอุดรธานี ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๒,๓๓๓ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่
๒ อำเภอ ๔ ตำบล ได้แก่ อำเภอเมือง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโนนสูงและตำบลหนองไผ่ อำเภอประจักษ์
ศิลปาคม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาม่วงและตำบลห้วยสามพาด ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการเปลี่ยน
ชื่อจากบริษัท ไทยอะกริกโกล โปแตช จำกัด เป็น บริษัท เอเชียแปซิฟิก โปแตช คอร์ปอเรชั่น จำกัด (Asia
Pacific Potash Corporation Co.,Ltd. : APPC) แต่ยังคงเป็นของประเทศแคนาดาอยู่ในขณะนั้น
กรมทรัพยากรธรณีได้ออกอนุญาตพิเศษให้แก่บริษัท APPC ในการดำเนินการภายใต้รัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และก่อนพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๔๕ กล่าวคือ ได้ดำเนินการ
ศึกษารายงานผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) และ
การรังวัดพื้นที่เพื่อที่จะทำเหมืองแร่โปแตช ซึ่งได้เกิดปัญหาการคัดค้านของประชาชนในพื้นที่ที่จะ
ทำการขุดแร่โปแตชขึ้นมา ต่อมาบริษัท สินแร่ไทย จำกัด บริษัทในเครือบริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเม้นท์
จำกัด (มหาชน) ได้เข้าซื้อกิจการเป็นของคนไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยการเข้ามาประกอบการของ
บริษัท สินแร่ไทย จำกัด ในครั้งนั้นถือได้ว่าเป็นการตั้งต้นใหม่ โดยยกเลิกรายงาน EIA และการรังวัดเดิม
เพื่อดำเนินการศึกษาใหม่ทั้งหมด ในการขออนุญาตประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรม แต่ก็ยังคงมีการ
คัดค้านจากประชาชนในพื้นที่อยู่เช่นเดิม

การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน บริษัทได้เข้าสู่กระบวนการการขออนุญาต
ประทานบัตรทำเหมืองใต้ดิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยกรม
อุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่. ได้จัดประชุมชี้แจงขั้นตอนการขอประทานบัตร ตาม
พระราชบัญญัติแร่ ภายใต้มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ และดำเนินการรังวัด กำหนดหมายเลขเขตคำขอประทานบัตร และ
ขึ้นรูปแผนที่แสดงคำขอประทานบัตร ในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

สำหรับกรณีดำเนินการตามขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บริษัท เอเชียแปซิฟิก โปแตช คอร์ปอเรชั่น
จำกัด ดำเนินการศึกษารายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ในรูปแบบประเภทโครงการ
รุนแรง (EHIA) แม้ว่าสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) จะให้
ความเห็น ว่า โครงการเหมืองแร่โปแตชไม่เข้าข่ายโครงการประเภทรุนแรง

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัท เอเชียแปซิฟิก โปแตช คอร์ปอเรชั่น จำกัด ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาการคัดค้านของประชาชน และได้ขอความร่วมมือจากบริษัท ในการนำส่งข้อมูลความคืบหน้าในการดำเนินงานให้กับคณะอนุกรรมการ เป็นระยะ ๆ ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาของคณะอนุกรรมการต่อไป

โครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติ จากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง

คณะกรรมการการพัฒนากิจการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้รับเรื่องร้องเรียนของ พระคำณวน พินแย้ง ร้องขอให้ตรวจสอบความถูกต้องชอบธรรม ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานเอกชน ในโครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง คณะกรรมการจึงมีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๖ และมีมติมอบหมายให้คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน พิจารณาเรื่องร้องเรียนของ พระคำณวน พินแย้ง และรายงานผลการพิจารณาให้คณะกรรมการรับทราบ คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว ดังนี้

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓๒ วันพุธที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖

พิจารณากำหนดแนวทางการศึกษาเรื่องร้องเรียนของ พระคำณวน พินแย้ง กรณีขอให้ตรวจสอบความถูกต้องชอบธรรม ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานเอกชน ในโครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

ข้อมูลโครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง

โครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง มีวัตถุประสงค์เพื่อนำก๊าซธรรมชาติที่ได้จากโครงการพัฒนาปิโตรเลียมแหล่งดงมูล ส่งผ่านระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไปยังโรงไฟฟ้าน้ำพอง เพื่อสนับสนุนการผลิตกระแสไฟฟ้า รองรับการขยายตัวของความต้องการใช้ปิโตรเลียมในภาคการผลิตไฟฟ้า แนวท่อผ่านพื้นที่ ๑๓ ตำบล ๔ อำเภอ ๒ จังหวัด รวมความยาวประมาณ ๕๓ กิโลเมตร

ความเป็นมาโครงการ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ กระทรวงพลังงาน โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ออกสัมปทานปิโตรเลียมเลขที่ ๙/๒๕๔๖ /๖๖ ให้แก่ บริษัท อพีโก้ (โคราช) จำกัด เป็นผู้รับสัมปทานสำรวจบนบก (หมายเลข L๒๗/๔๓) ตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ บริษัทผู้รับสัมปทานได้เริ่มทำการขุดเจาะสำรวจแหล่งปิโตรเลียม และในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีการสำรวจพบแหล่งก๊าซธรรมชาติ จำนวน ๑ หลุม ณ หลุมดงมูล (บ้านนาคำน้อย หมู่ที่ ๙ ตำบลหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์) ปัจจุบันโครงการอยู่ระหว่างการวางแผนพัฒนาแหล่งผลิตปิโตรเลียม โดยมีการวางแผนการพัฒนาเป็นทางเลือก ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และดำเนินการวางท่อขนส่งก๊าซธรรมชาติ ผ่านพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดขอนแก่น เพื่อขายให้กับบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) นำไปเป็นเชื้อเพลิงให้แก่โรงไฟฟ้าน้ำพอง หรือ

แนวทางที่ ๒ พัฒนา ณ แหล่งที่พบก๊าซธรรมชาติ โดย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จะตั้งฐานการผลิตก๊าซ NGV สำหรับใช้เป็นเชื้อเพลิงรถยนต์

โครงการอยู่ในขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยบริษัทเจ้าของโครงการ ยังไม่ได้ดำเนินงานผลิตก๊าซธรรมชาติหรือก่อสร้างวางท่อก๊าซใด ๆ

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

กรณีบริษัทเลือกพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมตามแนวทางที่ ๑ ในเบื้องต้นต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จำนวน ๒ ครั้ง ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ๗ กลุ่ม ได้แก่

- ๑) กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ
- ๒) หน่วยงานรับผิดชอบจัดทำ EIA
- ๓) หน่วยงานพิจารณารายงาน EIA
- ๔) หน่วยงานในระดับต่าง ๆ ทั้งในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- ๕) องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่หรือกลุ่มอนุรักษ์หรือสถาบันการศึกษา
- ๖) สื่อมวลชน ระดับท้องถิ่น
- ๗) ประชาชนทั่วไป ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น หรือประชาชนที่สนใจโครงการ

ในการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว จะต้องชี้แจงข้อมูลการดำเนินงานของโครงการ และรับฟังข้อกังวลและข้อห่วงใยของประชาชนในพื้นที่ หลังจากนั้น บริษัทที่ปรึกษาจะนำข้อมูลไปประเมินวิเคราะห์และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป ส่วนข้อกังวลเกี่ยวกับการกำหนดระยะปลอดภัยในการวางท่อก๊าซ เรื่องดังกล่าวมีระเบียบกำหนดชัดเจนและเจ้าของโครงการจะต้องดำเนินงานตามมาตรฐานโดยมีการดำเนินงานจัดรับฟังความคิดเห็นไปแล้ว ดังนี้

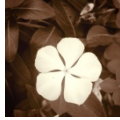
ครั้งที่ ๑ กำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นระดับอำเภอ ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๖ และจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นระดับชุมชน ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๖

การดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ระหว่างการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อชี้แจง ทำความเข้าใจ และให้ข้อมูลกับชุมชน ดำเนินการ ๒ วิธี ได้แก่

- ๑) จัดประชาคม เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจแก่ประชาชนรายหมู่บ้านที่แนวท่อพาดผ่าน
- ๒) การเข้าพบ/สัมภาษณ์รายครัวเรือน นอกจากนี้ บริษัทเจ้าของโครงการยังได้จัดตั้งทีมงานไปให้ความรู้กับประชาชน รวมทั้ง อธิบายเกี่ยวกับการเข้าพื้นที่ของประชาชนในการวางท่อก๊าซ โครงการยังไม่มีกรวางท่อก๊าซใด ๆ จนกว่าจะจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และผ่านความเห็นชอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว

มติที่ประชุม

คณะอนุกรรมการมีมติเชิญ พระค่านวน พินแย้ง บริษัท อพีโก้ (โคราช) จำกัด และ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่โครงการวางท่อก๊าซผ่าน เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓๔ วันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖

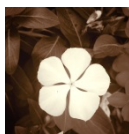
พิจารณาศึกษาโครงการศึกษาดูงานของคณะอนุกรรมการ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิต
ปิโตรเลียมน้ำพอง และเห็นว่า แนววางท่อก๊าซในโครงการดังกล่าวผ่านพื้นที่ในหลายตำบลของจังหวัด
กาฬสินธุ์และจังหวัดขอนแก่น การเชิญผู้นำท้องถิ่นเข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ ณ อาคาร
รัฐสภา ตามมติเดิม อาจไม่สะดวก จึงเห็นควรเดินทางไปศึกษาดูงานเรื่องดังกล่าวในพื้นที่ เพื่อศึกษา
ข้อมูลข้อเท็จจริงการดำเนินงานโครงการ การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งรับฟัง
ความคิดเห็นและข้อกังวลของภาคประชาชน

คณะอนุกรรมการ รายงานผลการพิจารณาและความเห็นดังกล่าวต่อคณะกรรมการ
คณะกรรมการพิจารณาและมีมติเห็นชอบ กำหนดเดินทางไปศึกษาดูงาน ด้านการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง ในวัน
ศุกร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ณ ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

การดำเนินงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- วันศุกร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ คณะอนุกรรมการร่วมเดินทางศึกษาดูงานกับ คณะกรรมการ เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่ง ดงมูลไผ่ไปยังสถานีผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง ณ ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการศึกษาดูงาน ได้ดังนี้

หน่วยงานที่เข้าร่วมศึกษาดูงาน ประกอบด้วย

๑. จังหวัดขอนแก่น

- รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น
- สำนักงานพลังงานจังหวัดขอนแก่น
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น)
- สำนักงานสิ่งแวดล้อม ภาคที่ ๑๐ (ขอนแก่น)
- สำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาค ๔ (ขอนแก่น)
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น
- สำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น
- สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดขอนแก่น
- สำนักงานการอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น
- ปลัดอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น
- ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน จังหวัดขอนแก่น

๒. จังหวัดกาฬสินธุ์

- รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์
- สำนักงานพลังงานจังหวัดกาฬสินธุ์
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกาฬสินธุ์
- สำนักศิลปากรจังหวัดกาฬสินธุ์
- ปลัดอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์
- ปลัดอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

- สำนักประชาสัมพันธ์จังหวัดขอนแก่น
- สำนักงานพลังงานจังหวัดกาฬสินธุ์
- สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์
- นักวิชาการ
- ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์

๓. บริษัทเจ้าของโครงการ

- บริษัท อพีโก้ (โคราช) จำกัด บริษัทเจ้าของโครงการ และ บริษัท เอ็นทิค จำกัด บริษัทที่ปรึกษา ผู้จัดทำการศึกษาและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการ

๔. กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ

๕. สื่อมวลชน

หัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ในเขตพื้นที่โครงการ ได้กล่าวชี้แจงข้อเท็จจริงในพื้นที่เกี่ยวกับการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนในการดำเนินโครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติฯ ดังนี้

อำเภอห้วยเม็ก

พื้นที่อำเภอห้วยเม็ก ไม่ทราบข้อมูลโครงการ การวางท่อก๊าซมาก่อน จนกระทั่งมีผู้ร้องเรียนโครงการ จึงได้ติดตามข้อมูล แต่อำเภอก็ยังไม่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการมากนัก และประชาชนในพื้นที่ที่ต้องการทราบความชัดเจนว่า จะมีแนวท่อก๊าซผ่านในพื้นที่ใดบ้าง และการวางท่อก๊าซจะส่งผลกระทบต่ออะไรบ้าง

เทศบาลตำบลน้ำอ้อม

เทศบาลตำบลน้ำอ้อม ได้รับการประสานจากบริษัทเจ้าของโครงการว่า บริษัทจะเข้ามาทำประชาพิจารณ์ในพื้นที่ แต่ยังไม่ทราบรายละเอียดว่าจะเข้ามาทำประชาพิจารณ์ในวันเวลาใด

เทศบาลตำบลหนองใหญ่

เทศบาลตำบลหนองใหญ่ ได้รับการประสานงานจากบริษัทเจ้าของโครงการ และได้เรียกประชุมเพื่อให้ชาวบ้านได้รับทราบข้อมูลการวางท่อก๊าซดังกล่าว และในพื้นที่ที่มีการประชาสัมพันธ์ของบริษัทเจ้าของโครงการ

อำเภอน้ำพอง

การประชาสัมพันธ์โครงการจะต้องทำล่วงหน้า และต้องทำให้มากกว่าที่ดำเนินการอยู่ การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพียง ๒ ครั้ง ตามที่กฎหมายกำหนด อาจไม่เพียงพอ และราษฎรในพื้นที่ต้องการทราบความชัดเจนเกี่ยวกับแนววางท่อก๊าซ

อำเภอหนองกุงศรี

กรณีที่เกิดประเด็นการร้องเรียนโครงการวางท่อก๊าซ น่าจะเกิดจากประชาชนแต่ละคนรับรู้ข้อมูลที่แตกต่างกัน เพราะภูมิหลัง ความคิด ทัศนคติ ของประชาชนแตกต่างกัน บริษัทจึงควรทำการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงทำความเข้าใจข้อมูลโครงการด้วยภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชน โดยให้ข้อมูลที่รอบด้าน ทั้งด้านบวกและด้านลบ

เทศบาลตำบลทรายทอง

การประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ตำบลทรายทองทำได้ยาก เนื่องจากมีประชาชนคัดค้าน ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องหาแนวทางในการลงพื้นที่ใหม่

ประชาสัมพันธ์ จังหวัดขอนแก่น

การประชาสัมพันธ์โครงการ ถ้าประชาสัมพันธ์ดีจะทำให้การทำงานง่ายขึ้น โดยควรสร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์โครงการให้เข้มแข็ง ได้แก่ เครือข่ายบุคคลในพื้นที่ เครือข่ายประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ โทรทัศน์ เครือข่ายสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะกรณีที่บริษัทเจ้าของโครงการประชาสัมพันธ์เอง อาจไม่สามารถเข้าถึงชุมชนได้ การใช้สื่อทุกประเภทในพื้นที่และสื่อระดับประเทศ จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนได้

สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดกาฬสินธุ์

การนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ด้านไฟฟ้า ถือเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ แต่การศึกษาผลกระทบ ควรประเมินผลกระทบด้านสุขภาพเพิ่มเติม และกรณีเกิดการเจ็บป่วยของประชาชนจากการดำเนินกิจการ ควรกำหนดค่าชดเชยสุขภาพให้ชัดเจน รวมทั้งควรศึกษาประเมินสุขภาพในระยะยาว

เทศบาลตำบลกุดน้ำใส

กรณีแหล่งสัมปทานสินภู่อ้อม จังหวัดอุดรธานี พื้นที่สัมปทานอยู่ในเขตอำเภอหนองแสง อำเภอหนองวัวซอ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ชุดเจาะปิโตรเลียมดิบ ส่งท่อลำเลียงมายังสถานีผลิตเพื่อแยกก๊าซธรรมชาติแต่ละชนิด ออกจำหน่าย สถานีผลิตตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ได้อยู่ในเขตสัมปทาน โครงการดังกล่าว บริษัท เฮสส์ (ไทยแลนด์) จำกัด เป็นผู้รับสัมปทาน และขายส่งต่อไปให้บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) การส่งปิโตรเลียมตามระบบท่อจะต้องผ่านพื้นที่เอกชนหลายแห่ง รวมทั้งเขตการปกครองท้องถิ่นหลายท้องถิ่นที่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๕ เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ นาฬิกา ได้เกิดอุบัติเหตุหม้อต้มไอน้ำระเบิดขึ้นที่สถานีผลิตของบริษัท เฮสส์ (ไทยแลนด์) จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลกุดน้ำใส จนไม่สามารถใช้งานได้และมีการหยุดการผลิต จนกระทั่งวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕ จึงได้เริ่มการผลิตก๊าซธรรมชาติใหม่ โดยวิธีการลดขั้นตอน ทำให้มีก๊าซ SalFide as H₂S ฟุ้งกระจายออกมาภายนอก ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนประสาทประชาชน โดยไม่มีหน่วยงานใดสามารถรับประกันได้ว่ากลิ่นดังกล่าวจะไม่มีอันตรายต่อชีวิตคนหรือสัตว์ ทั้งนี้ บริษัท เฮสส์ (ไทยแลนด์) จำกัด หรือกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ เคยยืนยันกับประชาชนว่า ได้มีการควบคุมหรือกำกับดูแลจากผู้เชี่ยวชาญโดยตรง โอกาสที่จะเกิดเหตุร้ายแรงดังกล่าวแทบไม่มีโอกาสเกิดขึ้นเลย แต่เมื่อดำเนินการมาเพียง ๕ ปี ก็เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงดังกล่าว

จากเหตุการณ์ดังกล่าว ประกอบกับกำลังจะมีโครงการวางท่อก๊าซปิโตรเลียมจากแหล่งดงมูลไผ่ยังสถานี ปตท. น้ำพอง ซึ่งมีลักษณะการดำเนินการคล้ายกับกรณีแหล่งสัมปทานสินภู่อ้อม เทศบาลกุดน้ำใสจึงได้ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๘ แห่ง รวบรวมรายชื่อประชาชน จำนวน ๑๔,๖๕๗ คน เสนอขอแก้ไขพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๓ (๑๓) (ก) (ข) (ค) หรือเสนอขอแก้ไขในร่างพระราชบัญญัติ รายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ร่างมาตรา ๓๒ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ให้พื้นที่เขตสัมปทาน หมายความว่ารวมถึง พื้นที่ที่เป็นสถานที่ผลิตก๊าซธรรมชาติ ซึ่งให้มีสิทธิรับการจัดสรรค่าภาคหลวงปิโตรเลียมร้อยละสิบ

๒. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแนวท่อก๊าซปิโตรเลียมพาดผ่าน ได้รับการจัดสรรค่าภาคหลวงปิโตรเลียมร้อยละสิบ หากมีหลายแห่งก็ให้จัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่า ๆ กัน

การเสนอขอแก้ไขค่าภาคหลวงดังกล่าว อาศัยหลักเหตุผลว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบมาก ควรได้รับการจัดสรรค่าภาคหลวงปิโตรเลียมมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดได้รับผลกระทบรองลงมา ควรได้รับการจัดสรรค่าภาคหลวงปิโตรเลียมรองลงมา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่ได้รับผลกระทบ ไม่ควรได้รับการจัดสรรค่าภาคหลวงปิโตรเลียม

ผู้แทนบริษัท อฟิโก้ (โคราช) จำกัด และบริษัท เอ็นทิก จำกัด

โครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานี ปตท. น้ำพอง ปัจจุบันยังไม่มีการขุดวางท่อก๊าซใด ๆ โครงการอยู่ในขั้นตอนการศึกษาเพื่อจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) โครงการจะเริ่มดำเนินการได้ต่อเมื่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว ซึ่งคงต้องใช้เวลาอีกนานพอสมควร

กระบวนการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้ต้องจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จำนวน ๒ ครั้ง ซึ่งโครงการได้จัดทำไปแล้ว ๑ ครั้ง และมีกำหนดจะจัดรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ ๒ ประมาณต้นปี ๒๕๕๗ อย่างไรก็ตามแม้ว่าการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อใช้ประกอบการจัดทำรายงาน EIA กฎหมายกำหนดให้จัดรับฟังความคิดเห็น ๒ ครั้ง แต่ในทางปฏิบัติกระบวนการทำงาน มีรายละเอียดการดำเนินการหลายขั้นตอน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ชี้แจงข้อมูลให้ผู้มีส่วนได้เสียในโครงการ ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และลงพื้นที่ไปเป็นรายหมู่บ้าน การดำเนินการดังกล่าว นับรวมเป็นการดำเนินงานจัดรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ ๑ เนื่องจากเป้าหมายไม่ใช่เพียงศึกษาให้เสร็จตามกรอบของกฎหมายเท่านั้น หากแต่ต้องดำเนินการให้สำเร็จ โดยได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ โครงการจึงจะเกิดขึ้นได้

การรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ ๑ เป็นการรับฟังข้อห่วงใย ข้อกังวล ของประชาชน เกี่ยวกับดำเนินโครงการ ซึ่งบริษัทจะนำไปศึกษาวิเคราะห์ และหามาตรการในการป้องกันเรื่องดังกล่าว เมื่อทำการศึกษาและจัดทำรายงานแล้วเสร็จจะนำรายงานดังกล่าวมาจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ครั้งที่ ๒ และเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป ผลการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ครั้งที่ ๑ พบว่ามีประเด็นปัญหาในบางพื้นที่ ซึ่งอาจเกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน บริษัทจึงทำโรดโชว์เพิ่มเติม ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๖ โดยดำเนินการเจาะลึก ชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนทุกหมู่บ้านที่มีโครงการจะวางท่อก๊าซผ่านพื้นที่ และบริษัทได้นำประชาชนในพื้นที่อำเภอหนองกุงศรี และอำเภอห้วยเม็ก เดินทางไปศึกษาดูงานการวางท่อก๊าซที่จังหวัดกำแพงเพชร ประมาณ ๒ - ๓ วัน เพื่อศึกษาผลกระทบจากการวางท่อ สำหรับผลการจัดรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ ๑ บริษัทจะนำข้อมูลตัวอย่างคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม และข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนไปทำการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบต่าง ๆ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการศึกษาว่าโครงการจะมีผลกระทบอะไร เพื่อกำหนดมาตรการรองรับผลกระทบดังกล่าวไว้ล่วงหน้า สำหรับการเชิญประชาชนเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น บริษัทไม่สามารถบังคับให้ประชาชนเข้าร่วมได้

บริษัทจะทำหน้าที่เพียงประกาศแจ้งกำหนดการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและเชิญชวนให้เข้าร่วมเท่านั้น

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์และชี้แจงข้อมูล บริษัทได้ประสานขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยที่บริษัทไม่เคยให้เงินค่าตอบแทน สิ่งที่เป็นกังวลเกี่ยวกับการประสานงานดังกล่าว คือ ข้อครหาเกี่ยวกับให้เงินตอบแทน

การวางท่อก๊าซผ่านที่ดินของประชาชน ประชาชนต้องให้ความยินยอม ถ้าประชาชนไม่ยินยอมก็ผ่านไม่ได้ โดยบริษัทจะขอเช่าที่ดินจากประชาชน กรณีดังกล่าวไม่ใช้การใช้กฎหมายเวนคืนที่ดิน สำหรับขั้นตอนการก่อสร้าง เมื่อฝังท่อลงไปแล้ว เจ้าของที่ดินยังคงสามารถทำการเกษตรในพื้นที่วางท่อได้ ส่วนการศึกษาผลกระทบจะทำการศึกษาพื้นที่ข้างท่อด้านทั้งสองด้านในระยะ ๕๐๐ เมตร ตลอดแนวท่อ เนื่องจากมีการประเมินว่าหากเกิดการระเบิดจะส่งผลกระทบเป็นระยะกว้างแค่ไหน บริษัทจะต้องทำการศึกษากว้างกว่านั้น เพื่อหามาตรการรองรับ และเมื่อเริ่มดำเนินโครงการไปแล้ว จะมีการติดตามตรวจสอบ โดยกฎหมายระบุให้ทุก ๆ ๖ เดือน ต้องทำการศึกษาว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เกิดผลกระทบจริงหรือไม่ และต้องมีการจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบผลกระทบดังกล่าว

สำหรับอัตราค่าชดเชย แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. ค่าสูญเสียโอกาสในการใช้พื้นที่ ใน ๒ ปีแรก

๒. ค่าเช่าที่ดิน ตลอดแนวท่อ

อัตราค่าชดเชยพืชผลทางการเกษตร กำหนดโดยคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ประกาศกำหนดเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๖ ดังนี้

๑. ต้นยางพารา ต้นละ ๒,๕๒๐ บาท

๒. ข้าว ไร่ละ ๑๒,๘๓๕ บาท

๓. ข้าวโพด ไร่ละ ๗,๘๓๓ บาท

อย่างไรก็ตาม อัตราค่าชดเชยดังกล่าว เป็นอัตราที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานเริ่มต้น โดยจะคำนวณราคา ณ วันที่จ่าย และปรับปรุงราคาเป็นปัจจุบัน ค่าชดเชยที่แน่นอนจึงขึ้นอยู่กับการพูดคุยเจรจากับเจ้าของที่ดิน ถ้าตกลงกันไม่ได้ ก็ไม่สามารถวางท่อก๊าซได้

สำหรับประเด็นความห่วงใยในเรื่องสุขภาพของประชาชน โดยหลักการการจัดทำรายงาน EIA ถ้าพบว่ามีผลกระทบต่อสุขภาพ โครงการจะเกิดไม่ได้ เพราะเรื่องสุขภาพเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและไม่อาจกำหนดค่าชดเชยเป็นตัวเงินได้ เพราะแม้จะชดเชยให้มากเท่าไร ก็ไม่คุ้มกับสุขภาพของประชาชน

หัวหน้าส่วนราชการและผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กล่าวชี้แจงและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ดังนี้

กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ

โครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานี ปตท. น้ำพอง มีแผนกำหนดจะดำเนินการผลิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งแนววางท่อก๊าซจะต้องผ่านความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน ถ้ามีประชาชนไม่ยินยอม ก็ต้องเปลี่ยนไปใช้เส้นทางอื่น ดังนั้น ปัจจุบันแนวท่อที่ชัดเจนจึงไม่สามารถกำหนดได้ เนื่องจากมีประชาชนในบางพื้นที่ไม่ยินยอม

สำหรับการจัดสรรค่าภาคหลวงปิโตรเลียม กฎหมายกำหนดให้จัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลังหักส่งรายได้ของรัฐในอัตราร้อยละสี่สิบแล้ว ดังนี้

- องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามสัมปทาน ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละยี่สิบของเงินค่าภาคหลวงที่จัดเก็บได้ภายในเขต

- องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลอื่นที่อยู่ภายในจังหวัดที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามสัมปทาน ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงปีโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต

- องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในจังหวัดอื่น ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงที่จัดเก็บได้ภายในเขต

จังหวัดกาฬสินธุ์

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ ๒ ส่วน ได้แก่ ๑) การพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และ ๒) กรณีที่บริษัทจะวางแนวท่อก๊าซผ่านเขตป่าไม้หรือเขตอุทยานแห่งชาติ จะต้องดำเนินการขออนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย

การสำรวจพบแหล่งก๊าซธรรมชาติ ถือเป็นความโชคดี แต่การทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เป็นเรื่องสำคัญ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ก่อนดำเนินการต้องมีกรอบที่ชัดเจน และแจ้งให้ประชาชนรับทราบล่วงหน้า การชี้แจงต้องมีมาตรการที่ชัดเจน สำหรับกรณีที่มีประชาชนคัดค้านโครงการ ถือเป็นเรื่องธรรมดาของสังคมประชาธิปไตย บริษัทมีหน้าที่ทำความเข้าใจกับประชาชนอย่าปล่อยให้ประชาชนที่ไม่เห็นด้วยไปแนะนำคนอื่น ๆ ให้ไม่เห็นด้วยเพิ่มขึ้น ต้องทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เกิดความเข้าใจ จนเกิดเสียงส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการที่แนวท่อก๊าซผ่านที่ดิน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะถือเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง

สำนักงานสิ่งแวดล้อม ภาค ๑๐

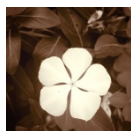
การขุดเจาะปิโตรเลียมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ประชาชนจึงมักจะเกิดความกลัว ภาครัฐต้องทำงานร่วมกับประชาชน ตรวจสอบการดำเนินโครงการ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น เพราะหากให้บริษัทเจ้าของโครงการดำเนินการ ประชาชนอาจเกิดความหวาดระแวง สำหรับผลกระทบจากการขุดเจาะปิโตรเลียม จากการสำรวจพบว่า มีผลกระทบเรื่องเสียงรบกวน คุณภาพอากาศ และมีการใช้สารเคมีทำการขุดเจาะ

การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้มีหัวข้อการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย การศึกษา EIA จึงต้องศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพ สำหรับเรื่องความปลอดภัย เมื่อโครงการเริ่มดำเนินการไปแล้ว กฎหมายกำหนดให้มีการติดตามตรวจสอบผลกระทบ แต่ยงถือว่าน้อย ดังนั้น ในโครงการก๊าซแหล่งสินภูฮ่อม จังหวัดขอนแก่นได้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลกระทบภายหลังเริ่มโครงการเพิ่มเติม โดยเปิดให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน ได้เข้าร่วมติดตามตรวจสอบผลกระทบจากการดำเนินกิจการ โดยมีการจัดประชุมปีละ ๒ ครั้ง ซึ่งถือเป็นมาตรฐานที่ดี จึงควรกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในรายงาน EIA ด้วย

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

การประชุมสัมพันธน์ทำความเข้าใจกับประชาชนจะต้องทำด้วยความจริงใจ ชี้แจงข้อมูลทั้งข้อดี ข้อเสียของโครงการ กรณีที่มีประชาชนเห็นด้วยกับโครงการและไม่เห็นด้วยกับโครงการ ปกติแล้วเสียงส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการจะมีการแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยในหลายรูปแบบและมักจะได้รับความสนใจ ซึ่งส่งผลหลายอย่าง และอาจทำให้ปัญหาลุกลามจนเกิดความแตกแยกของประชาชนในชุมชนได้ ดังนั้น จึงต้องเร่งสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนให้ได้ ปัญหาการคัดค้าน บางกรณีอาจเกิดจากประชาชนได้รับทราบข้อมูลน้อย บริษัทต้องสื่อสารกับประชาชนให้มากขึ้น และการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน แม้บริษัทจะไม่สามารถบังคับให้ประชาชนเข้าร่วมได้ แต่บริษัทควรหาวิธีการอื่น ๆ ในการเชิญชวนและอำนวยความสะดวกประชาชนเพื่อให้สนใจเข้าร่วมรับฟัง เช่น อำนวยความสะดวกในการเดินทาง หรือช่วงเวลาในการจัดรับฟังความคิดเห็นให้สอดคล้องกับเวลาว่างของประชาชนในชุมชน สำหรับการขอความร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ในการให้ข้อมูล หรือประชาสัมพันธ์โครงการ ควรทำอย่างระมัดระวัง เพราะอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดจากประชาชนว่าผู้นำได้รับผลประโยชน์จากบริษัท นอกจากนี้ เรื่องอัตราค่าชดเชยที่ประชาชนจะได้รับ ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ต้องชี้แจงเรื่องดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างชัดเจน และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดอัตราค่าชดเชย เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ตามความเหมาะสม ที่จะต้องเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการ

กิจการขนส่งถ่านหิน จังหวัดสมุทรสาคร

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเหตุการณ์ประชาชนชุมนุมประท้วงคัดค้านการขนส่งถ่านหินทางน้ำผ่านท่าเรือในจังหวัดสมุทรสาคร เหตุการณ์ดังกล่าวได้ปรากฏเป็นข่าวทางสื่อมวลชน เนื่องจากมีเหตุผู้นำประท้วงเสียชีวิต คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงกำหนดให้มีการพิจารณาศึกษาการแก้ไขปัญหาเรื่องดังกล่าวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะอนุกรรมการ

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓๙ วันพุธที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

พิจารณาศึกษาการดำเนินงานแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการถ่านหินจังหวัดสมุทรสาคร

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นายแมนรัตน์ รัตนสุคนธ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร
๒. นางปิยนันท์ โศภนคณาภรณ์	ผู้อำนวยการสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓. นายเถลิงศักดิ์ เพชรสวรรณ	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ
๔. นางสาวจันทนา ภาคย์ทองสุข	ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจและบังคับการ
๕. นายจักรี ยิ้มมงคล	ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าส่วนภูมิภาคที่ ๓
๖. นายสุรชัย บุรพานนทชัย	ผู้อำนวยการเจ้าท่าภูมิภาคสาขาสมุทรสาคร
๗. นายอำนาจ ศรีแสงฤทธิ์	รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร
๘. นางสุภาพ ศรีจันทร์	ผู้อำนวยการส่วนสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร

ผลการพิจารณา

จังหวัดสมุทรสาคร

จากเหตุการณ์การชุมนุมประท้วงเกี่ยวกับการประกอบกิจการถ่านหินของประชาชนจังหวัดสมุทรสาคร เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ จนอาจเป็นเหตุให้มีประชาชนเสียชีวิตจำนวนหนึ่ง ซึ่งเรื่องดังกล่าวยังอยู่ระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน สำหรับปัญหาผลกระทบจากการประกอบ

กิจการถ่านหินของจังหวัดสมุทรสาครนั้น ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการไตรภาคีตรวจสอบท่าเทียบเรือ และเรือขนส่งถ่านหิน ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๕๔ และระงับการขนส่งถ่านหินทางเรือโดยเด็ดขาด เนื่องจากสมาคมจังหวัดสมุทรสาครและสมาชิก (๘๐๐ ราย) มีความกังวลว่า การขนส่งถ่านหินทางเรือ ขึ้นมาที่ท่าเรือในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร จะทำให้เกิดการตกหล่นฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองลงสู่ทะเล และปากอ่าวมหาชัย และอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและสัตว์น้ำ ประกอบกับ มีเหตุเรือบรรทุก ถ่านหินเกิดอุบัติเหตุเอียงบริเวณทะเลนอกปากอ่าวแม่น้ำท่าจีน เมื่อประมาณปลายเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นช่วงเวลาใกล้เคียงที่เกิดเหตุการณ์ปลาตายบริเวณชายฝั่งอ่าวไทย ผู้ประกอบการประมง จึงต้องการให้จังหวัดสมุทรสาครแก้ไขปัญหาดังกล่าว พื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร จึงมีการขนส่งถ่านหิน โดยการขนส่งทางรถบรรทุกเท่านั้น ส่วนการขนส่งทางเรือ ผู้ประกอบการได้เสนอต่อจังหวัดว่า จะดำเนินการปรับปรุงการขนส่ง และท่าเรือให้ถูกต้องตามหลักวิชาการเรียบร้อยแล้ว เรื่องดังกล่าว คณะกรรมการไตรภาคีได้มีการประชุม โดยเชิญผู้แทนผู้ที่คัดค้านการขนส่งถ่านหินทางเรือที่ประกอบ อาชีพการประมงมาร่วมประชุม แต่ยังไม่ได้รับการตอบรับจากผู้ที่คัดค้านว่าเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ดูแลวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการที่ต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบทาง สิ่งแวดล้อม (EIA) ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๕ กรณีโครงการท่าเทียบเรือที่รับเรือตั้งแต่ขนาด ๕๐๐ ตันกรอสส์ ความยาวหน้าท่า ตั้งแต่ ๑๐๐ เมตร หรือมีท่าเทียบเรือตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป ต้องทำรายงาน EIA เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการให้พิจารณาลักษณะของโครงการกิจกรรม การดำเนินโครงการว่า ส่งผลกระทบต่ออะไรบ้าง จำเป็นต้องประเมินผลกระทบเรื่องของคุณภาพน้ำ คุณภาพอากาศ รวมถึงกากของเสียต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งต้องมีการกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไข ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบสิ่งแวดล้อม ในกรณีการขนถ่ายถ่านหิน อาจก่อให้เกิดปัญหาฝุ่นละออง จึงต้องมีมาตรการป้องกัน เช่น การมีระบบปิด การฉีดพรมน้ำเพื่อลด ปริมาณฝุ่น หรือการมีแผงกันป้องกันไม่ให้ฝุ่นตกหล่นลงในทะเล เป็นต้น คณะกรรมการผู้ชำนาญการจะ เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสม ตลอดจนความเพียงพอในมาตรการป้องกันดังกล่าว อันจะมีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญ และจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน โดยผู้จัดทำโครงการต้อง ให้ข้อมูลรายละเอียดในการจัดทำโครงการ ลักษณะโครงการ มีผลกระทบอย่างไรบ้างต่อหน่วยงาน และ ประชาชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อห่วงกังวลของหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้อง เสนอข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ในรายงาน

กรมควบคุมมลพิษ

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ กรมควบคุมมลพิษ ได้กำหนดให้ท่าเรือขนถ่ายสินค้าบางประเภทเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องอยู่ ในการควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียสู่บรรยากาศ ซึ่งถ่านหินเป็นสินค้าที่จัดอยู่ในประเภทดังกล่าว จึงต้องมีการควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองที่เกิดจากถ่านหินจากการขนถ่าย โดยมีเจ้าพนักงาน ควบคุมมลพิษ เป็นผู้ตรวจสอบดูแลรับผิดชอบ ในกรณีของจังหวัดสมุทรสาคร กรมควบคุมมลพิษได้เข้าไป มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เมื่อศาลปกครองได้มีคำสั่งให้กรมควบคุมมลพิษเข้าไป ตรวจสอบสภาพคุณภาพอากาศบริเวณท่าเรือที่มีการขนถ่ายถ่านหิน ซึ่งกรมควบคุมมลพิษ ได้เข้าไป

ตรวจสอบในช่วงเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ พบว่าฝุ่นละอองฟุ้งกระจายในบริเวณดังกล่าวเป็นฝุ่นละอองขนาดเล็กและมีค่าไม่เกินค่ามาตรฐาน และได้ทำการแจ้งไปยังศาลปกครอง หลังจากนั้น ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้เข้าไปตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ ท่าเรือดังกล่าวได้ถูกสั่งระงับการขนถ่ายถ่านหินจากจังหวัดสมุทรสาครแล้ว สำหรับการนำเข้าถ่านหินจากต่างประเทศ ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมการขนส่งตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งเป็นช่องว่างของกฎหมาย อันจะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติแร่ต่อไป ทั้งนี้ กรมควบคุมโรคต้องคอยเฝ้าระวังประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ พบว่ามีท่าเรือที่ทำการขนส่งถ่านหินเป็นท่าเรือที่มีขนาดน้อยกว่า ๕๐๐ ตันกรอสส์ ประมาณ ๑๓ แห่ง และขนาดมากกว่า ๕๐๐ ตันกรอสส์ จำนวน ๕ แห่ง ทำให้ท่าเรือส่วนใหญ่ไม่ต้องจัดทำ EIA

กรมเจ้าท่า

เนื่องจากเชื้อเพลิงที่นำมาใช้ประกอบอุตสาหกรรมภายในประเทศมีราคาสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นตามไปด้วย ผู้ประกอบการจึงเปลี่ยนมาใช้เชื้อเพลิงที่มีราคาต่ำกว่า เช่น ถ่านหิน ซึ่งหากศึกษาโดยละเอียดแล้วจะพบว่า ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงที่ไม่ได้ก่อให้เกิดมลพิษตามที่ต้นตระหนกแต่อย่างใด จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีท่าเรือที่ตั้งอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมในฝั่งตะวันตกของประเทศไทยที่ใช้เชื้อเพลิงถ่านหิน หากในอนาคตจังหวัดสมุทรสาครเพิกถอนคำสั่งระงับการดำเนินการขนส่งถ่านหินทางเรือ ผู้ประกอบการจะดำเนินการจัดท่าระบบการขนถ่ายถ่านหินจากเรือไปสู่บริเวณท่าเทียบเรือ และนำไปขนส่งทางรถให้เป็นระบบปิด ซึ่งเป็นระบบที่ดี ทั้งนี้ การดำเนินการจัดท่าระบบปิดดังกล่าว ต้องใช้งบประมาณที่ค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม หากต้องการไม่ให้มีฝุ่นเกิดขึ้นย่อมเป็นไปได้ยาก แต่อาจทำได้หากผู้ประกอบการสามารถทำตามแบบแผนที่ได้นำเสนอมาได้จริง ซึ่งถ้าคณะกรรมการของจังหวัดสมุทรสาครลงไปควบคุมดูแล ทดสอบ และเป็นจริงดังเช่นที่ได้มีการคาดหมายไว้ ปัญหาความเดือดร้อนเกี่ยวกับฝุ่นฟุ้งกระจายของถ่านหินคงจะยุติลง ซึ่งหากจะมีการเปิดให้ดำเนินการขนถ่ายถ่านหินทางเรือ จะต้องมีการกำกับดูแลไม่ให้เกิดปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองได้อีก โดยใช้เทคโนโลยีและระบบที่ทันสมัย

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร

การแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาเรื่องถ่านหิน โดยให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันผลกระทบจากการประกอบกิจการถ่านหิน ๔ มาตรการ หรือ ๔ ปิด ได้แก่

๑. การขนส่งลำเลียงทางเรือ
๒. การลดฝุ่นฟุ้งกระจายบริเวณท่าเทียบเรือ
๓. การขนส่งโดยรถบรรทุก
๔. การประกอบกิจการเก็บกองและคัดแยกในโรงงาน

จากกรณีเหตุการณ์ปลาทายบริเวณชายฝั่งอ่าวไทย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร ได้มีการประสานงานไปยังศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบน เพื่อให้ตรวจสอบ ซึ่งพบสาเหตุปลาทายมาจากค่าออกซิเจนละลายน้ำมีปริมาณต่ำจากปรากฏการณ์แพลงตอนบูมที่แม่น้ำท่าจีน โดยเกิดขึ้นเป็นประจำ ประกอบกับเกิดกรณีเรือบรรทุกถ่านหิน เกิดอุบัติเหตุเอียงบริเวณทะเลนอกปากอ่าวแม่น้ำท่าจีน จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิด แม้ว่าจะได้มีการชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบข้อเท็จจริงไปแล้วก็ตาม สำหรับการขนถ่ายถ่านหินโดยรถบรรทุกนั้น ยังไม่ได้รับการร้องเรียนแต่อย่างใด

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

๑. จากกรณีเหตุการณ์ผลกระทบจากการประกอบการถ่านหินจังหวัดสมุทรสาคร ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งค่อนข้างจะมีระยะเวลายาวนานพอสมควรและถือว่าเป็นกรณีศึกษา จึงควรจัดทำหลักเกณฑ์หรือระเบียบร่วมกัน จัดการประชุมในเชิงบูรณาการ หากเป็นถ่านหินที่ผลิตภายในประเทศตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโดยตรง แต่สำหรับถ่านหินที่นำเข้านั้น ยังไม่มีพระราชบัญญัติรองรับ ทั้งนี้ กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมธุรกิจพลังงาน กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงพลังงาน หรือกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม สามารถที่จะศึกษาร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณีดังกล่าวได้เป็นอย่างดี และต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งควรทำความเข้าใจกับประชาชน โดยเฉพาะประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการพัฒนาท่าเรือที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับ

๒. กรณีดังกล่าวถือว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากวิธีการปฏิบัติ ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเพียงกรณีเหตุการณ์ผลกระทบจากการประกอบการถ่านหินจังหวัดสมุทรสาครกรณีเดียวเท่านั้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน โดยศึกษาจากต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้พลังงานและไม่ให้ก่อให้เกิดผลกระทบ และการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นแก่ประชาชนต้องครบถ้วน ซึ่งต้องชี้แจงให้เห็นทั้งข้อดีและข้อเสีย เพื่อจะได้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจกัน รวมทั้ง การสร้างความเข้าใจและเชื่อมั่นเรื่องสิ่งแวดล้อมกับประชาชน ควรดำเนินงานในทางวิชาการและเป็นกลาง โดยนักวิชาการเป็นผู้ทำการศึกษา นอกจากนี้ การจัดทำรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าโครงการนั้นจะมีขนาดเท่าใด อาจส่งผลกระทบต่อประชาชน จึงควรมีการศึกษาหลักเกณฑ์ที่จะเข้าไปควบคุมในทุกโครงการทั้งของภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นการปิดช่องว่างของกฎหมาย

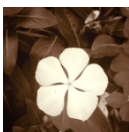
๓. แม้ว่าจะมีระบบการควบคุมการขนส่งถ่านหิน แต่ยังคงก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง รวมถึงช่องว่างของกฎหมาย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนภายในพื้นที่อย่างแน่นอน ดังนั้นอนุกรรมการควรที่จะเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ เพื่อตรวจสอบท่าเรือต่าง ๆ เช่น ท่าเรือที่ใช้กองเก็บ และท่าเรือขนถ่ายถ่านหิน เพื่อนำข้อมูลมาพิจารณาพร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่แนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป

๔. หากถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงที่ไม่เป็นพิษ จึงควรใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง รวมทั้งหาวิธีการขนถ่ายถ่านหินจากทางเรือไปยังท่าเรือจังหวัดสมุทรสาคร และควรให้ท่าเรือที่ใช้ในการขนถ่ายมีมาตรฐานตามหลักวิชาการ

มติที่ประชุม

๑. พิจารณาศึกษาการดำเนินงานแก้ไขปัญหาลผลกระทบจากการประกอบกิจการถ่านหิน จังหวัดสมุทรสาคร โดยเชิญ นายกสมาคมประมงจังหวัดสมุทรสาคร เข้าร่วมประชุม ในการประชุม ครั้งต่อไป

๒. จัดทำหนังสือขอทราบผลการประชุมของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนเรื่องสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการต่อไป

~ ๗๓ ~

๕.

การศึกษาค้นคว้าการมีส่วนร่วมของประชาชน จากองค์กรภาคประชาชน

คณะอนุกรรมการได้มีการประชุมเพื่อศึกษาค้นคว้าการมีส่วนร่วมของประชาชน
จากองค์กรภาคประชาชน สรุปผลการศึกษาดังนี้

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๘ วันพุธที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

พิจารณากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจากเครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งมีการ
ดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จและมีความเข้มแข็ง

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นายประมนต์ สุธีวงศ์ ประธานภาควิชาเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน
๒. นายมานะ นิมิตมงคล ผู้อำนวยการศูนย์ภาควิชาเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน

ผลการพิจารณา

ภาควิชาเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน

องค์กรภาคเอกชนไม่ได้มีอำนาจตามกฎหมาย องค์กรภาคเอกชน ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อต่อต้าน
การคอร์รัปชันจึงเป็นความตั้งใจ เนื่องจากเห็นว่าเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และ
อาจทำให้ประเทศประสบความล้มเหลวได้หากไม่มีการดำเนินการแก้ไข ภาควิชาเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน
มีองค์กรในภาคีทั้งหมด ๔๔ องค์กร ทั้งภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคประชาสังคม ซึ่งต่างเห็นความสำคัญ
และมีความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกัน

สำหรับหลักการในการดำเนินงานขององค์กร แบ่งออกเป็น ๓ ป. ได้แก่ ป ๑. ป้องกัน
ไม่ให้เกิดกรณีทุจริต ป ๒. ปลุกฝัง ทำงานร่วมกันกับเยาวชนและสาธารณชนให้มีทัศนคติที่ถูกต้อง
ไม่ยอมรับการทุจริต ป ๓.ปราบปราม ซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ โดยมีภาควิชาเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน
เป็นผู้สนับสนุน ทั้งนี้ เห็นว่าการป้องกันเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด โดยพยายามเข้าไปสอดส่องขบวนการที่อาจ

เกิดการทุจริต เพื่อเสนอแนะให้มีการเปลี่ยนแปลงและติดตาม นอกจากนี้ ได้มีการจัดทำโครงการหมาเฝ้าบ้าน ซึ่งเป็นการรณรงค์ให้สมาชิกที่มีจิตอาสา เข้ามาสมัครเพื่อเฝ้าระวัง รวมถึงการจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และวิธีการดำเนินการ โดยอาสาสมัครเหล่านี้ จะกระจายตัวกันไปอยู่ในท้องถิ่น หากเกิดเหตุการณ์ใดที่มีความน่าสนใจ สมาชิกจะเข้าไปติดตาม หากพบเหตุผิดปกติจะรายงานเพื่อให้ภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชันช่วยกันวิเคราะห์วิจัยว่ามีเหตุมีผลหรือไม่ที่จะติดตามต่อไป ซึ่งภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชันคาดหวังว่า จะมีการกระจายอาสาสมัครดังกล่าวไปทั่วประเทศ

การแก้ไขปัญหานักธุรกิจที่ต้องการผลประโยชน์จากการทุจริต ภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน ได้พยายามสร้างแนวร่วม โดยเชิญชวนบริษัทที่สามารถประกาศตนได้ว่าเป็นบริษัทที่ไม่สนับสนุนการทุจริตและกระทำการทุจริตร่วมลงนาม ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างพลังและกลายเป็นคนกลุ่มใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีวิธีการอีกหลายวิธีที่จะรณรงค์ และต้องหาวิธีการที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงระบบให้การทุจริตเป็นไปได้ยากขึ้น

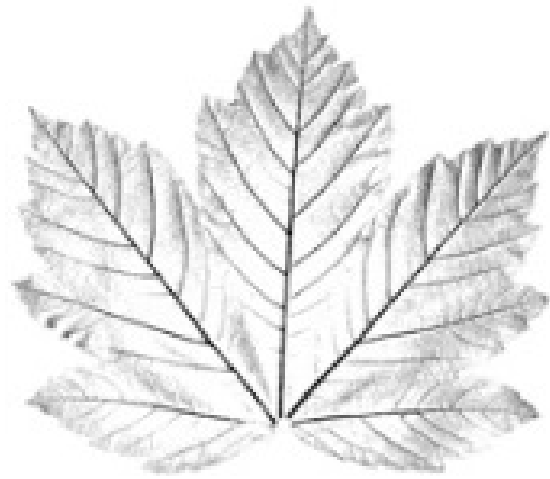
การจะแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันอย่างถาวร ขึ้นอยู่กับภาครัฐ เนื่องจากองค์กรของประชาชนเป็นเพียงการปลุกจิตสำนึก การรณรงค์ให้มีความตื่นตัว แต่การที่จะเปลี่ยนแปลงได้ จะต้องพึ่งผู้ที่มีอำนาจในการกำหนด

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันจะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน และร่วมกันสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันได้อย่างแท้จริง ส่วนการดำเนินงานติดตามการทุจริตของภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน หากปรากฏข้อมูลการทุจริตที่ชัดเจนแล้ว อาจนำเสนอเรื่องดังกล่าวให้สังคมได้รับทราบ เพื่อให้คนในสังคมตื่นตัวกับผลกระทบที่เกิดจากปัญหาคอร์รัปชัน

~ ၈၂၈ ~

การพิจารณาศึกษากรณีปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ของราษฎร บริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ได้รับหนังสือร้องเรียนจาก นายวิบูลย์ ทองเชื้อ ว่าได้รับความเดือดร้อน กรณีราษฎร ในเขตพื้นที่ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย และไม่ทราบแนวเขตที่ดินที่ชัดเจน คณะกรรมการจึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการ การมีส่วนร่วมของประชาชนพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว

พื้นที่ที่ประชาชนร้องเรียน ตั้งอยู่ในเขตตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ครอบคลุมพื้นที่ ๕ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๓ บ้านท่าเรือ (คุ่มหินเพิง) หมู่ ๗ บ้านภูคำบัว หมู่ ๘ บ้านโนนสวรรค์ หมู่ ๙ บ้านแก่งศิลา หมู่ ๑๐ บ้านภูเขาวง กรณีปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขต ในพื้นที่รอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ดังกล่าว เนื่องจากพื้นที่โดยรอบอ่างเก็บน้ำ เป็นพื้นที่ของ สสามหน่วยงาน ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมป่าไม้ (ป่าสงวนแห่งชาติโสภณเตี้ย) และกรม อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (อุทยานแห่งชาติน้ำพอง) ซึ่งมีพื้นที่บางส่วนที่ทับซ้อนกันทำให้ ราษฎรไม่ทราบแนวเขตพื้นที่ของหน่วยงานที่ชัดเจน จึงเกิดความวิตกกังวลและสับสนเมื่อต้องติดต่อ ประสานขอใช้พื้นที่กับหน่วยงาน และเกรงว่าจะถูกดำเนินคดี รวมทั้งราษฎรบางรายต้องการจะขอพิสูจน์ สิทธิในที่ดิน เพื่อขอเอกสารสิทธิ ประชาชนจึงได้ร้องเรียนเพื่อขอความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบาย ในการกำหนดแนวเขตที่ดินของหน่วยงานดังกล่าว

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๖ วันพุธที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

พิจารณาศึกษาปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของประชาชนซึ่งอาศัยอยู่บริเวณเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะกรรมการพิจารณากรณีปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของประชาชน ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น แล้วเห็นว่า กรณีปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากการสร้างเขื่อนในประเทศไทยยังมีจำนวนมาก ดังนั้น คณะกรรมการควรจะทำการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสร้างเขื่อนทั่วประเทศไทย เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในที่อยู่อาศัยและที่ทำกินให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๗ วันพุธที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

พิจารณาศึกษาปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของประชาชนซึ่งอาศัยอยู่บริเวณเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะกรรมการได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของประชาชนซึ่งอาศัยอยู่บริเวณเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เนื่องจากประชาชนเกิดความสับสนและวิตกกังวลต่อความไม่ชัดเจนในพื้นที่ที่อาศัยและทำมาหากินบริเวณริมอ่างเก็บน้ำและบริเวณเชิงเขาภูพานคำ โดยขณะนี้ประชาชนในตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ได้มีหนังสือร้องเรียนมายังคณะกรรมการเพื่อขอความชัดเจนในการกำหนดนโยบายเรื่องที่ดินของภาคราชการ และคณะกรรมการได้มีมติกำหนดให้เดินทางไปศึกษาดูงานเรื่องดังกล่าว ณ จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและรับฟังข้อเท็จจริง รวมทั้งทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างภาคราชการและภาคประชาชนเพื่อขอความชัดเจนจากภาคราชการในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๖ วันพุธที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๕

พิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบริเวณรอบ
เขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นายสมคร ดอนนาปี	ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้
๒. นายอุดมศักดิ์ สงวนศิริธรรม	นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ กรมป่าไม้
๓. นายศุภโชค เต็มสาอาด	เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน
๔. นายวรพล ดีปราสัย	หัวหน้าอุทยานแห่งชาติน้ำพอง
๕. นายเจษฎา ตันติปัญญาชัย	นายกเทศมนตรีตำบลเขื่อนอุบลรัตน์
๖. นายวิบูลย์ ทองเชื้อ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์
๗. นายสมร แก้วประดิษฐ์	กำนันตำบลเขื่อนอุบลรัตน์

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการ

สืบเนื่องจากคณะอนุกรรมการ ได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนของนายวิบูลย์ ทองเชื้อ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ กรณีประชาชน ๕ หมู่บ้าน ซึ่งอาศัยอยู่รอบอ่างเก็บน้ำ
เขื่อนอุบลรัตน์ ได้รับความเดือดร้อนไม่ทราบแนวเขตที่ดินที่ชัดเจน และไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินทำกิน
และที่อยู่อาศัย ซึ่งเรื่องดังกล่าว คณะอนุกรรมการได้มีการพิจารณาศึกษาและร่วมเดินทางไปศึกษา
ดูงานเรื่องดังกล่าวกับคณะกรรมการ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการจึงมีความ
ประสงค์ติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาศึกษาแนวทางการ
แก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์
จังหวัดขอนแก่น

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์

ราษฎรตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ มีข้อเรียกร้อง ดังนี้

๑. ความชัดเจนเกี่ยวกับแนวเขตของที่ดินบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์
๒. ประชาชนขอใช้ประโยชน์จากที่ดินที่อยู่อาศัยและทำกินอย่างมีสิทธิโดยชอบ
๓. ประชาชนต้องการพัฒนาอาชีพ
๔. หน่วยงานท้องถิ่นต้องการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ขอทราบความชัดเจนในแนวเขตของกรมป่าไม้

และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เนื่องจากมีความสับสนในการยื่นเรื่องขอใช้พื้นที่สำหรับ
ตั้งที่ทำการสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

พื้นที่เขื่อนอุบลรัตน์ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ พื้นที่ห้วยงานและพื้นที่อ่างเก็บน้ำ ในส่วน
พื้นที่ห้วยงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีนโยบายที่จะคืนให้กรมพัฒนาที่ดิน ส่วนพื้นที่บางแสน
๒ ซึ่งอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ มีพื้นที่บางส่วนทับซ้อนกับพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าว
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้ให้ราษฎรเข้าใช้ประโยชน์ โดยการให้บริการพื้นที่ แต่มีปัญหา
ประชาชนไม่ยอมต่อสัญญาการใช้พื้นที่ดังกล่าว

สำนักงานทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ ขอนแก่น กรมป่าไม้

กรณีที่มีพื้นที่ของหน่วยงานที่ทับซ้อนกัน เรื่องดังกล่าวต้องมีการทำงานตรวจสอบร่วมกัน

นายกเทศมนตรีตำบลเขื่อนอุบลรัตน์

จังหวัดขอนแก่น เคยตั้งคณะกรรมการ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และได้ข้อสรุปในการกำหนดพื้นที่ของป่าไม้ว่ ส่วนใดสามารถอยู่อาศัยได้และส่วนใดไม่สามารถอยู่อาศัยได้ และพื้นที่ที่สามารถออกเอกสารสิทธิได้ แต่การดำเนินการดังกล่าวไม่มีความต่อเนื่อง จึงเห็นว่าควรมีผู้รับผิดชอบ เพื่อให้มีความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา

สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช บังคับใช้กฎหมายอย่างชัดเจนครบถ้วน การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ จะต้องมีการแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาชัดเจน มีค่าพิภคทุกจุด และจะต้องผ่านการพิจารณาจากคณะรัฐมนตรี ดังนั้น การที่มีข้อสงสัยว่ามีแนวเขตไม่ชัดเจน ในส่วนพื้นที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สามารถตรวจสอบแนวเขตได้ในทุกจุด

มติที่ประชุม

คณะอนุกรรมการพิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้วเห็นว่า การพิจารณาศึกษาต้องมีการสำรวจพื้นที่จริง และต้องติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง จึงมีมติเดินทางไปศึกษาดูงานเรื่องดังกล่าวในพื้นที่ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ในวันศุกร์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๙ วันพุธที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๖

พิจารณาตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตตำบลเขื่อนอุบลรัตน์

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

สืบเนื่องจากเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการได้ร่วมเดินทางไปศึกษาดูงานกับคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อศึกษาดูงาน กรณีแนวทางแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ณ ห้องประชุมศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและจำหน่ายสินค้า OTOP เทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น และในการศึกษา

ดูงานดังกล่าว ที่ประชุมได้มีความเห็นให้มีการตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตตำบลเขื่อนอุบลรัตน์

คณะอนุกรรมการ ได้อภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งมีข้อมูลจากอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นว่า ขณะนี้จะมีการตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการที่ดินจังหวัดขอนแก่นตามนโยบายของรัฐบาล โดยเป็นการแต่งตั้งตามคำสั่งของคณะกรรมการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินเชิงระบบ (กบช.) เพื่อให้การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการที่ดินจังหวัดขอนแก่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะมีการแต่งตั้งคณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการที่ดินอำเภออุบลรัตน์เพื่อทำหน้าที่จัดการที่ดินในพื้นที่ ได้แก่ จัดทำ Action Plan ของข้อมูลแผนที่ที่ดินในเขตอำเภอให้ชัดเจน สืบสวนตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวเขตที่ดินของรัฐที่อยู่ในพื้นที่ จัดทำแผนผังข้อกำหนด และข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ในที่ดินทุกประเภท หากคณะอนุกรรมการจะตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อาจจะเป็นการซ้ำซ้อนในเรื่องการทำงานกับคณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการที่ดินอำเภออุบลรัตน์ซึ่งกำลังจะมีการจัดตั้งขึ้น

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติชะลอการตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ และให้ฝ่ายเลขานุการติดตามเรื่องระยะเวลาในการแต่งตั้งคณะทำงานดังกล่าว และรายงานต่อคณะอนุกรรมการต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๗ วันอังคารที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๖

พิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการเห็นว่า จากการเดินทางศึกษาดูงานแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นของคณะกรรมการ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ และวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ปัจจุบัน การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความคืบหน้าไปพอสมควร คณะอนุกรรมการควรพิจารณาติดตามเรื่องดังกล่าว

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติพิจารณาติดตามความคืบหน้าการดำเนินการจัดการที่ดินเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นโดยเชิญการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เข้าร่วมประชุม

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๘ วันอังคารที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน รายงานผลการติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่ดินบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่นได้จัดส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ วันพุธที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖ โดยมีประเด็นการพิจารณากรณีการส่งคืนพื้นที่ห้วงงานเขื่อนอุบลรัตน์ ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้รายงานพื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดดำเนินการต่อไป เนื้อที่รวม ๙๖๔ - ๑ - ๑๙ ไร่ เรื่องดังกล่าว ที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่นมีมติเห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการส่งเรื่องคืนพื้นที่ห้วงงานเขื่อนอุบลรัตน์ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้รายงานพื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ เนื้อที่รวม ๙๖๔ - ๑ - ๑๙ ไร่ ให้คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐจังหวัดขอนแก่น เพื่อพิจารณาต่อไป โดยมีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐจังหวัดขอนแก่น ส่งคืนพื้นที่ให้คณะรัฐมนตรี เพื่อมีมติว่าจะมอบพื้นที่ให้หน่วยงานใดดำเนินการต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๙ วันพุธที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖

พิจารณาติดตามความคืบหน้าการดำเนินการจัดการที่ดินเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

รายชื่อผู้มาชี้แจง

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

๑. นายสรณคมน์ ศรีประภา	นิติกรระดับ ๙ สำนักกฎหมาย
๒. นายณวัฒน์ ตันติสมสุข	นิติกรระดับ ๙ สำนักกฎหมาย
๓. นายศุภอรรถ อรรถวัน	หัวหน้าแผนกบำรุงรักษาโยธา
กองโรงไฟฟ้าลำตะคองชลภาวัฒนา
๔. นายธีรบรรณ ศิริบุญ	นิติกรระดับ ๕ โรงไฟฟ้าพลังน้ำ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๕. นายธีรธรรม ดอกสันเทียะ	หัวหน้าแผนกบำรุงรักษาเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ
กองบำรุงรักษาโยธา

ผลการพิจารณา

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

โรงไฟฟ้าพลังน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขื่อนอุบลรัตน์ ได้ทำการสำรวจแนวเขตและรังวัดพื้นที่เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้เคยประสานงานกับสำนักทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ จังหวัดขอนแก่น และอุทยานแห่งชาติน้ำพอง ในการสำรวจแนวเขตที่ดินร่วมกัน แต่ยังไม่ได้มีการตอบรับกลับมาจากหน่วยงานดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยทราบว่าทั้งสองหน่วยงานได้มีการประสานงานสำรวจแนวเขตและรังวัดที่ดินร่วมกันแล้ว ความคืบหน้าขณะนี้ จึงรอเพียงการประสานงานร่วมกัน เพื่อนำแผนที่ของทั้งสามหน่วยงานมาเปรียบเทียบกัน

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า การแต่งตั้งคณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการที่ดินอำเภออุบลรัตน์เพื่อทำหน้าที่จัดการที่ดินในพื้นที่ไม่มีความคืบหน้า จึงควรรายงานผลการพิจารณาเรื่องดังกล่าวต่อคณะกรรมการ เพื่อแต่งตั้งคณะทำงานในคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบแนวเขตที่ดินร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ โดยประสานงานกับหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดส่งรายชื่อผู้แทนที่จะร่วมเป็นคณะทำงานมายังคณะกรรมการต่อไป

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓๒ วันพุธที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖

พิจารณาการตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ผู้มาชี้แจง ไม่มี

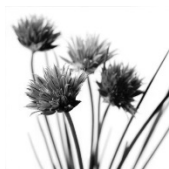
ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการ กำหนดองค์ประกอบคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ดังนี้

๑. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่รอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ ได้แก่ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ผู้แทนกรมป่าไม้ และผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
๒. หัวหน้าส่วนราชการทางปกครอง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น และนายอำเภอบุขารัตน์
๓. ส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ และกำนันตำบลเขื่อนอุบลรัตน์
๔. ผู้แทนภาคประชาชน โดยให้คัดเลือกผู้นำธรรมชาติ หรือประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของที่ดินรอบเขื่อนอุบลรัตน์

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการติดตามและประสานงานกับภาคส่วนดังกล่าวข้างต้น เพื่อส่งรายชื่อผู้แทนเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน และเมื่อได้รายชื่อคณะทำงานครบถ้วนแล้ว คณะอนุกรรมการ จะพิจารณากำหนดการประชุมคณะทำงานดังกล่าวต่อไป

การดำเนินงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- วันจันทร์ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการร่วมเดินทางศึกษาดูงานกับ คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อศึกษากรณีปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของประชาชน ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ณ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการศึกษาดูงาน ได้ดังนี้

หน่วยงานที่เข้าร่วมศึกษาดูงาน ประกอบด้วย

๑. นายอำเภออุบลรัตน์
๒. หัวหน้าอุทยานแห่งชาติน้ำพอง
๓. ผู้ช่วยส่วนจัดการที่ดินป่าไม้ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น)
๔. ผู้อำนวยการโรงไฟฟ้าพลังน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๕. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น ส่วนแยกอุบลรัตน์
๖. นายกเทศมนตรีตำบลเขื่อนอุบลรัตน์
๗. นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์
๘. กำนันตำบลเขื่อนอุบลรัตน์
๙. ราษฎรตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ (หมู่ ๓ หมู่ ๗ หมู่ ๘ หมู่ ๙ และหมู่ ๑๐)

ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกล่าวชี้แจงข้อมูลและข้อเท็จจริง ดังนี้

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มีการควบคุมดูแลและบริหารจัดการพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ ตามประกาศ กฟผ. ที่ ๒/๒๕๕๓ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ประโยชน์ และการแก้ไข ปัญหาการบุกรุกที่ดินที่ กฟผ. รับผิดชอบ มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. การควบคุมการใช้ประโยชน์
๒. การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดิน

กรณีที่มีการตรวจสอบพบการบุกรุกพื้นที่ กฟผ. จะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ กฟผ. ที่ตรวจสอบพบแจ้งเตือนผู้บุกรุกด้วยวาจา
๒. มีหนังสือแจ้งเตือนผู้บุกรุกเป็นลายลักษณ์อักษร

๓. แจ้งความลงบันทึกประจำวันเป็นหลักฐาน พร้อมทั้งแจ้งเตือนให้ผู้บุกรุกรับทราบ

๔. แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย

ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือเล็งเห็นได้ว่าหากปล่อยไว้จะส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรง ให้แจ้งความดำเนินคดีตามมาตรา ๕๔ ได้ทันที

การตรวจสอบและซ่อมเสริมหลักเขตพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์

หลักเขตพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒,๗๙๑ หลัก แบ่งออกเป็น ฝั่งซ้าย L1 และ L2 จำนวน ๑,๑๒๒ หลัก ฝั่งขวา R1 , R2 และ R3 จำนวน ๑,๖๖๙ หลัก และเนื่องจากพื้นที่รอบเขื่อนมีระยะทางยาวกว่า ๔๐๐ กิโลเมตร หลักเขตจึงถูกโยกย้ายและเสียหาย จึงมีการตรวจสอบและซ่อมเสริมหลักเขตอยู่เป็นประจำ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ผลการตรวจสอบเป็นดังนี้ ๑) หลักเขตสูญหาย จำนวน ๓๔ หลัก ๒) หลักเขตชำรุดเสียหาย จำนวน ๔๙ หลัก ๓) หลักเขตถูกดินถม จำนวน ๓๐ หลัก ๔) หลักเขตล้ม จำนวน ๗๗ หลัก การปักหลักเขต กฟผ. จะมีข้อมูลพิกัดในการปักหลักในแต่ละหลัก ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ กฟผ. ได้มีการตัดถนนและปักหลักเสริมเพิ่มเติม เนื่องจากในการปักหลักเขตของการพลังงานแห่งชาติ มีระยะที่ห่างกันค่อนข้างมาก

กรณีที่ราษฎรขอรังวัดออกโฉนดและแบ่งแยกที่ดินซึ่งมีแนวเขตติดต่อกับที่ดิน กฟผ. ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ รับรองแนวเขตที่ดิน จำนวน ๕๓ ราย ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ รับรองแนวเขตที่ดิน จำนวน ๕๖ ราย ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ รับรองแนวเขตที่ดิน จำนวน ๒๘ ราย

สัญญาให้บริการพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์

ในการประชุมพิจารณาใช้ที่ดินบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ให้บังเกิดประโยชน์ ครั้งที่ ๑/๒๕๐๙ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๐๙ ซึ่งมีเลขาธิการการพลังงานแห่งชาติเป็นประธานที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ราษฎรเจ้าของที่ดินเดิม ซึ่งได้ขายที่ดินในอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ให้แก่การพลังงานแห่งชาติสามารถขอเช่าที่ดินในอัตราถูกเพื่อทำการกสิกรรมในพื้นที่ริมอ่างเก็บน้ำได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนแก่ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนและเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังป้องกันปัญหาการบุกรุกพื้นที่อ่างเก็บน้ำที่อาจตามมาด้วย

นอกจากนี้ ยังมีกรณีที่ กฟผ. อนุญาตให้หน่วยงานราชการ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น วัด และโรงเรียนในพื้นที่รอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ใช้บริการพื้นที่ของ กฟผ. เพื่อจัดตั้งเป็นที่ทำการอาคาร สนามกีฬา ศาสนสถาน หรือจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว ในรูปแบบหนังสืออนุญาตและสัญญาให้บริการพื้นที่ รวมจำนวน ๓๐ แห่ง

ปัญหาการบุกรุกพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์

เนื่องจากพื้นที่เขื่อนอุบลรัตน์ อนุญาตให้ราษฎรเข้าใช้บริการพื้นที่ริมอ่างเก็บน้ำเพื่อทำการเกษตร จึงเป็นอุปสรรคต่อการแยกแยะและตรวจตราการบุกรุกได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีความลาดชันน้อย เหมาะแก่การบุกเบิกเป็นพื้นที่การเกษตรกรรมและปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ทำให้ตรวจสอบพบปัญหาการบุกรุกพื้นที่ค่อนข้างมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกรณีราษฎรบุกรุกเข้าทำการเกษตรและปลูกสร้างบ้านพักอาศัย ซึ่ง กฟผ. ได้ดำเนินการตามมาตรการจากเบาไปหาหนัก เริ่มตั้งแต่การแจ้งเตือนด้วยวาจาไปจนถึงแจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย โดยปัจจุบันมีกรณีเตรียมแจ้งความดำเนินคดีกับราษฎร จำนวนทั้งสิ้น ๕ ราย

กรณีการออกเอกสารสิทธิที่ดินให้กับราษฎร กพผ. ไม่ใช่หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการออกเอกสารสิทธิ แต่มีหน้าที่ดูแลที่ดินเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องข้อกำหนดของกฎหมาย ซึ่งหากมีการออกกฎหมายรับรองให้ออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร ก็น่าจะสามารถทำได้

สำหรับการพิจารณาเพื่อคืนที่ดินเหนื่อเขื่อน (พื้นที่เหนือระดับน้ำสูงสุด ๑๘๒) เป็นเรื่องนโยบายของรัฐและเป็นอำนาจของผู้บริหารในระดับสูงขึ้นไปที่จะเป็นผู้พิจารณาว่าจะคืนที่ดินส่วนดังกล่าวให้กับราษฎรหรือไม่

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

อุทยานแห่งชาติน้ำพอง มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒๓,๑๒๕ ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัดขอนแก่น ๘ อำเภอ และจังหวัดชัยภูมิ ๖ อำเภอ เมื่อพิจารณาจากแผนที่ตั้งของหมู่บ้านริมอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ สามารถแบ่งแยกแนวเขตของพื้นที่ได้ โดยพื้นที่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จะเป็นพื้นที่ในส่วนใกล้กับผิวน้ำ ส่วนพื้นที่ของป่าสงวนแห่งชาติโสภแต่จะอยู่ถัดขึ้นไป และพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติน้ำพองจะอยู่เหนือขึ้นไปอีก ดังนั้น จะเห็นว่าพื้นที่ของหมู่บ้านทั้ง ๕ หมู่บ้าน ที่ตั้งอยู่บริเวณริมอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์แทบจะไม่ได้อยู่ในเขตของอุทยานแห่งชาติน้ำพอง ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโสภแต่ สำหรับขั้นตอนในการตรวจสอบพื้นที่แนวเขตของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีขั้นตอนดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่จะนำชี้แนวเขตของอุทยานแห่งชาติให้ชัดเจน

๒. หากพบว่าหมู่บ้านใดที่ทับซ้อนเข้ามาในเขตพื้นที่ จะขอตรวจสอบพิสูจน์สิทธิของราษฎรนั้นว่าได้เข้ามาอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวตั้งแต่เมื่อไหร่

๓. เจ้าหน้าที่จะรวบรวมพื้นที่ทับซ้อนดังกล่าว พร้อมด้วยภาพถ่ายส่งไปยังกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยจะรวบรวมที่ดินแปลงที่อยู่ก่อนประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เสนอไปยังกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากนั้นกระทรวงจะเสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อออกพระราชกฤษฎีกากันพื้นที่ดังกล่าวออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ

๔. กรณีที่พิสูจน์แล้วพบว่าราษฎรเข้ามาอยู่หลังประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะดำเนินการโดยกระบวนการทางศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ราษฎรออกจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติตามกฎหมายต่อไป

กรมป่าไม้

ป่าโสภแต่ ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติโสภแต่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ มีแนวเขตอยู่ตามแนวตะเข็บของถนนระหว่างอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์และอุทยานแห่งชาติน้ำพอง ซึ่งเมื่อพิจารณาที่ตั้งของหมู่บ้านทั้ง ๕ หมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของป่าสงวนแห่งชาติโสภแต่เกือบทั้งหมด

ด้วยสภาพปัญหาการบุกรุกของราษฎร ซึ่งมีสาเหตุมาจากแนวเขตไม่ชัดเจนหรือการประชาสัมพันธ์ไม่ถึง กรมป่าไม้จึงได้มีโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งเป็นโครงการที่ให้สิทธิทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อนำมาซึ่งเอกสารสิทธิให้กับราษฎร โดยในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติโสภแต่ ได้มีการดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓ โดยมีการตรวจสอบและรังวัดการใช้ประโยชน์ของราษฎร พบว่ามีพื้นที่ที่เหมาะสมจำนวน ๓๗๗ ราย ที่ดิน ๔๐๕ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๑,๔๐๐ ไร่เศษ ซึ่งขั้นตอนต่อไปจะต้องมีการสำรวจป่าเสื่อมโทรมเพื่อประกาศปรับปรุงเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามขั้นตอนของกฎหมาย (พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

มาตรา ๑๖ ทวิ) เจ้าหน้าที่ซึ่งจะสามารถออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎรได้ แต่มีปัญหาอุปสรรคในเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอในการเดินสำรวจป่าเสื่อมโทรม

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

การดำเนินการใด ๆ ต้องเป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ของบ้านเมืองที่ทุกคนต้องยอมรับและปฏิบัติตาม เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้ สำหรับกรณีปัญหาสิทธิในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎรทั้ง ๕ หมู่บ้าน ในตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาเนื่องจากเป็นความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ จากคำชี้แจงของหน่วยงานทราบว่าปัญหาข้อติดขัดในเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอในการดำเนินการออกรังวัดและสำรวจพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมของกรมป่าไม้ คณะกรรมการในฐานะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติจึงต้องนำกลับไปทบทวนเพื่อพิจารณาการจัดสรรงบประมาณต่อไป

สำหรับการควบคุมดูแลพื้นที่ของ กฟผ. พบว่า ปัจจุบันราษฎรได้เข้าไปก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างในเขตพื้นที่ของ กฟผ. และมีธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ กฟผ. จึงควรมหามาตรการที่ชัดเจนว่าจะดำเนินการกับบุคคลดังกล่าวอย่างไร จะอนุญาตให้ราษฎรดังกล่าวใช้พื้นที่โดยการเช่าหรือไม่ ซึ่ง กฟผ. จะต้องให้ความชัดเจนกับราษฎรในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ กฟผ. ควรมีการปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการให้เช่าที่ดินของ กฟผ. ซึ่งกำหนดให้เช่าเพื่อการเกษตรเท่านั้น เนื่องจากปัจจุบันพื้นที่บริเวณรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและสร้างรายได้ให้กับราษฎร กฎระเบียบดังกล่าวจึงน่าจะไม่เหมาะสมกับข้อเท็จจริงในปัจจุบัน โดยขอให้ผู้แทนจาก กฟผ. นำข้อเสนอดังกล่าวเสนอไปยังผู้บริหาร เป็นลายลักษณ์อักษร และขอให้แจ้งผลการพิจารณาให้คณะกรรมการทราบต่อไป

- วันศุกร์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการร่วมเดินทางศึกษาดูงานกับ คณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อศึกษารณิแนวทางแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลเขื่อน อุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ณ ห้องประชุมศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและจำหน่าย สินค้า OTOP เทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการศึกษาดูงาน ได้ดังนี้

หน่วยงานที่เข้าร่วมศึกษาดูงาน ประกอบด้วย

๑. ปลัดจังหวัดขอนแก่น
๒. นายอำเภออุบลรัตน์
๓. หัวหน้าอุทยานแห่งชาติน้ำพอง
๔. หัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูเก้า – ภูพานคำ
๕. ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดขอนแก่น
๖. ผู้แทนสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗
๗. ผู้อำนวยการส่วนควบคุมและปฏิบัติการไฟป่า สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘
๘. ผู้แทนสำนักฟื้นฟูและอนุรักษ์
๙. ผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
๑๐. ผู้แทนสำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น
๑๑. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น สาขาน้ำพอง ส่วนแยกอำเภออุบลรัตน์
๑๒. นายกเทศมนตรีตำบลเขื่อนอุบลรัตน์
๑๓. นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์
๑๔. กำนันตำบลเขื่อนอุบลรัตน์
๑๕. ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์
๑๖. ผู้นำชุมชน
๑๗. ราษฎรตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ (หมู่ ๓ หมู่ ๗ หมู่ ๘ หมู่ ๙ และหมู่ ๑๐)

ข้อมูลและข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

กรณีที่มีประชาชนร้องเรียนและอ้างสิทธิในที่ดินว่าได้อยู่อาศัยในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติน้ำพอง ก่อนที่จะประกาศเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เรื่องดังกล่าว กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้เปิดให้ประชาชนยื่นคำร้องขอเพื่อพิสูจน์สิทธิในที่ดิน โดยจะพิสูจน์โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓

ซึ่งเป็นปีที่มีการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติน้ำพอง เพื่อพิสูจน์ว่าราษฎรผู้ร้องได้เข้ามาอยู่ก่อนการตั้งอุทยานแห่งชาติจริงหรือไม่ รวมทั้ง สอบถามพยานบุคคล และพยานแวดล้อมอื่น ๆ และหากปรากฏข้อมูลว่าผู้ร้องได้เข้ามาอยู่ก่อนการตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำพองจริง จะเสนอเรื่องไปยังคณะกรรมการระดับ

กรม เพื่อพิจารณาว่าจะให้ในรูปแบบใดต่อไป ขณะนี้มีราษฎรในอำเภอเขื่อนอุบลรัตน์ยื่นคำร้องเพื่อขอพิสูจน์สิทธิแล้วจำนวน ๑๖ ราย รวมเนื้อที่ ๖๔ ไร่ ๒๖ ตารางวา กรณีพิสูจน์ได้ว่าราษฎรเข้ามาอยู่อาศัยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ สามารถออกโฉนดในที่ดินนั้นได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวต้องมีพระราชกฤษฎีกายกเลิกเพิกถอนเสียก่อน อย่างไรก็ตามแม้ว่าราษฎรจะไม่มีหลักฐานอะไรพิสูจน์ แต่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีแนวทางในการผ่อนปรนให้ราษฎรทำกินได้ สำหรับการพิสูจน์สิทธิของราษฎรที่ได้ยื่นคำร้อง จำนวน ๑๖ ราย ดังกล่าว

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีคณะกรรมการควบคุมการใช้ประโยชน์และการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดิน ทำหน้าที่พิจารณาและกำหนดมาตรการในการดูแลการใช้พื้นที่เขื่อน เขื่อนอุบลรัตน์มีการให้บริการใช้พื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำ ในอัตราไร่ละ ๒๐ บาท ซึ่งเดิมมีราษฎรมาใช้บริการดังกล่าว แต่ต่อมาภายหลังราษฎรในตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ไม่ต่อสัญญาและขอใช้สิทธิดังกล่าวกับ กฟผ. ทั้งนี้ การให้บริการพื้นที่โดยการเก็บค่าบริการดังกล่าว เป็นวิธีการในการรักษาสิทธิในพื้นที่ของ กฟผ. เท่านั้น

พื้นที่เขื่อนอุบลรัตน์แบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นพื้นที่ห้วงาน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ขออนุญาตใช้จากป่าสงวนแห่งชาติ ป่าถาวร กรมธนารักษ์ และส่วนที่สองเป็นอ่างเก็บน้ำ ซึ่งมีการประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกาเขตเวนคืน แต่ไม่ได้ออกเป็นพระราชบัญญัติเวนคืนที่ดิน เนื่องจากการพลังงานแห่งชาติผู้รับผิดชอบในขณะนั้น สามารถตกลงซื้อขายกับราษฎรที่อาศัยอยู่รอบอ่างเก็บน้ำได้ ซึ่งมีการปักหลักเขตตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ จนถึงปัจจุบัน สำหรับกรณีปัญหาเรื่องแนวเขตของเขื่อนอุบลรัตน์อาจไปทับซ้อนกับเขตพื้นที่ของป่าไม้นั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาสำรวจแนวเขตร่วมกัน โดยอาจตั้งคณะทำงานเพื่อร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบและกำหนดแนวเขตระหว่างกันให้ชัดเจน

นายอำเภออุบลรัตน์

กรณีพื้นที่ห้วงานเขื่อนอุบลรัตน์ ได้มีการตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งมีการดำเนินการมาหลายปี และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้ทำหนังสือขอคืนพื้นที่เรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๔ โดยมีสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่นเป็นผู้รับเรื่อง

การแก้ไขปัญหาการทับซ้อนของที่ดิน ซึ่งมีเทคโนโลยีที่สามารถนำแนวเขตที่ดินมาซ้อนกันเป็นภาพถ่ายทางอากาศ และสำเนาออกมาเพื่อให้ราษฎรใน ๕ หมู่บ้าน ได้รับทราบและตรวจสอบแนวเขตในเบื้องต้นได้

กรณีราษฎรประสงค์จะขอให้ตรวจสอบพิสูจน์สิทธิในที่ดินซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเพิ่มเติมจาก ๑๖ ราย ที่ได้ยื่นคำร้องไปก่อนแล้ว เรื่องดังกล่าวขอให้ผู้ใหญ่บ้านที่มีราษฎรอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ รวบรวมหลักฐานและให้ราษฎรในหมู่บ้านยื่นคำร้องขอให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตรวจสอบพิสูจน์สิทธิในที่ดินเพิ่มเติมได้ โดยอำเภอจะสำเนาภาพถ่ายให้สำหรับตรวจสอบแนวเขต

กรณีราษฎรประสงค์จะขออนุญาตในที่ดินซึ่งทับซ้อนในส่วนของพื้นที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ให้ยื่นคำร้องพร้อมหลักฐาน เพื่อดำเนินการตรวจสอบเป็นราย ๆ ไป ซึ่งแนวทางดังกล่าวสามารถดำเนินการได้ทันที

เทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์

ปัญหาในพื้นที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากปัญหาดังกล่าวได้ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน ส่วนหนึ่งเกิดจากขั้นตอนทางราชการมีความล่าช้า และขาดความต่อเนื่อง

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

ประเด็นปัญหาระหว่างราษฎรกับรัฐจะต้องมีการพิสูจน์สิทธิในที่ดินว่าใครคือผู้เข้ามาอยู่ก่อนหรือหลัง โดยจะต้องยึดหลักของเหตุผลตามระเบียบของกฎหมาย และหากมีข้อขัดแย้งอย่างไรก็ต้องร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขต่อไป สำหรับกรณีที่มีราษฎรอำเภออุบลรัตน์ จำนวน ๑๖ ราย ร้องขอพิสูจน์สิทธิในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติน้ำพอง กรณีดังกล่าว ยังมีราษฎรที่อยู่ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติน้ำพอง และประสงค์ยื่นคำร้องให้ตรวจสอบพิสูจน์สิทธิมากกว่า ๑๖ ราย แต่อย่างไรก็ตาม ขอให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เร่งตรวจสอบพิสูจน์สิทธิให้กับราษฎรทั้ง ๑๖ ราย โดยเร็ว เพื่อเป็นการนำร่องให้กับราษฎรรายอื่น ๆ ที่ประสงค์จะยื่นขอพิสูจน์เพิ่มเติมต่อไป สำหรับการตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินให้กับราษฎรนั้น เป็นเรื่องดีที่จะมีคณะกรรมการกลางทำหน้าที่ตรวจสอบ โดยคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และมีราษฎรในพื้นที่ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดังกล่าว

- ประชุมคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เวลา ๑๓.๓๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมพระธาตุขามแก่น ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการประชุมได้ดังนี้

คณะทำงานซึ่งเป็นผู้แทนจากส่วนท้องถิ่นและราษฎรในพื้นที่รอบเขื่อนอุบลรัตน์ ได้กล่าวชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรจากกรณีไม่มีเอกสารสิทธิที่ดินและแนวเขตพื้นที่ของหน่วยงานไม่มีความชัดเจน ดังนี้

ราษฎรหมู่ที่ ๙ (บ้านแก่งศิลา)

ประชาชนรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องที่ดินทำกินมาอย่างยาวนาน เนื่องจากเมื่อมีการสร้างเขื่อนอุบลรัตน์ บ้านถูกน้ำท่วม คงเหลือที่ดินทำกินน้อย และไม่มีสิทธิในที่ดินทำกิน ชาวบ้านที่อยู่เหนือเขื่อนต้องประสบภัยแล้ง ไม่ได้รับประโยชน์จากเขื่อน ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากเขื่อน คือ ชาวบ้านที่อยู่ท้ายเขื่อน จึงอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าใจประชาชน

ส่วนกรณีที่มีราษฎรถูกกล่าวหาว่าบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ข้อเท็จจริง ชาวบ้านบางรายเข้ามาอยู่และทำกินก่อนที่จะประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ชาวบ้านจึงต้องการความชัดเจนของแนวเขตและต้องการร่วมป้องกันการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เช่นเดียวกัน ซึ่งหากมีการกำหนดแนวเขต ให้ชัดเจน ชาวบ้านอาจมีส่วนช่วยหน่วยงานในการดูแลพื้นที่ไม่ให้มีการบุกรุกได้

ราษฎรหมู่ที่ ๘ (บ้านโนนสวรรค์)

ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ มีการสำรวจพื้นที่เพื่อสร้างเขื่อน ขณะนั้นมีเจ้าหน้าที่แจ้งกับชาวบ้านว่าจะมีการเวนคืนที่ดิน ชาวบ้านอยากได้เงิน จึงได้นำ สค. (แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน) ให้กับเจ้าหน้าที่ดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่ได้แจ้งกับชาวบ้านว่า ที่ดินเหนือ ๑๘๒ ทำไม่ได้ แต่ชาวบ้านไม่ทราบว่าพื้นที่ ๑๘๒ อยู่ตรงจุดไหน เนื่องจากอยากได้เงิน จึงได้นำ สค. ไปให้ จึงมีราษฎรบางรายได้รับเงินในอัตราไร่ละ ๔๕๐ บาท แต่มีราษฎรบางรายไม่ได้เงิน ต่อมา กพผ. ซึ่งรับมอบพื้นที่จากการพลังงานแห่งชาติแจ้งกับชาวบ้านว่า พื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำทั้งหมดชาวบ้านจะอยู่อาศัยไม่ได้ เพราะเป็นพื้นที่ห้วยงานของเขื่อน ทั้งที่เคยมีเจ้าหน้าที่แจ้งว่า พื้นที่ต่ำกว่า ๑๘๒ จึงจะเวนคืนและได้รับเงินค่าเวนคืน

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์

หน่วยงานยังมีปัญหาเรื่องแนวเขต แต่ราษฎรกลับถูกเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ จับกุมและดำเนินคดี โดยเจ้าหน้าที่แจ้งว่าเมื่อประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติแล้ว ราษฎรทราบการประกาศดังกล่าว แต่ไม่ได้ทักท้วงเรื่องแนวเขตตั้งแต่ต้น จึงจำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมาย เรื่องดังกล่าวอยากให้หน่วยงานพิจารณาชะลอการดำเนินการจับกุมราษฎร จนกว่าจะแก้ไขปัญหาและกำหนดแนวเขตให้ชัดเจน

สำหรับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งมีหมู่บ้าน จำนวน ๕ หมู่บ้าน อยู่ในทำเนียบของอำเภอถูกต้องตามระเบียบ แต่การพัฒนาพื้นที่ทำได้ยาก เช่น หากจะทำถนนในหมู่บ้าน จะต้องทำหนังสือขออนุญาตหน่วยงานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือกรมป่าไม้ กรณีปัญหาดังกล่าวเกิดจากความคลุมเครือไม่ชัดเจนของแนวเขตของแต่ละหน่วยงาน แต่หน่วยงานกลับดำเนินการบังคับใช้กฎหมายกับราษฎรเต็มที่

กำนันตำบลเขื่อนอุบลรัตน์

ปัญหาการจับกุมชาวบ้านในข้อหาบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เกิดจากมีชาวบ้านอาศัยและทำกินอยู่ในพื้นที่เดิม แต่ได้มีการประกาศกำหนดเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยไม่ได้พูดคุยเรื่องแนวเขตกับชาวบ้าน หรือให้ชาวบ้านได้ร่วมสำรวจแนวเขต เมื่อประกาศกำหนดเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ชาวบ้านจึงโต้แย้งว่าเป็นแนวเขตที่ทำกินอยู่เดิม จึงมีปัญหว่า แนวเขตของอุทยานไปทับเขตที่ดินของชาวบ้าน

คณะกรรมการ ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหัวหน้าส่วนราชการ ได้กล่าวชี้แจงข้อมูลข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ดังนี้

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)

ปัจจุบันมีราษฎรเข้าไปอยู่อาศัยในพื้นที่ทับซ้อน ทำให้การแก้ไขพื้นที่ทับซ้อนของหน่วยงานทำได้ยาก อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีข้อมูลและแผนที่เขื่อนอุบลรัตน์ พร้อมทั้งจะตรวจสอบแนวเขตร่วมกับหน่วยงานอื่น แต่เนื่องจากไม่มีเจ้าภาพที่จะทำหน้าที่ประสานงาน จึงทำให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวยังไม่มีความคืบหน้า

กรณีปัญหาความไม่เข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับพื้นที่ ๑๘๒ ของเขื่อน เนื่องจากการพลังงานแห่งชาติ มีการเวนคืนที่ดินตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยจะมีการกักเก็บน้ำที่ระดับ ๑๘๒ (พื้นที่ระดับกักเก็บน้ำสูงสุดของเขื่อน) และในการตกลงซื้อที่ดินกับชาวบ้าน เป็นการซื้อที่ดินทั้งแปลง โดยที่ดินแปลงหนึ่งอาจถูกตัดพื้นที่เพื่อทำอ่างเก็บน้ำ พื้นที่ของเขื่อนทั้งหมดจึงรวมทั้งส่วนที่อยู่ต่ำกว่า ๑๘๒ และส่วนที่อยู่เหนือ ๑๘๒

แนวเขตเขื่อนอุบลรัตน์ การพลังงานแห่งชาติได้ส่งมอบให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ และยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงแนวเขตจนถึงปัจจุบัน

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ไม่มีปัญหาเรื่องแนวเขต แต่มีปัญหาเรื่องราษฎรเข้ามาอยู่ก่อนหรือหลังประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเรื่องดังกล่าวจะต้องมีการพิสูจน์สิทธิกันเป็นรายบุคคล การพิจารณาต้องเป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งต้องแก้ไขพระราชกฤษฎีกาเพื่อยกเลิกหรือปรับเปลี่ยน ซึ่งมีกระบวนการค่อนข้างยาก และคาดเดาไม่ได้ว่าจะต้องใช้เวลาานานเท่าใด

ส่วนพื้นที่ของกรมป่าไม้บางส่วนที่ล้ำเข้าไปในเขตของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ปัญหาดังกล่าว ทั้งสองหน่วยงานจะต้องพูดคุยตกลงกันว่าเป็นพื้นที่ของหน่วยงานใด และกำหนดแนวเขตใหม่ให้มีความชัดเจนตามระเบียบของแต่ละหน่วยงาน โดยกรณีของป่าสงวนแห่งชาติจะต้องรายงานการปรับปรุงแนวเขตไปยังกรมป่าไม้ เพื่อให้อธิบดีกรมพิจารณาลงนาม เมื่อกำหนดแนวเขตชัดเจนแล้ว จึงจะสามารถหาแนวทางจัดการปัญหาที่ดินตามระเบียบของแต่ละหน่วยงานได้

การกำหนดแนวเขตของกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จะต้องมีการประสานงานกันทั้งสามหน่วยงาน เพื่อนัดหมายและเดินสำรวจร่วมกัน โดยขอให้คณะกรรมการร่วมเดินสำรวจด้วย

อุทยานแห่งชาติน้ำพอง

แนวเขตของอุทยานแห่งชาติน้ำพอง มีหลักเขต และป้ายบอกแนวเขตชัดเจน ส่วนกรณีที่มีการจับกุมราษฎรที่บุกรุกอุทยานแห่งชาติ ลำดับแรก เจ้าหน้าที่จะเข้าไปเจรจากับราษฎรก่อน ลำดับต่อไปจึงจะมีหนังสือแจ้ง และสุดท้ายจึงจะดำเนินคดีตามขั้นตอนของกฎหมาย

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติน้ำพอง ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดแนวเขตอุทยานไปแล้ว หากพิสูจนสิทธิราษฎรแล้วปรากฏว่า ราษฎรเข้ามาอยู่ก่อนการประกาศกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ จะต้องเข้าสู่กระบวนการของกฎหมายในการเพิกถอนเขตอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีขั้นตอนค่อนข้างมาก ส่วนความคืบหน้าการพิจารณาพิสูจนสิทธิของราษฎรอำเภออุบลรัตน์ ๑๖ ราย อุทยานแห่งชาติน้ำพอง ได้ส่งข้อมูลให้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ เรียบร้อยแล้ว โดยราษฎรทั้ง ๑๖ ราย จะยังไม่ถูกจับกุมดำเนินคดี เนื่องจากอยู่ในโครงการพิสูจนสิทธิตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ จึงได้รับการผ่อนผัน ในระหว่างการพิสูจนสิทธิ

นายอำเภออุบลรัตน์

การนำแผนที่ของแต่ละหน่วยงานมาซ้อนกัน โดยใช้มาตราส่วนเดียวกัน จะทราบแนวเขตพื้นที่ของแต่ละหน่วยงาน และหากพบว่ามีทับซ้อนของพื้นที่ เช่น กรณีแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติโสภณแต่ทับซ้อนกับแนวเขตการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ต้องพิจารณาว่า เขตของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยกำหนดมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ส่วนเขตป่าสงวนแห่งชาติ กำหนดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เขตของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นเขตน้ำท่วมถึง ในความเห็นส่วนตัวจึงน่าจะเป็นพื้นที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ส่วนการสำรวจแนวเขต อาจดำเนินการโดยเดินสำรวจร่วมกันและวางหลักแสดงเขตโดยใช้ไม้แก่นปักกำหนดเขตให้ชัดเจน

ป่าสงวนแห่งชาติโสภณแต่ซึ่งไม่ใช่พื้นที่ทับซ้อนบางส่วน กรมป่าไม้มีโครงการจะออกสำรวจป่าเสื่อมโทรม แต่ติดขัดเรื่องงบประมาณในการออกสำรวจ

ส่วนกรณีที่มีราษฎรยื่นคำร้องขอพิสูจนสิทธิในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จำนวน ๑๖ ราย ขอให้อุทยานแห่งชาติน้ำพอง เร่งรัดการพิสูจนและติดตามผลการตรวจสอบให้กับราษฎร

จังหวัดขอนแก่น

ปัญหาที่ดินรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ เป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน จังหวัดขอนแก่นจึงขอรับเป็นเจ้าภาพในการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน โดยจะดำเนินการจัดประชุมปรึกษาหารือร่วมกับนายอำเภออุบลรัตน์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนประชาชน เพื่อกำหนดแนวเขตร่วมกัน สำหรับงบประมาณในการดำเนินงาน ขอให้แต่ละหน่วยงานตรวจสอบงบประมาณของหน่วยงานในส่วนที่จะสามารถนำมาใช้ดำเนินงานดังกล่าวได้ หากไม่มีงบประมาณ อาจจะต้องขอของบประมาณจากส่วนกลาง อย่างไรก็ตาม เรื่องดังกล่าวจะต้องพิจารณากันอีกครั้งหนึ่ง

สำหรับแนวการดำเนินงานขึ้นไป ขอให้นายอำเภออุบลรัตน์เป็นแม่งาน ในการออกหนังสือ
นัดหมายไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประชุมหารือและนัดหมายการเดินทางสำรวจร่วมกันต่อไป

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิต
แห่งประเทศไทย กรมป่าไม้ และกรมอุทยาน
แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินงานเดิน
สำรวจแนวเขตร่วมกัน โดยมอบหมายให้ จังหวัด
ขอนแก่นและอำเภออุบลรัตน์ เป็นเจ้าภาพ
ในการจัดประชุมหารือและนัดหมายการเดินทาง
สำรวจแนวเขตกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาชน โดยมี
กำหนดเวลาการดำเนินงานเดินสำรวจและ
ปักแนวเขตพื้นที่ของทั้งสามหน่วยงานให้
แล้วเสร็จ ภายในหกสัปดาห์

๖.

การพิจารณาศึกษา กรณีปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัส บนเทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ และกรณีขอให้ยกเลิกป่าเตรียมการ โคกสูง- บ้านดง และออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร

คณะกรรมการการพัฒนากการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้เดินทางไปศึกษาดูงาน ณ สวนสัตว์เขาสวนกวาง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๕ ในวันดังกล่าวมีราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ร้องเรียนต่อคณะกรรมการขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยกเลิกป่าเตรียมการ โคกสูง – บ้านดง และออกเอกสารสิทธิในที่ดินให้กับราษฎร และร้องเรียนว่าได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสของหน่วยงานของรัฐบนเทือกเขาภูพานคำ ซึ่งเป็นการสัมปทานปลูกต้นยูคาลิปตัสเป็นป่าทดแทน แต่เมื่อเวลาผ่านไปต้นยูคาลิปตัสเติบโตขึ้น ประชาชนในพื้นที่เห็นว่า ต้นยูคาลิปตัสได้ทำลายระบบนิเวศ พืชชนิดอื่นไม่สามารถเติบโตได้ และมีสภาพแห้งแล้ง ราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์จึงต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปลูกต้นไม้ชนิดอื่นแทนต้นยูคาลิปตัส เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศ คณะกรรมการได้รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณา และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน พิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อไป

คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนได้จัดประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว ดังนี้

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๐ วันพุธที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๖

พิจารณาเรื่องร้องเรียนของประชาชนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีขอให้ยกเลิกป่าเตรียมการ โคกสูง - บ้านดง เพื่อขอเอกสารสิทธิ และขอให้ปลูกต้นไม้ชนิดอื่นแทนต้นยูคาลิปตัส เพื่อคืนป่าและธรรมชาติให้กับภูพานคำ

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะกรรมการได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง และเห็นว่าปัญหาการปลูกต้นยูคาลิปตัสในเขตภาคอีสาน ซึ่งอาจเป็นเหตุให้พื้นที่ในภาคอีสานสูญเสียระบบนิเวศและมีความแห้งแล้ง การจะทำลายต้นยูคาลิปตัสเพื่อปลูกต้นไม้ชนิดอื่นทดแทนนั้น ต้องใช้งบประมาณค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ได้ข้อมูลชัดเจน ควรนำผลการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสมาใช้ประกอบการพิจารณา และต้องศึกษานโยบายของรัฐที่เคยส่งเสริมให้มีการปลูกต้นยูคาลิปตัส ตลอดจนศึกษาข้อมูลข้อเท็จจริงจากบุคคล และศึกษาสภาพพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสเพิ่มเติม สำหรับประเด็นกรณีราษฎรร้องขอเอกสารสิทธินั้น คณะกรรมการเห็นว่า ควรพิจารณาศึกษากรณีผลกระทบจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสเพียงประเด็นเดียวก่อน แล้วจึงพิจารณาศึกษากรณีราษฎรร้องขอออกเอกสารสิทธิเป็นลำดับถัดไป เพื่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นการพิจารณา

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติที่จะเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมประชุม โดยกำหนดเดินทางศึกษาดูงานวันศุกร์ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเดินทางไปศึกษาดูงานดังกล่าว ควรศึกษาข้อมูลข้อเท็จจริงเบื้องต้นก่อนลงพื้นที่ศึกษาดูงาน ที่ประชุมจึงมีมติเชิญ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อธิบดีกรมป่าไม้ และปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการในการประชุมคราวต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๑ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๖

พิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสในพื้นที่เตรียมการโคกสูง – บ้านดง โดยขอให้ปลูกต้นไม้ชนิดอื่นแทนต้นยูคาลิปตัส เพื่อฟื้นฟูป่าและระบบนิเวศให้กับภูพานคำ

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นายสุรพล จารุพงศ์	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
๒. นายพฤษัช โสโน	ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้
๓. นายพิชญะ ยั่งยืน	ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗
๔. นายเอกณัฐ คุนย์จันทร์	ผู้อำนวยการส่วนฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์

ผลการพิจารณา

กรมป่าไม้

เหตุผลที่มีการปลูกต้นยูคาลิปตัส เนื่องจากพื้นที่เดิมเป็นป่าเสื่อมโทรม ปลูกไม้ชนิดอื่นไม่ได้ผลเท่าที่ควร จึงนำไม้ยูคาลิปตัสมาปลูกเพื่อเป็นไม้เบิกนำ ประกอบกับ ต้นยูคาลิปตัสให้ผลผลิตดี จึงมีการส่งเสริมการปลูก วัตถุประสงค์ของการปลูก ไม่ต้องการให้เป็นไม้เศรษฐกิจ แต่ต้องการสร้างพื้นที่ป่าเป็นหลัก จากการสำรวจและวิจัย ไม้ยูคาลิปตัสสามารถเพิ่มพื้นที่ปลูกป่าได้ดี อย่างไรก็ตาม พื้นที่ปลูกต้นยูคาลิปตัสที่ประชาชนร้องเรียน จากการตรวจสอบไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ แต่เป็นพื้นที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประมาณสี่ร้อยไร่ และองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ประมาณแปดร้อยไร่ ส่วนพื้นที่บริเวณสวนป่าของกรมป่าไม้ ไม่มีต้นยูคาลิปตัส ส่วนใหญ่จะเป็นไม้ท้องถิ่น

การปลูกต้นยูคาลิปตัสในเขตป่า ตามมติคณะรัฐมนตรีป่าโคกสูง – บ้านดง จังหวัดขอนแก่น มีหน่วยงานรับผิดชอบ ๒ หน่วยงาน คือ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และสำนักส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจขอนแก่น องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ปลูกในปี ๒๕๒๑ มีการปลูกไม้ยูคาลิปตัส เนื้อที่ ๔๗๗ ไร่ สภาพสวนป่าถูกบุกรุกพื้นที่ ๓๙ ไร่ คงสภาพป่า ๔๓๘ ไร่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ มีการทำไม้ยูคาลิปตัสออก ๑ ครั้ง ปัจจุบันมีไม้ยูคาลิปตัสขึ้นปะปนอยู่กับป่าธรรมชาติ ส่วนแปลงปลูกป่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ มีการปลูกไม้ยูคาลิปตัส เนื้อที่ ๓๓๘ ไร่ สวนป่าถูกบุกรุกพื้นที่ ๑๑๖ ไร่ คงเหลือสภาพป่า ๒๒๒ ไร่ ปลูกยางพาราแล้ว ๙๔ ไร่ ที่เหลือนำไม้ยูคาลิปตัสออกหมดแล้ว โดยการถอนตอ มีไม้ยูคาลิปตัสขึ้นปะปนอยู่กับป่าธรรมชาติ ทั้งนี้ มีปัญหาภัยราษฎรในพื้นที่ไม่ยินยอมให้ปลูกยางพาราเพิ่มเติม รวมพื้นที่ปลูกยูคาลิปตัสป่าโคกสูง – บ้านดง จำนวน ๑,๒๐๐ ไร่

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

กรณีสวนป่าที่มีอายุเกิน ๑๐ ปี กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะส่งมอบคืนให้กรมป่าไม้ ตอนนี้อยู่ระหว่างการส่งมอบคืนพื้นที่สวนป่า

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประเทศไทยเคยมีการส่งเสริมให้ปลูกต้นยูคาลิปตัส แต่ในภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร จะดูแลพืชอาหาร ไม่มีนโยบายเรื่องยูคาลิปตัส แต่จะเน้นการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารเป็นหลัก

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งและพิภพพื้นที่ปลูกต้นยูคาลิปตัส และหน่วยงานผู้รับผิดชอบยังไม่มี ความชัดเจน จึงควรเชิญหน่วยงานในพื้นที่ของกรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เข้าร่วมศึกษาดูงาน ในวันศุกร์ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ณ ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น

ประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๒ วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๖

พิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสบนพื้นที่เทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นายอดิศร นุชดำรง	ผู้อำนวยการสำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๒. นายณรงค์ วงศ์สุวรรณ	นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ผลการพิจารณา

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

โครงการปลูกต้นยูคาลิปตัสในพื้นที่เทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ เริ่มเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๑ มีพื้นที่โครงการจำนวนกว่า ๔๐๐ ไร่ ซึ่งเดิมขณะนั้นเป็นพื้นที่ของกรมป่าไม้ โดยแนวคิดที่ให้มีการปลูกต้นยูคาลิปตัสดังกล่าว เกิดจากพื้นที่เดิมมีการบุกรุกทำลาย กรมป่าไม้จึงต้องเร่งเข้าไปยึดพื้นที่เพื่อไม่ให้มีการบุกรุกเพิ่มเติม ประกอบกับสภาพพื้นที่ภาคอีสานมีความแห้งแล้ง ต้นไม้ชนิดอื่นเติบโตได้ช้า กรมป่าไม้จึงเลือกปลูกต้นยูคาลิปตัส เนื่องจากเป็นไม้ที่เติบโตเร็วและทนแล้งได้ดี ซึ่งทำให้สามารถยึดพื้นที่ได้โดยเร็ว ภายหลังเมื่อมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างราชการแล้ว กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้รับพื้นที่มาดูแลรักษา แต่พื้นที่ดังกล่าวยังเป็นพื้นที่ของป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีหน้าที่ดูแลบำรุงรักษาไว้ และขณะนี้ได้พังกำหนดระยะเวลาดูแลรักษาแล้ว อยู่ในกระบวนการส่งมอบคืนให้กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงมีหน้าที่เพียงแต่ควบคุมดูแลพื้นที่ไว้ไม่ให้เกิดการลักลอบตัดฟันเท่านั้น ดังนั้น อำนวยตัดสินใจในการจัดการกับต้นยูคาลิปตัสในพื้นที่ดังกล่าวจึงอยู่กับกรมป่าไม้ นอกจากนี้ การปลูกต้นยูคาลิปตัสในพื้นที่ดังกล่าว เป็นการปลูกโดยงบประมาณแผ่นดิน การนำไปใช้ประโยชน์หรือตัดฟัน จะมีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ซึ่งกรมป่าไม้เป็นผู้ดูแลและเป็นผู้พิจารณาว่าจะใช้ประโยชน์ใน

ส่วนใดบ้าง ซึ่งจะกระทำได้สองประการ ได้แก่ ตัดรักษาระยะเพื่อให้ต้นไม้ที่เหลืออยู่เจริญเติบโตได้ และตัดเพื่อนำพื้นที่ไปทำโครงการอื่น ซึ่งจะต้องทำการศึกษาความคุ้มค่าต่อการลงทุนและการใช้ประโยชน์

สำหรับการตัดไม้ในสวนป่า มีระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ที่ทำออกจากสวนป่าที่กรมป่าไม้ปลูกสร้าง โดยใช้งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งกำหนดให้เมื่อได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมป่าไม้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการทำไม้ออกจากสวนป่าได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ตัดสายขยายระยะ

(๒) ตัดเพื่อการค้นคว้าทดลองทางวิชาการ

(๓) ตัดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแล รักษา หรือบำรุงสวนป่ากรณีอื่น ๆ

ดังนั้น ถ้าในระดับนโยบายเห็นสมควรว่า ควรเปลี่ยนแปลงพื้นที่โดยการปลูกไม้ชนิดอื่นในพื้นที่สวนป่า ก็ต้องเป็นไปตามระเบียบดังกล่าว สำหรับกรณีผลกระทบจากการปลูกต้นยูคาลิปตัส ปัจจุบันในทางวิชาการยังไม่มีข้อสรุปว่า ต้นยูคาลิปตัสเป็นพืชที่ไม่ดีอย่างไร ซึ่งโดยลักษณะของต้นยูคาลิปตัสเป็นพืชที่โตเร็ว และมีหลายแห่งพิสูจน์มาแล้วว่าเห็ดสามารถขึ้นได้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ประโยชน์โดยนำไม้ไปทำเป็นถ่านได้

การส่งเสริมการปลูกต้นยูคาลิปตัสในพื้นที่ภาคอีสาน สืบเนื่องมาจากเมื่อประมาณปี ๒๕๒๕ - ๒๕๒๖ สมัยนั้นมีโครงการของ USAID ได้เข้ามาสนับสนุนให้งบประมาณกรมป่าไม้ในการปลูกป่าฟื้นฟูชน เนื่องจากเล็งเห็นว่าในชนบทมีการใช้ไม้พื้นจำนวนมาก เพื่อลดการเก็บฟันในป่ามาใช้ จึงมีการนำต้นยูคาลิปตัสและต้นกระถินณรงค์มาปลูกกันมากในพื้นที่ชุมชน วัด และที่สาธารณะอื่น ๆ หลายหมื่นไร่ และเนื่องจากต้นยูคาลิปตัสเป็นไม้โตเร็ว ทนแล้ง และเพาะง่าย หัวหน้าสวนป่าจึงได้เลือกที่จะนำมาปลูกกันมากเพื่อเข้ายึดพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่ถูกบุกรุกโดยเร็ว โครงการปลูกป่าจะกำหนดวัตถุประสงค์ไว้กว้าง ๆ และขอตั้งงบประมาณและจัดสรรให้กับหน่วยงาน สำหรับในช่วงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๓๐ ส่วนใหญ่เป็นการปลูกเพื่อปรับปรุงพื้นที่ทดแทนพื้นที่เสื่อมโทรม โดยเจ้าหน้าที่สำนักในพื้นที่จะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกต้นไม้มาปลูก แต่หลังจาก ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ กรมป่าไม้ได้สั่งให้ยุติการปลูกต้นยูคาลิปตัส การส่งเสริมการปลูกต้นยูคาลิปตัสส่วนใหญ่เป็นการปลูกในภาคเอกชน

การจัดการกับไม้สวนป่าที่โตเต็มที่แล้ว ตามนโยบายการปลูกต้นไม้ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ จะไม่มีการปลูกต้นไม้เพื่อการพาณิชย์ และไม่มีการเอาไม้สวนป่ามาใช้ในทางพาณิชย์ ซึ่งเรื่องดังกล่าว ถ้ามีการปรับปรุงระเบียบให้มีการตัดไม้ที่โตเต็มที่แล้วออกเพื่อนำไปใช้ประโยชน์และปลูกป่าทดแทนได้ ก็จะช่วยแก้ไขปัญหากลักลอบตัดฟันได้ และช่วยในด้านงบประมาณในการดูแลรักษา แต่ทั้งนี้เฉพาะกรณีต้นไม้ในพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ แต่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ก็ต้องคงรักษาไว้ สำหรับกรณีการปลูกต้นไม้พื้นฟูโดยใช้เงินกู้ มีนโยบายในการปลูกต้นไม้ ๒ ประเภท คือ ๑) ไม้เบิกนำ เป็นไม้โตเร็ว และเป็นไม้ท้องถิ่น ปลูกเพื่อฟื้นฟูดิน ๒) ไม้โครงสร้าง เป็นไม้โตช้า มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ การปลูกต้นไม้ดังกล่าวไม่ได้เป็นการปลูกในเชิงพาณิชย์

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

ราษฎรในพื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์ร้องเรียนว่า ได้รับผลกระทบจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสทำให้ระบบนิเวศเปลี่ยนไป จากเดิมพื้นที่ดังกล่าวเคยมีน้ำ มีปลา และมีของป่าให้ชาวบ้านเก็บกิน แต่ภายหลังปลูกต้นยูคาลิปตัส พื้นที่กลับมีความแห้งแล้ง ซึ่งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาในฐานะที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เมื่อได้บทสรุปอย่างไร จะนำเสนอต่อรัฐสภาและรัฐบาลต่อไป ส่วนกฎและระเบียบ

ต่าง ๆ เป็นไปตามนโยบายของรัฐ ซึ่งหากนโยบายเปลี่ยน ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ก็สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้

ในการศึกษาเรื่องดังกล่าว คณะอนุกรรมการต้องการศึกษาที่มาของโครงการ จึงได้ขอความร่วมมือจากผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จัดส่งเอกสารโครงการปลูกต้นยูคาลิปตัสนับตั้งแต่อดีตที่มีการส่งเสริมให้ปลูกต้นยูคาลิปตัสทั่วประเทศ และขอให้จัดส่งผลงานการศึกษาวิจัยผลกระทบจากการปลูกต้นยูคาลิปตัส และเอกสารคำสั่งให้ยุติการปลูกต้นยูคาลิปตัส เพื่อที่คณะอนุกรรมการจะได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๖ วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖

พิจารณาติดตามการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสบนเทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ ซึ่งราษฎรได้มีข้อร้องเรียนขอให้ยกเลิกการปลูกต้นยูคาลิปตัสในพื้นที่ดังกล่าวและปลูกต้นไม้ชนิดอื่นทดแทน เพื่อฟื้นฟูป่าและระบบนิเวศ รวมทั้งศึกษาข้อร้องเรียนของราษฎร กรณีขอให้ยกเลิกป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง และออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร ตลอดจนติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการที่ดินจังหวัดขอนแก่น

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑) นายชัยรัตน์ อร่ามศรี	รองผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
๒) นายขวัญชัย สันติแสงทอง	ผู้จัดการสำนักส่งเสริมและพันธุ์ไม้
๓) นายอุทัย อินพวง	เศรษฐกรกิจขอนแก่น องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
๔) นายชาญณรงค์ สุนาโท	ผู้อำนวยการส่วนฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์
๕) นายชิษณุ วงศ์นนทิ	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๖) นายไพบุลย์ คุณพิโน	เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน
๗) นายประวิตร บรรจงการ	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๘) นายอนุวัชร โพธินาม	ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้
	นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ กรมป่าไม้
	นักวิชาการที่ดินชำนาญการพิเศษ
	สำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น
	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินขอนแก่น

ผลการพิจารณา

ผู้อำนวยการส่วนฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

กรณีราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ ร้องเรียนว่า ได้รับผลกระทบจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสบนเทือกเขาภูพานคำ จึงหาแนวทางในการฟื้นฟูป่า โดยขอให้ปลูกไม้ชนิดอื่นทดแทน สวนป่ายูคาลิปตัสแปลงดังกล่าว ปลูกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ มีพื้นที่ทั้งหมด ๔๘๖ ไร่ มีจำนวน ๒ แปลง ปลูกด้วยงบประมาณของทางราชการ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ข้อเสนอของราษฎรที่ขอให้ตัดไม้ยูคาลิปตัสออก อาจจะมีผลกระทบด้านอนุรักษ์ได้ ดังนั้น จึงเสนอให้พัฒนาพื้นที่สวนป่าดังกล่าวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในรูปแบบเดียวกับศูนย์ศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศเจ็ดคด - โป่งก้อนเส้า จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีพื้นที่ลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยให้เทศบาลตำบลโนนสมบูรณ์ เป็นผู้ขอเช่าพื้นที่ดังกล่าว

สำหรับผลการประชุมร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ในการเดินทางไปศึกษาดูงานของคณะกรรมการ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ หน่วยงานได้รายงานผลการประชุมให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รับทราบแล้ว เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ แต่ยังไม่มีการตอบปัญหาดังกล่าว

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

เงื่อนไขการปลูกป่าสัมปทาน คือ ทำการปลูกและดูแลจำนวน ๖ ปี หลังจากนั้น ผู้รับสัมปทานจะต้องส่งมอบให้กรมป่าไม้ และในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ มีนโยบายให้ส่งมอบสวนป่าที่ปลูกโดยบริษัทต่าง ๆ ที่มีอายุเกิน ๖ ปี และไม่มีการบำรุง ส่งมอบให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ดูแลและใช้ประโยชน์ โดยใช้งบประมาณขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และกรณีให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้จะไม่ใช้สวนป่าจะต้องส่งคืนกรมป่าไม้

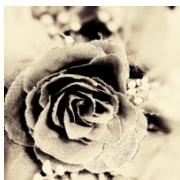
สวนป่าที่ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้รับมอบมาดูแล เป็นสวนป่าของกรมป่าไม้ ส่วนสวนป่าบนเทือกเขาภูพานคำ - ภูพานคำ เป็นสวนป่าที่ดูแลโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ จึงไม่สามารถเข้าไปดำเนินการได้ ต้องเป็นหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) กรมป่าไม้

แนวทางในการยกเลิกป่าเตรียมการโคกสูง - บ้านดง และการออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎรบริเวณพื้นที่ดังกล่าว ประกอบด้วย พื้นที่สวนป่าที่มีการปลูกไม้ยูคาลิปตัส อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน ๒ แปลง รวมเนื้อที่ ๔๘๖ ไร่ และพื้นที่ที่ราษฎรครอบครองและทำประโยชน์ แต่เป็นพื้นที่ป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี “ป่าโคกสูง - บ้านดง” ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิได้ เรื่องดังกล่าว จังหวัดขอนแก่นได้ติดตามผลการดำเนินการออกโฉนดที่ดิน โดยแจ้งให้สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น นำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมของคณะอนุกรรมการจำแนกที่ดินประจำจังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้นำข้อมูลรายละเอียดปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้อง รวมทั้งข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณา นำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงเพื่อขอเปลี่ยนแปลงมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดให้ป่าโคกสูง - บ้านดงเป็นเขตป่าไม้ถาวร ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ซึ่งไม่มีสภาพเป็นป่าไม้ แต่มีราษฎรอาศัยและทำกินอยู่ในพื้นที่

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการได้แสดงความคิดเห็นกรณีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปัญหาศึกษาเรื่องดังกล่าว ควรมีภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย และคณะอนุกรรมการจะติดตามการจัดประชุมและการพิจารณาของคณะกรรมการต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๗ วันอังคารที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๖
พิจารณาศึกษาการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ

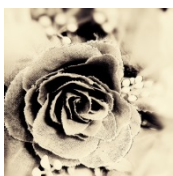
รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการ เห็นว่าควรติดตามการพิจารณาการแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสบนเทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ

มติที่ประชุม

คณะอนุกรรมการมีมติพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสบนเทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ ซึ่งราษฎรได้มีข้อร้องเรียนขอให้ยกเลิกการปลูกต้นยูคาลิปตัสในพื้นที่ดังกล่าว และปลูกต้นไม้ชนิดอื่นทดแทน เพื่อฟื้นฟูป่าและระบบนิเวศ โดยเชิญผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น) และผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๐ (อุดรธานี) เข้าร่วมประชุม และมีมติขอเอกสารรายงานของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น) ที่นำเสนอต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เกี่ยวกับปัญหาจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสบนเทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๘ วันอังคารที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖

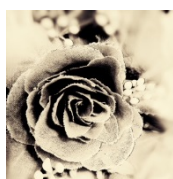
ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน รายงานผลการติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น ในการพิจารณาแนวทางการยกเลิกป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง และออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร และรายงานผลการติดตามความคืบหน้าการพิจารณาของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรณีแนวทางการฟื้นฟูป่าระบบนิเวศในพื้นที่ป่ายูคาลิปตัสบนภูเก้า – ภูพานคำ ดังนี้

๑) สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น ได้จัดส่งรายงานการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ วันพุธที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖ โดยมีประเด็นการพิจารณากรณียกเลิกป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง และออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร ที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น เห็นชอบให้ตั้งคณะทำงาน โดยนายอำเภอแต่ละอำเภอเป็นประธานตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อรายงานคณะอนุกรรมการในกรอบระยะเวลา ๖๐ วัน นับจากการแต่งตั้ง

๒) กรณีแนวทางการฟื้นฟูป่าระบบนิเวศในพื้นที่ปลูกต้นยูคาลิปตัสบนภูเก้า – ภูพานคำ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ส่งให้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น) ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องและส่งมอบคืนพื้นที่สวนป่าให้กรมป่าไม้ ดังนี้

ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น) ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖ รายงานว่า ได้ส่งการให้หัวหน้าสวนป่าโคกสูง – บ้านดง จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการตรวจสอบและจัดทำข้อมูลพื้นที่แปลงปลูกป่าของสวนป่า/โครงการ รวมทั้งรายละเอียด วัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อส่งมอบให้กับกรมป่าไม้ เรียบร้อยแล้ว และเพื่อให้การส่งมอบเป็นไปตามระเบียบฯ ขอได้โปรดแจ้งกรมป่าไม้ไปรับมอบต่อไป

นายวิโรจน์ ธีระแนว นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนฟื้นฟูป่าพื้นที่อนุรักษ์ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เรียน ผู้อำนวยการสำนักฟื้นฟูป่าและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ โดยมีข้อพิจารณาเพื่อให้การส่งมอบพื้นที่สวนป่าเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ จึงเห็นสมควรส่งเรื่องให้กรมป่าไม้ เพื่อส่งเจ้าหน้าที่ไปรับมอบพื้นที่สวนป่าโคกสูง – บ้านดง ต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๙ วันพุธที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖

พิจารณาติดตามความคืบหน้าและเร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสในพื้นที่ดังกล่าว และปลูกต้นไม้ชนิดอื่นทดแทน เพื่อฟื้นฟูป่าและระบบนิเวศ

รายชื่อผู้มาชี้แจง

๑. นายสมบูรณ์ อ่ำพลพัฒนารัตน์	นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๒. นายอุทัย อิ่มพวง	ผู้อำนวยการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์
สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น)
๓. นายชาญณรงค์ สุนาโท	หัวหน้าสวนป่าโคกสูง – บ้านดง
๔. นายสว่าง เฟื่องกระแสน์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๐
(อุดรธานี)
๕. นายสมคิด อุดรนคร	หัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูเก้า – ภูพานคำ

ผลการพิจารณา

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

แนวทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น หากสามารถส่งมอบพื้นที่คืนให้กับกรมป่าไม้ได้แล้ว กรมป่าไม้จะเป็นผู้ดำเนินการในโอกาสต่อไป ทั้งนี้ ตามที่สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น) ได้ทำหนังสือเรื่องการส่งมอบพื้นที่ให้กับกรมป่าไม้เสนอมายังอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้รับเรื่องและดำเนินการเสนอขึ้นไปตามลำดับชั้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น)

รองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีหนังสือสั่งการให้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น) ดำเนินการส่งมอบพื้นที่สวนป่าโคกสูง – บ้านดงทั้งหมดที่ตกค้างให้กับกรมป่าไม้ตั้งแต่วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๖ ซึ่งได้ทำการตรวจสอบพื้นที่ที่ตกค้าง มีทั้งหมดประมาณ ๑๙๕๒.๖๐ ไร่ (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ – ๒๕๔๙) และได้ทำหนังสือเสนอไปยังอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๐ (อุดรธานี)

กรณีอุทยานแห่งชาติภูเก้า – ภูพานคำ ได้โอนมาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๐ (อุดรธานี) ตามหนังสือชี้แจงของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๐ (อุดรธานี) มีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับคณะอนุกรรมการในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน สำหรับพื้นที่สวนป่าโคกสูง – บ้านดง ได้มีการสั่งการจากรองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มายังสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น) ให้ส่งมอบพื้นที่คืนไปยังกรมป่าไม้โดยเร็ว ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ มีความสะดวกมากขึ้น ทั้งการขอใช้ประโยชน์ การขอใช้พื้นที่ หรือการตัดไม้ ซึ่งจะต้องมีหลักเกณฑ์เข้ามาควบคุม อีกทั้ง พื้นที่ในส่วนนี้เป็นพื้นที่ป่าเตรียมการสงวน แต่ยังไม่ได้ประกาศเป็นป่าสงวน เกี่ยวกับเรื่องนี้ อุทยานแห่งชาติภูเก้า – ภูพานคำ เห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์และเป็นป่าต้นน้ำลำธารจึงเตรียมผนวก

พื้นที่เข้าเป็นอุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ แต่การผนวกพื้นที่เข้าเป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องมีหลักเกณฑ์ทั้งหมด ๑๓ ขั้นตอน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

ราษฎรไม่ได้มองว่า ต้นยูคาลิปตัสเป็นต้นไม้ที่ไม่ดีและไม่ได้ต่อต้านการปลูกต้นยูคาลิปตัส ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นไม้เศรษฐกิจ เพียงแต่ประชาชนในพื้นที่ร้องเรียนว่า ต้นยูคาลิปตัสนั้น น่าจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทำให้พื้นที่เกิดความแห้งแล้ง จึงต้องการให้นำต้นยูคาลิปตัสออกจากพื้นที่

มติที่ประชุม

คณะอนุกรรมการเห็นควรให้นำเสนอผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองฯ เพื่อทำหนังสือสอบถามไปยังอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เกี่ยวกับความคืบหน้าการส่งมอบพื้นที่สวนป่าโคกสูง - บ้านดง ให้กับกรมป่าไม้ต่อไป

การดำเนินงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- วันศุกร์ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ คณะอนุกรรมการร่วมเดินทางศึกษาดูงานกับ คณะกรรมการการพัฒนาการเมืองฯ เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม จากการปลูกต้นยูคาลิปตัสบนเทือกเขาภูเก้า - ภูพานคำ และศึกษาข้อร้องเรียนของราษฎร กรณี ขอให้ยกเลิกป่าเตรียมการ โคนสูง - บ้านดง และการออกเอกสารสิทธิให้กับราษฎร ณ เทศบาลตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการศึกษาดูงานได้ดังนี้

หน่วยงานที่เข้าร่วมศึกษาดูงาน ประกอบด้วย

๑. รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น
๒. สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น)
๓. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘ (ขอนแก่น)
๔. อุทยานแห่งชาติ ภูเก้า - ภูพานคำ
๕. หัวหน้าสวนป่าโคนสูง - บ้านดง
๖. ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์
๗. ราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์

ข้อมูลและข้อเท็จจริงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาชน

เทศบาลตำบลโนนสมบูรณ์

พื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์เกือบทั้งหมดเป็นพื้นที่ป่าเตรียมการโคนสูง - บ้านดง ทำให้มีปัญหาในการใช้ที่ดิน เช่น การใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพื่อทำถนน การปลูกสิ่งปลูกสร้าง และการรับสิทธิประโยชน์ตามนโยบายรัฐบาล เช่น การส่งเสริมการปลูกยางพารา การประกันรายได้ เป็นต้น ประชาชนจึงต้องการ

มีเอกสารสิทธิในที่ดิน และจากการลงพื้นที่พบว่า การกำหนดเขตเป็นป่าเตรียมการฯ ดังกล่าวนั้นพื้นที่บางส่วนไปทับซ้อนที่ดินของประชาชน จึงต้องการให้หน่วยงานที่ดูแลกำหนดแนวเขตให้ชัดเจน

กรณีปัญหาการปลูกต้นยูคาลิปตัส สืบเนื่องจากการสัมปทานในอดีตให้ปลูกพืชเศรษฐกิจซึ่งต้นยูคาลิปตัส เป็นพืชเศรษฐกิจ ดูแลง่าย จึงทำให้มีการตัดต้นไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ออกและปลูกต้นยูคาลิปตัสแทน เรื่องดังกล่าว ส่วนท้องถิ่นได้เดินสำรวจแหล่งน้ำ ซึ่งในอดีตเคยมีน้ำไหลตลอด

ทั้งปี แต่ในปัจจุบันบางช่วงไม่ไหลแล้ว ถ้ามีการตัดต้นยูคาลิปตัสไปหมด ภูเขาอาจจะกลายเป็นภูเขาโล่งทั้งหมด เพราะต้นไม้ชนิดอื่น ไม่สามารถเติบโตได้

กำนันตำบลโนนสมบูรณ์

กรณีข้อร้องเรียนขอออกเอกสารสิทธิในเขตพื้นที่ป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง ชาวบ้านได้เคยเสนอเรื่องดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และได้ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติภูเก้า – ภูพานคำ ให้ชัดเจน

ประชาชนตำบลโนนสมบูรณ์

เหตุที่ประชาชนร้องเรียนขอให้ปลูกต้นไม้ชนิดอื่นทดแทนต้นยูคาลิปตัสบนเทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ เนื่องจากในอดีตก่อนการปลูกต้นยูคาลิปตัส เทือกเขามีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แต่ปัจจุบันกลับมีสภาพแห้งแล้ง จึงได้มีการเรียกร้องให้ปลูกต้นไม้ชนิดอื่นทดแทน

จังหวัดขอนแก่น

ประเด็นการพิจารณาที่สำคัญ คือ แนวเขตอุทยานแห่งชาติภูเก้า – ภูพานคำ มีความชัดเจนแล้วหรือไม่ เพราะถ้าหากแนวเขตชัดเจนแล้ว เราจะทราบว่าพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด เนื่องจากประเด็น กรณีต้นยูคาลิปตัส กรมป่าไม้เป็นผู้ปลูก แต่ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรื่องดังกล่าว ต้องพิจารณากฎหมายการแบ่งส่วนราชการประกอบ เมื่อได้ข้อยุติ ลำดับต่อไปจึงจะพิจารณากฎหมายและระเบียบของหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ว่าดำเนินการตามที่ประชาชนร้องเรียนได้หรือไม่

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๘

ป่าโคกสูง – บ้านดง อยู่ทางด้านทิศเหนือของอุทยานแห่งชาติภูเก้า – ภูพานคำ ซึ่งถ้าพิจารณาหนังสือจังหวัดขอนแก่น ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๕ แจ้งขอให้ อุทยานแห่งชาติภูเก้า – ภูพานคำ ตรวจสอบพื้นที่ด้านทิศเหนือของป่าโคกสูง – บ้านดง แปลงหนึ่งเนื้อที่ ๒๑,๐๐๐ ไร่ ซึ่งมีพื้นที่ป่าสมบูรณ์ ผนวกเข้ากับอุทยานแห่งชาติภูเก้า – ภูพานคำ ซึ่งกรณีการดำเนินการดังกล่าว เมื่อได้ข้อมูลชัดเจนจะเสนอไปยังกรมอุทยานแห่งชาติ ฯ เพื่อดำเนินการตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติต่อไป ดังนั้น พื้นที่ดังกล่าวยังไม่เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติและไม่สามารถใช้กฎหมายของอุทยานแห่งชาติได้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติฯ เพียงแต่แจ้งว่าจะผนวกเพื่อให้ดูแลรักษา และให้ความร่วมมือกับกรมป่าไม้ ในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดในพื้นที่ จะส่งคดีให้กรมป่าไม้ดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ซึ่งกรมอุทยานฯ มีการสำรวจเพิ่มเติมอีก ๑๗,๐๐๐ ไร่ เพื่อเตรียมการผนวกเช่นเดียวกัน ขณะนี้อยู่ระหว่างการประสานงานกับท้องถิ่น

ดังนั้น หากรวมพื้นที่ที่มีแผนจะผนวกเป็นอุทยานแห่งชาติภูเก้า – ภูพานคำ ทั้งหมด มีเนื้อที่ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัดอุดรธานี หนองบัวลำภู การดำเนินการเรื่องดังกล่าวจึงอาจจะช้าเนื่องจากมีพื้นที่กว้างขวางมาก ขณะนี้กรมอุทยานแห่งชาติฯ ได้จัดเจ้าหน้าที่ไปอยู่ตามจุดต่าง ๆ แล้ว การดำเนินงานสำรวจจะใช้เจ้าหน้าที่ทำงานตามปกติ และเมื่อประกาศเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติแล้ว จึงจะมีงบประมาณมาตั้งเป็นหน่วยพิทักษ์พร้อมอัตรากำลัง แต่ขณะนี้ยังไม่ทราบว่าจะดำเนินการได้หรือไม่

หัวหน้าสวนป่าโคกสูง – บ้านดง

ในอดีตพื้นที่ที่มีการทำสัมปทานไม้กระยาเลย ซึ่งเป็นไม้ที่ใช้ประโยชน์ทำเป็นหมอนรถไฟ และเมื่อมีการทำไม้ออกไป จะมีการปลูกป่าทดแทนพื้นที่ป่า ซึ่งกรมป่าไม้มีการสัมปทานป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง และมีแนวทางว่าเมื่อสัมปทานเสร็จแล้ว จะมีทางลากจูงเป็นพื้นที่โล่งเตียน ให้หน่วยงานรับผิดชอบการปลูกต้นไม้เพื่อคืนสภาพธรรมชาติโดยเร็ว ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็นช่วงที่ต้นยูคาลิปตัสได้รับความนิยมมาก เนื่องจากเป็นไม้โตเร็วและตอบสนองด้านเศรษฐกิจ จึงมีแนวทางให้หน่วยงานราชการนำต้นยูคาลิปตัสไปปลูก เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ซึ่งมีการแจ้งเฉพาะข้อดีของต้นยูคาลิปตัสยังไม่แจ้งผลเสีย ต่อมาเมื่อมีการแบ่งส่วนราชการในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้กรมป่าไม้ดูแลพื้นที่ป่าสงวน และมีการแบ่งมอบพื้นที่สวนป่าให้กรมป่าไม้ แต่กรมอุทยานแห่งชาติฯ ยังไม่ได้ส่งมอบให้กรมป่าไม้ และยังคงดูแลพื้นที่อยู่ สภาพปัจจุบันมีกรณีปัญหา ยังไม่ได้ส่งมอบพื้นที่ระหว่างกรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติฯ อยู่เกือบทั่วประเทศ ซึ่งถ้าจะมีการพิจารณานำไม้ออกจากพื้นที่ต้องให้กรมอุทยานแห่งชาติฯ ส่งมอบพื้นที่สวนป่าให้กับกรมป่าไม้เสียก่อน ส่วนระเบียบกฎหมายเกณฑ์การทำไม้ออกระหว่างกรมป่าไม้และองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ จะต้องมีการใช้ค่าภาคหลวงและนำเงินค่าภาคหลวงมาปลูกต้นไม้ใหม่ทดแทน

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗

เดิมกรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติฯ อยู่ในกรมเดียวกัน โครงการปลูกต้นยูคาลิปตัส กรมป่าไม้ เป็นผู้ดำเนินโครงการ ต่อมา ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ มีการแบ่งส่วนราชการ แยกกรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยกำหนดให้กรมอุทยานแห่งชาติฯ ดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทั้งหมด และกำหนดให้กรมป่าไม้ ดูแลป่าสงวนแห่งชาติ กรณีสวนป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง จึงเกิดขึ้นโดยกรมป่าไม้ ส่วนประเด็นการทำไม้ออกจากพื้นที่ของกรมป่าไม้หรือกรมอุทยานแห่งชาติฯ ปัจจุบันไม่มีกฎหมายให้นำไม้ออกได้ เว้นแต่จะยกพื้นที่ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) เป็นผู้ดำเนินการนำไม้ออก

พื้นที่ป่าเตรียมการ ป่าสงวน ป่าไม้ถาวร เป็นพื้นที่ป่าซึ่งทางราชการสงวนโดยนโยบาย คือมติคณะรัฐมนตรี มีสถานะเป็นป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ และแม้พื้นที่จะเป็นเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีก็ตาม แต่ส่วนท้องถิ่นสามารถยื่นเรื่องขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้ โดยจะมีกระบวนการในการพิจารณาตามความเหมาะสม และความจำเป็น

สำหรับประเด็นการขออนุญาตออกเอกสารสิทธิของราษฎรในเขตพื้นที่ป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง เนื่องจากป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง เป็นป่าถาวรที่สงวนไว้เป็นสมบัติของชาติตามมติคณะรัฐมนตรี แนวทางในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าว อาจทำโดยผ่านกระบวนการของคณะอนุกรรมการจำแนกที่ดินจังหวัดขอนแก่น คณะอนุกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ขบถวนมติคณะรัฐมนตรีและนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้พิจารณา ดังนั้น ช่องทางการนำเสนอเรื่องผ่านคณะอนุกรรมการดังกล่าว อาจสามารถนำมาใช้เพื่อให้ราษฎรที่อาศัยและทำกินในเขตป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง มีสิทธิในที่ดินได้ โดยนำการเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริงไปยังคณะอนุกรรมการชุดดังกล่าว เพื่อให้มีการจัดประชุมและนำเสนอปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง และข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาเปลี่ยนแปลงมติคณะรัฐมนตรีให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ป่าเตรียมการโคกสูง – บ้านดง ต่อไป โดยมีรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในหนังสือจังหวัดขอนแก่น ถึง หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินขอนแก่นลง วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๕

ทั้งนี้ ป่าโคกสูง – บ้านดง แบ่งออกเป็น ๒ แปลง ได้แก่ ๑) แปลงที่รอเข้าสู่การพิจารณาของ คณะอนุกรรมการฯ ตามหนังสือจังหวัดขอนแก่น ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๕ และ ๒) แปลงพื้นที่ บริเวณห้วยงานเขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการคืนพื้นที่ให้กับสถานีพัฒนาที่ดิน ขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่น

สถานีพัฒนาที่ดินขอนแก่น ต้องตรวจสอบว่า อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ จำแนกที่ดินจังหวัดขอนแก่นมากน้อยเพียงใด หากมีอำนาจ ก็อาจสรุปประเด็นปัญหาและข้อเท็จจริง จากการประชุมครั้งนี้ โดยอ้างอิงเอกสารหนังสือลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๕ และส่งไปยัง คณะอนุกรรมการจำแนกที่ดินจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ดำเนินการจัดประชุมทบทวนและนำเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีตามขั้นตอนต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว จะทำได้เฉพาะ กรณีพื้นที่เป็นของกรมป่าไม้

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๑. กรณีราษฎรขอให้คืนผืนป่าให้ เทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ โดยขอให้ตัดต้น ยูคาลิปตัสออกแล้วต้นไม้ชนิดอื่นทดแทนเพื่อฟื้นฟู ระบบนิเวศ ประเด็นดังกล่าวได้ข้อสรุปเบื้องต้น จากการชี้แจงของผู้แทนจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ว่า พื้นที่ปลูกต้น ยูคาลิปตัสดังกล่าว เป็นการปลูกโดยกรมป่าไม้ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติฯ

และอำนาจตัดสินใจในการตัดต้นยูคาลิปตัสเป็นของกรมป่าไม้ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวยังไม่ได้ผนวกเป็น อุทยานแห่งชาติฯ ส่วนแนวทางการตัดต้นยูคาลิปตัสออกจากพื้นที่ โดยยกพื้นที่ให้องค์การอุตสาหกรรม ป่าไม้ เรื่องดังกล่าวต้องพิจารณาระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วนว่า สามารถดำเนินการได้ อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร

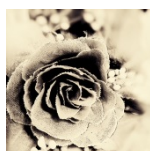
๒. กรณีราษฎรขอยกเอกสารสิทธิ ควรมีการพิจารณาพื้นที่ป่าตามภาพถ่ายทางอากาศ ปัจจุบัน ว่ายังคงเหลือพื้นที่ป่าตามความเป็นจริงในบางส่วนใดบ้าง และพิจารณากฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง ในการช่วยเหลือราษฎรที่ร้องขอออกเอกสารสิทธิ เนื่องจากสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่บางส่วน ไม่ได้เป็นป่าแล้ว แต่ได้กลายเป็นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินของราษฎร สำหรับประเด็นปัญหาว่า ราษฎร เข้ามาอยู่ก่อนรัฐหรือรัฐกำหนดเป็นเขตป่าก่อนราษฎรเข้ามาอยู่ ประเด็นดังกล่าวควรต้องมีการพิจารณา พิสูจน์สิทธิต่อไป

ภาพถ่ายพื้นที่สวนป่ายูคาลิปตัส

ภาพถ่ายพื้นที่ป่าธรรมชาติบริเวณใกล้เคียงกับสวนป่ายูคาลิปตัส

~ ๑๑๕ ~

๗.

การพิจารณาศึกษากรณีปัญหาการบุกรุกที่ดิน ที่มีเอกสารสิทธิของราษฎร บ้านห้วยพระ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

ราษฎรบ้านห้วยพระ ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ร้องเรียนด้วยวาจา ผ่าน
กรมการ เพื่อขอให้พิจารณาช่วยเหลือ กรณีมีกลุ่มนายทุนบุกรุกที่ดินที่มีเอกสารสิทธิของราษฎร บริเวณ
บ้านห้วยพระ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จนมีเหตุทำร้ายร่างกาย และมีการแจ้งความดำเนินคดี
แต่คดีความไม่คืบหน้า จึงเสนอขอให้คณะอนุกรรมการพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปัญหาการบุกรุกที่ดิน
ของประชาชนดังกล่าว คณะกรรมการพิจารณาแล้วมอบหมายให้คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว

คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว ดังนี้

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓๓ วันพุธที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๖

พิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหากรณีการบุกรุกที่ดินที่มีเอกสารสิทธิของราษฎร
บ้านห้วยพระ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

รายชื่อสมาชิก

๑. นายอำนาจ โพธิ์ทอง	นายอำเภอท่าอุเทน
๒. นายปราโมทย์ สายทอง	ปลัดอำเภอท่าอุเทน
๓. นายจรัสศักดิ์ ผลสุข	เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม
๔. นายพูนศิลป์ ทินกรวงษ์	เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม สาขาท่าอุเทน

ผลการพิจารณา

นายอำเภอท่าอุเทน

กรณีการบุกรุกที่ดินทำกินบริเวณบ้านห้วยพระ ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม นั้นเกิดขึ้นจริง และที่ดินบริเวณดังกล่าว เดิมเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า บริเวณโดยรอบเป็นป่าที่ชื่อว่า “ป่าดงกระแสน” สภาพเป็นป่าดงดิบที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้มีการออกใบจอง (น.ส. ๒) ให้กับ นายรัตน์ แก้วห้วยพระ กับพวก และในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ให้กับนางงามพิศ สุธีรชาติกุล และนายศิลป์ สุธีรชาติกุล ซึ่งภายหลังได้ขายให้กับ นางโนรี สุขสวัสดิ์ เมื่อนางโนรี สุขสวัสดิ์จะเข้ามาใช้ประโยชน์ จึงนำรถไถไปไถที่ดินบริเวณดังกล่าว ทำให้นายรัตน์ แก้วห้วยพระ เข้ามาอ้างสิทธิเหนือที่ดินดังกล่าว ด้วยเหตุว่าเป็นที่ดินที่ตนได้ทำประโยชน์มาเป็นระยะเวลาหลายปี ก่อให้เกิดการโต้เถียงสิทธิในที่ดิน ระหว่างนายรัตน์ แก้วห้วยพระ และนางโนรี สุขสวัสดิ์ และได้นำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการในการพิจารณาของศาล ซึ่งศาลชั้นต้นได้พิพากษาให้นางโนรี สุขสวัสดิ์ เป็นผู้ชนะคดี โดยให้นายรัตน์ แก้วห้วยพระ กับพวก ออกจากพื้นที่ไปและชำระค่าเสียหาย ต่อมานายรัตน์ แก้วห้วยพระ กับพวก ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ แต่ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษายืนตามศาลชั้นต้น เรื่องดังกล่าวอยู่ในการพิจารณาของศาลฎีกา

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดิน อำเภอท่าอุเทน ได้เน้นไปที่การบุกรุกที่ดินสาธารณะ ซึ่งได้มีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลให้จัดตั้งงบประมาณเพื่อสำรวจแนวเขตพื้นที่สาธารณะ เพื่อออกเอกสารสิทธิให้ชัดเจน พร้อมปรับแนวเขตให้มีความเรียบร้อย โดยประสานงานกับสำนักงานที่ดิน สาขาท่าอุเทน ทั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งเป็นอย่างดี และได้จัดให้มีการประชุมในทุกหมู่บ้าน เพื่อรณรงค์ให้เกิดความหวงแหนในที่ดินที่เป็นของสาธารณะ นอกจากนี้ กรณีการทำร้ายร่างกายและมีการลงบันทึกประจำวันเรื่องดังกล่าว จะกลับไปตรวจสอบข้อเท็จจริง และแจ้งให้คณะอนุกรรมการทราบต่อไป

เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม สาขาท่าอุเทน

ตามที่คณะกรรมการได้มีหนังสือเชิญเข้าร่วมประชุม นั้น มีความเข้าใจว่าน่าจะเป็นกรณีเดียวกันกับกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนจากราษฎรบ้านห้วยพระ (นายรัตน์ แก้วห้วยพระ กับพวก) จึงได้มีการเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการ ซึ่งหากเป็นกรณีป่าดงกระแสน จะเกี่ยวข้องกับปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และปัญหาการบุกรุกที่ดินของราษฎรด้วยตนเอง ทั้งนี้ ปัญหาการแย่งชิงกรรมสิทธิเหนือที่ดินทำกินนั้น มีอยู่อย่างมากมาย เนื่องจากในปัจจุบันราคาที่ดินสูงขึ้นมาก สำหรับเรื่องร้องเรียนของนายรัตน์ แก้วห้วยพระ กับพวก นั้น มีมูลเหตุมาจากการถือครองหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของนายศิลป์ สุธีรชาติกุล ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร แต่ได้รับสิทธิในที่ดินซึ่งทับซ้อนกับที่ดินในใบจองของนายรัตน์ แก้วห้วยพระ จนเกิดเป็นกรณีพิพาทขึ้น ซึ่งเรื่องดังกล่าวอยู่ในการพิจารณาของศาล และเจ้าพนักงานที่ดินต้องปฏิบัติตามคำสั่งของศาลไม่สามารถดำเนินการเป็นอื่นใดได้

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

๑. กรณีการเก็บรักษาเอกสารที่เกิดการสูญหาย เนื่องจากการขนย้ายเอกสารในระหว่างการขยายอาคารสำนักงาน และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บเอกสารในช่วงยกฐานะขึ้นเป็นสำนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม สาขาท่าอุเทน ตามเอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ จะเป็นกรณีตัวอย่างช่องว่างของเหตุซึ่งก่อให้เกิดการทับซ้อนของที่ดินที่ไม่สามารถสืบทราบความเป็นมาได้

๒. ปัญหาเรื่องเอกสารสิทธิและที่ดินทำกินเป็นปัญหาที่มีอยู่ในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะประเด็นการขอเอกสารสิทธิต้องใช้ระยะเวลาานาน และนายทุนมักจะได้สิทธิก่อนประชาชนอยู่บ่อยครั้ง เรื่องนี้ควรที่จะได้รับการแก้ไขต่อไป

มติที่ประชุม

๑. กรณีของนายรัตน์ แก้วห้วยพระ ขณะนี้เป็นคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในชั้นศาล ที่ประชุมมีมติไม่นำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาในคณะกรรมการ

๒. ที่ประชุมมีมติพิจารณาศึกษาที่ดินบริเวณป่าดงกระแสน โดยเชิญ ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๖ สาขานครพนม เข้าร่วมประชุม เพื่อชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับแนวเขตป่าดงกระแสน ขอบเขตความรับผิดชอบ และสภาพปัญหาการบุกรุกที่ดินป่าดงกระแสน ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ในการประชุมคราวต่อไป

๓. ที่ประชุมมีมติที่จะเดินทางไปศึกษาดูงานกรณีการจำหน่ายใบจองของป่าดงพระทวย ตำบลพระทวย อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม และกรณีการบุกรุกที่ดินบริเวณป่าดงกระแสน ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓๕ วันพุธที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖

พิจารณาศึกษาปัญหาการบุกรุกที่ดินบริเวณป่าดงกระแสน ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

รายชื่อมาชี้แจง

นายสุรเดช อัคราช

ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากร
ป่าไม้ที่ ๖ สาขานครพนม

ผลการพิจารณา

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๖ สาขานครพนม

การบุกรุกพื้นที่บริเวณบ้านห้วยพระ ตำบลท่าจำปา ซึ่งเป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ โดยพื้นที่บริเวณนี้มีนายทุนเข้ามาบุกรุกตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ทำให้ราษฎรบริเวณดังกล่าว ฟ้องร้องและได้รับคืนพื้นที่ป่าเป็นจำนวน ๑,๔๐๐ ไร่ และรัฐได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเป็นจำนวน ๔ แปลง ต่อมาราษฎรได้นำพื้นที่ทั้ง ๔ แปลง มาขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชน อยู่ภายใต้การอนุญาตของกรมป่าไม้ ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนทั้งทางด้านวิชาการและงบประมาณในการดูแลป่าชุมชนดังกล่าว

พื้นที่ป่าชุมชน จัดตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยกรมป่าไม้จะออกใบอนุญาตจัดตั้งเป็นป่าชุมชนให้เป็นระยะเวลา ๕ ปีต่อ ๑ ครั้ง ซึ่งชุมชนป่าดงกระแสนถือได้ว่า เป็นป่าชุมชนตัวอย่างระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้รับรางวัลหลายรางวัล เช่น รางวัลลูกโลกสีเขียว เป็นต้น ทั้งนี้ พื้นที่ที่มีปัญหาการบุกรุกและการออกเอกสารสิทธิ ไม่ได้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๖ สาขานครพนม และไม่ใช่บริเวณพื้นที่ป่าสงวน และบริเวณที่เป็นป่าชุมชน ได้ล้อมด้วยรั้วลวดหนามเป็นอย่างดี โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้ง ได้รับการดูแลร่วมกันจากราษฎรในชุมชนจาก ๑๓ หมู่บ้าน สามารถใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งทำกินร่วมกันได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นในป่าชุมชน คือ ปัญหาการลักลอบตัดไม้พยูง แต่ถือได้ว่าเป็นส่วนน้อย สำหรับพื้นที่บริเวณโดยรอบป่าชุมชนทั้ง ๔ แปลง มีทั้งพื้นที่ ส.ป.ก. และพื้นที่ที่มีโฉนดที่ดิน ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่กับผู้ใหญ่บ้านบ้านนาดอกไม้ และผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยพระ สันนิษฐานว่าพื้นที่ที่มีปัญหานั้นจะอยู่ในพื้นที่ที่เรียกว่า หนองห้วยบ่อ นอกจากนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการลงพื้นที่ เพื่อสอบสวนเกี่ยวกับเรื่องการบุกรุกที่ดินจากการร้องเรียนของราษฎรด้วยเช่นกัน สำหรับกรณีสำนักสงฆ์ขอใช้พื้นที่อนุรักษ์ กรมป่าไม้ได้มีหนังสือแจ้งไปยังสำนักสงฆ์ทั่วประเทศให้นำเอกสารมายื่นเพื่อขอใช้พื้นที่ป่า ซึ่งได้รับการอนุมัติทั้งหมด สำหรับเรื่องป่าชุมชน ได้มีโครงการขยายเพิ่มทุกปี มีการออกไปสำรวจพื้นที่ที่เหมาะสม และได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ มีความตกลงร่วมกันในการดูแลรักษาป่า ซึ่งกรณีป่าชุมชนนี้จะอยู่ในการกำกับดูแลของกรมป่าไม้ที่มีอยู่ในป่าสงวน และป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๘๔ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แต่อย่างใด

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

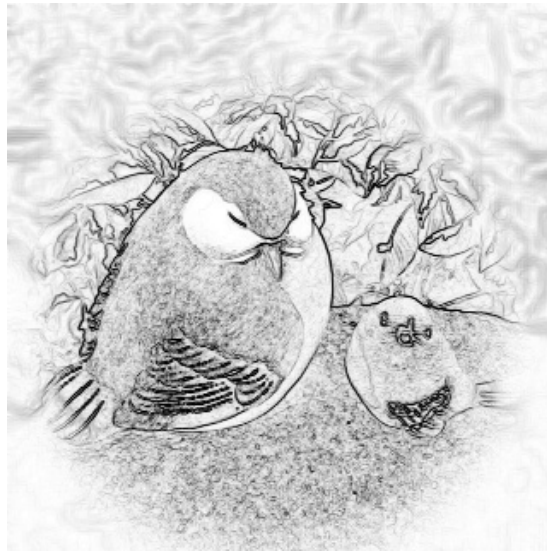
๑. ป่าชุมชนดงกระแสนมีการบริหารจัดการที่น่าสนใจ ซึ่งเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายภายในชุมชน จึงถือเป็นแบบอย่างที่ดี ในกรที่จะนำไปบริหารจัดการป่าชุมชนอื่น ๆ ต่อไป
๒. ป่าชุมชนเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ และมีคุณค่า และน่าจะช่วยลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า และปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติให้เดินทางไปศึกษาดูงานกรณีการบุกรุกที่ดินบริเวณป่าดงกระแสน ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม เพื่อตรวจสอบพื้นที่ให้เกิดความชัดเจน และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในวันศุกร์ที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๖

~ ୧୫୧ ~

การพิจารณาศึกษาแนวทางการส่งเสริม และพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เป็นอาสาสมัครที่เกิดขึ้นถูกต้องตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๖ ซึ่งกำหนดให้จัดตั้งหน่วย อปพร. ขึ้นทุกอำเภอ และเขตในกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนภาคราชการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีได้หวังผลประโยชน์ตอบแทน เป็นผู้เสียสละทั้งเวลาและกำลังกายเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ได้รับการสนับสนุนและการดูแลจากภาคราชการน้อย คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงกำหนดให้มีการพิจารณาศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๑ วันพุธที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๕

พิจารณาศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ และแนวทางการดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ให้มีความเข้มแข็ง

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

อำนาจหน้าที่ แนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

ตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.๒๕๓๕ กำหนดให้มีองค์กรดูแลรับผิดชอบ อปพร. ในลำดับต่าง ๆ โดยมีคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

มหาดไทยเป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและเลขานุการ และมีศูนย์ อปพร. กลาง โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็น ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๑๒ เขต เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขต ศูนย์ อปพร. จังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ ศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ อปพร. กรุงเทพมหานคร มีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ ศูนย์ อปพร. อำเภอ มีนายอำเภอเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ ศูนย์ อปพร. เทศบาล มีนายกเทศมนตรีเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ และศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา มีนายกเมืองพัทยาเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ ในการปฏิบัติหน้าที่ สมาชิก อปพร. มีสิทธิแต่งเครื่องแต่งกายและประดับเครื่องหมาย อปพร. มีสิทธิใช้อาวุธปืนของทางราชการ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร และมีสิทธิและการคุ้มครองจากการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้อำนวยการและเจ้าพนักงานตามระเบียบและกฎหมายที่กำหนด

อปพร. เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่น เต็มใจ และภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็น อปพร. แต่สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่คือขาดงบประมาณในการที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ แม้จะมีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กำหนดให้ ศูนย์ อปพร. กลาง มีหน้าที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของ อปพร. แต่ในข้อเท็จจริงพบว่า ศูนย์ อปพร. กลาง ไม่ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเท่าที่ควร ทำให้ อปพร. ต้องไปขอการสนับสนุนจากท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นก็มีความพร้อมและงบประมาณที่ไม่เท่ากัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของ อปพร. ทำให้ความเข้มแข็งของ อปพร. แต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกันมาก ในการนี้ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถหิบบกกรณีของ อปพร. ขึ้นมาพิจารณาศึกษาได้ เนื่องจากการหาแนวทางเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของภาคประชาชนในการป้องกันภัย

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาอำนาจหน้าที่ของ อปพร. กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคก่อน หลังจากนั้นจะเชิญหน่วยงานที่กำกับดูแล อปพร. มาร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ เพื่อจะได้หาแนวทางร่วมกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ อปพร. มีความเข้มแข็ง โดยจะเริ่มพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของ ศูนย์ อปพร. กลาง เป็นลำดับแรก ซึ่งศูนย์ดังกล่าว มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยผู้ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการ โดยจะเป็นการพิจารณาศึกษาในเชิงนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนงบประมาณ ในการนี้ ที่ประชุมคณะอนุกรรมการจะหิบบกประเด็นแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ อปพร. ขึ้นมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ในการประชุมครั้งต่อไป โดยเสนอให้คณะอนุกรรมการกลับไปหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยอาจนำแนวทางการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความเข้มแข็งมาเป็นกรณีศึกษาเปรียบเทียบ

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๒ วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๕
พิจารณาศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชนของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
(อปพร.)

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

กระทรวงมหาดไทย มอบหมายให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล อปพร. ในท้องถิ่น
ค่าตอบแทนและการสนับสนุนงบประมาณในการทำงานของ อปพร. จึงขึ้นอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่มีงบประมาณดูแล อปพร. ส่วนกรณีผลักดันให้มีค่าตอบแทนให้กับ อปพร. จะต้องใช้เงิน
งบประมาณค่อนข้างมาก เนื่องจากมีสมาชิก อปพร. อยู่จำนวนมากทั่วประเทศ

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการเห็นว่า การพิจารณาเรื่องดังกล่าว ควรเชิญรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
หรืออธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริง รวมทั้ง
ข้อกฎหมาย กับคณะอนุกรรมการ

~ ୧୩୦ ~

๙.

การพิจารณาทบทวนผลการดำเนินงาน และพิจารณากำหนด โครงการหรือกิจกรรมของคณะกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาทบทวนผลการดำเนินงาน และพิจารณากำหนดโครงการหรือกิจกรรมของคณะกรรมการ สรุปผลการพิจารณา ดังนี้

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๓ วันพุธที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๔
พิจารณาทบทวนผลการดำเนินงานของคณะกรรมการในปีงบประมาณ ๒๕๕๕

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะกรรมการพิจารณาทบทวนผลการดำเนินงานของคณะกรรมการในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ที่ประชุมมีความเห็นว่า ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการยังไม่บรรลุผลอีกหลายเรื่อง ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า ควรมีการพิจารณาศึกษาเรื่องกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพิจารณาศึกษาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และคณะกรรมการได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการจัดทำสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการ ในการประชุมคณะกรรมการคราวต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๔ วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๕

พิจารณาทบทวนผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ ปีงบประมาณ ๒๕๕๕

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษา และทบทวนผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ดังนี้

๑. พิจารณาทบทวนผลการศึกษาระบบการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องดังกล่าวมีความสำคัญ ควรมีการพิจารณาศึกษาเพิ่มเติม โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม เพื่อชี้แจงข้อมูลข้อเท็จจริงและร่วมหาทางผลักดันให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในประเด็นการให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วน ในการนี้ คณะอนุกรรมการได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการเสนอรายงานผลการจัดสัมมนา เรื่อง “แนวทางพัฒนาระบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแบบการมีส่วนร่วม ตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐” วันจันทร์ที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ เสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อให้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติเชิญ เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ เพื่อชี้แจงข้อมูลข้อเท็จจริงและร่วมหาทางผลักดันให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

๒. พิจารณาทบทวนโครงการเดินทางไปศึกษาดูงานเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลข้อเท็จจริง และความคืบหน้าของโครงการเหมืองแร่โปแตช ก่อนเดินทางไปศึกษาดูงานเรื่องดังกล่าว

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติเชิญ อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ เพื่อชี้แจงข้อมูลข้อเท็จจริง และความคืบหน้าของโครงการเหมืองแร่โปแตช

๓. พิจารณาทบทวนการศึกษาปัญหาที่ดินทำกินของประชาชนรอบเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรเสนอผลการพิจารณาเรื่องดังกล่าวต่อคณะกรรมการ และเสนอความเห็นตั้งคณะทำงาน เพื่อศึกษาการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของประชาชนรอบเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

๔. พิจารณาทบทวนการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนจากเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จ

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า การศึกษาเรื่องดังกล่าว ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานขององค์กรหรือเครือข่ายภาคประชาชนที่มีผลการดำเนินงานเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม และมีความเข้มแข็ง เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรภาคเอกชน

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติเชิญ ประธานภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน มาเข้าร่วมประชุม เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานขององค์กร และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

๕. พิจารณาทบทวนการศึกษาร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนและร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน มีหลายฉบับ จึงควรศึกษาวิจัยร่างกฎหมายดังกล่าวในเชิงบูรณาการ แล้วสรุปเป็นรายงานเสนอต่อคณะกรรมการ ส่วนร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ร่างกฎหมายดังกล่าวเกิดจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ จึงควรศึกษาและผลักดันให้มีการตรากฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความเข้มแข็งต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๑๕ วันพุธที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๕

พิจารณาทบทวนผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ ปีงบประมาณ ๒๕๕๕

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการพิจารณารายงานผลการสัมมนา เรื่อง “แนวทางพัฒนาระบบการรับฟังความคิดเห็นแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” วันจันทร์ที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข ๒๑๓ – ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

คณะอนุกรรมการเห็นว่า การพิจารณาศึกษารายงานการสัมมนาดังกล่าว ควรเป็นไปด้วยความรอบคอบ จึงเห็นควรให้อนุกรรมการและที่ปรึกษาอนุกรรมการ นำรายงานสัมมนา กลับไปศึกษา และจะกำหนดวันประชุมเพื่อพิจารณารายงานสัมมนาดังกล่าวในโอกาสต่อไป

คณะอนุกรรมการได้มีมติกำหนดวันประชุม เพื่อพิจารณาและติดตามเรื่องที่คณะอนุกรรมการได้เคยมีการพิจารณาศึกษา ดังนี้

วันพุธที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕

๑) พิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ประเด็นการพิจารณา : พิจารณาศึกษาแนวทางช่วยเหลือประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ ให้ได้รับสิทธิในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย และหาแนวทางให้ความชัดเจนกับประชาชนเกี่ยวกับแนวเขตที่ดินบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งมีปัญหาความทับซ้อนของพื้นที่

๒) พิจารณาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนจากเครือข่ายภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จ

ประเด็นการพิจารณา : พิจารณาศึกษาแนวทางการดำเนินงานของเครือข่ายฯ และร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างองค์กรภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็งตลอดจนแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

วันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๕

๑) พิจารณาศึกษาโครงการเหมือนแรมโปแตช จังหวัดอุดรธานี

ประเด็นการพิจารณา : พิจารณาความคืบหน้าของโครงการเหมือนแรมโปแตช และขั้นตอนกระบวนการศึกษาโครงการฯ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ วรรคสอง

๒) พิจารณาศึกษาร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนและร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ประเด็นการพิจารณา : พิจารณาศึกษาร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และพิจารณาร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๓ วันพุธที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

พิจารณาผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการพิจารณาผลการพิจารณาที่ผ่านมา ซึ่งเรื่องพิจารณาส่วนใหญ่ของคณะอนุกรรมการ จะมุ่งเน้นศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และพิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนของประชาชน

มติที่ประชุม คณะอนุกรรมการได้มีมติพิจารณาศึกษาและจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๑. พิจารณาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการเหมือนแรมโปแตช จังหวัดอุดรธานี

๒. พิจารณาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย ในการตรวจสอบการทุจริตจากการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของรัฐในระดับท้องถิ่น โดยศึกษาจากกรณีการจัดการถ่านหิน จังหวัดสมุทรสาคร

๓. เดินทางไปศึกษาดูงานและเผยแพร่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตชุมชนอุตสาหกรรม จังหวัดชลบุรี

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๒๘ วันอังคารที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖

พิจารณาศึกษาแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการ

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะกรรมการ ได้อภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน ซึ่งที่ประชุม เห็นควรให้มีการติดตามความคืบหน้าเรื่องพิจารณาที่ผ่านมา และได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ จัดทำ สรุปผลการดำเนินงาน และเรื่องค้างพิจารณา เสนอต่อคณะกรรมการในการประชุมคราวต่อไป

คณะกรรมการ ได้พิจารณากรณีบริษัทเจ้าของโครงการเหมืองแร่โปแตช จังหวัด อุตรดิตถ์ มีหนังสือขอความอนุเคราะห์คัดสำเนาบันทึกการประชุมคณะกรรมการ วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาโครงการในด้านการมีส่วนร่วมกับประชาชน ในพื้นที่ ซึ่งคณะกรรมการได้มอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องดังกล่าว

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า คณะกรรมการยังพิจารณาศึกษา เรื่องดังกล่าวไม่แล้วเสร็จ และยังไม่พร้อมสรุป จึงมีมติไม่จัดส่งสำเนาบันทึกการประชุมดังกล่าว

การประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓๐ วันพุธที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๖

พิจารณาศึกษาการดำเนินงานของคณะกรรมการ

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

คณะกรรมการพิจารณาผลการดำเนินงาน นับแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ ถึง เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๖ โดยตั้งข้อสังเกตและแนวทางติดตามการพิจารณาศึกษาเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑. พิจารณาศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการรับฟังความคิดเห็น ของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ก่อนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และการพิจารณาศึกษาร่าง กฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและ สุขภาพ

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องดังกล่าวมีความสำคัญ โดยเห็นว่ารัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนและ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไว้ อาทิเช่น สิทธิชุมชน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๖ และ มาตรา ๖๗ เป็นต้น แต่ปัจจุบันยังไม่มีมาตรการกฎหมายรองรับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่ง คณะกรรมการได้เคยมีการพิจารณาร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว และทราบว่าร่างกฎหมายดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะอนุกรรมการจึงได้ขอความร่วมมือจากผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีให้ติดตามผลความคืบหน้าการพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและแจ้งให้คณะอนุกรรมการทราบ แต่ปัจจุบันยังไม่มีแจ้งความคืบหน้าใด ๆ ให้คณะอนุกรรมการทราบ

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติให้พิจารณาติดตามความคืบหน้าการพิจารณาร่างกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยเชิญเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เข้าร่วมประชุม ในการประชุมคณะอนุกรรมการคราวต่อไป

๒. พิจารณาศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนจากเครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งมีการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จและมีความเข้มแข็ง

ที่ประชุม ได้อภิปรายเกี่ยวกับการประชุมคณะอนุกรรมการ ครั้งที่ ๑๘ ซึ่งได้เชิญประธานภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน และผู้อำนวยการศูนย์ภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน เข้าร่วมประชุม ซึ่งปัจจุบันการดำเนินงานขององค์กรภาคประชาชนดังกล่าวทำหน้าที่ได้ดีและภาครัฐได้ให้ความสำคัญมากขึ้น

๓. พิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎรตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้ทำเรื่องส่งมอบคืนพื้นที่ห้วงงานเขื่อนอุบลรัตน์ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับกรณีปัญหาแนวเขตพื้นที่รอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ไม่ชัดเจนและทับซ้อนกัน คณะอนุกรรมการได้มีมติตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยคณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบหลักการในการตั้งคณะทำงานดังกล่าวแล้ว สำหรับการคัดเลือกบุคคลที่จะแต่งตั้งเป็นคณะทำงาน ที่ประชุมได้มอบหมายให้ นางมุกดา พงษ์สมบัติ รองประธานคณะอนุกรรมการคนหนึ่ง เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตั้งเป็นคณะทำงาน

๔. พิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น กรณีได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสบนเทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ และกรณีขอให้ยกเลิกป่าเตรียมการ โคนสูง – บ้านดง และออกเอกสารสิทธิ์ให้กับราษฎร

การพิจารณากรณีราษฎรได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการปลูกต้นยูคาลิปตัสบนเทือกเขาภูเก้า – ภูพานคำ เรื่องดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาส่งมอบคืนพื้นที่ให้กรมป่าไม้ และการพิจารณากรณีราษฎรขอให้ยกเลิกป่าเตรียมการ โคนสูง – บ้านดง และออกเอกสารสิทธิ์ให้กับราษฎร เรื่องดังกล่าวคณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น ได้จัดประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ วันพุธที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖ และมีมติเห็นชอบให้ตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วย นายอำเภอแต่ละอำเภอ เป็นประธานตรวจสอบข้อเท็จจริง และรายงานคณะอนุกรรมการในรอบระยะเวลา ๖๐ วัน นับจากการแต่งตั้ง

มติที่ประชุม คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องดังกล่าววงเลยมาระยะเวลาพอสมควรแล้ว จึงมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการติดตามความคืบหน้าการตั้งคณะทำงานดังกล่าว รวมทั้งแจ้งผลความคืบหน้าการพิจารณาของคณะอนุกรรมการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นรับทราบต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๓๔ วันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖
พิจารณาศึกษาโครงการศึกษาดูงานของคณะอนุกรรมการ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗
รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

ในคราวประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน วันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบในหลักการให้คณะอนุกรรมการร่วมเดินทางไปศึกษาดูงาน กรณีการจำหน่ายใบจองของป่าดงพระทวย ตำบลพระทวย อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม และกรณีการบุกรุกที่ดินบริเวณป่าดงกระแสน ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยคณะกรรมการ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการพิจารณากำหนดวัน เวลา และสถานที่ศึกษาดูงานตามความเหมาะสม

คณะอนุกรรมการ ได้พิจารณาแนววางท่อก๊าซธรรมชาติ ในโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง ซึ่งจะมีการวางท่อก๊าซผ่านพื้นที่ตำบลต่าง ๆ ของจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดกาฬสินธุ์ ในการนี้ คณะอนุกรรมการเห็นว่า เนื่องจากแนววางท่อก๊าซธรรมชาติผ่านเขตพื้นที่ในหลายตำบล การเชิญผู้นำท้องถิ่นในแต่ละตำบล เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ ณ อาคารรัฐสภาอาจไม่สะดวก จึงเห็นควรเดินทางไปศึกษาดูงานเรื่องดังกล่าวเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง รับฟังปัญหาความเดือดร้อน และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนครั้งที่ ๓๗ วันพุธที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

พิจารณาการเดินทางศึกษาดูงานของคณะอนุกรรมการ

รายชื่อผู้มาชี้แจง ไม่มี

ผลการพิจารณา

ตามที่คณะอนุกรรมการ ได้กำหนดการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง และจัดประชุมการแก้ไขปัญหาที่ดินบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และกำหนดการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดิน ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ ตำบลพระทายและตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม นั้น เนื่องจากคณะอนุกรรมการติดภารกิจสำคัญ จึงไม่สามารถเดินทางไปศึกษาดูงานตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว จึงขอให้คณะอนุกรรมการร่วมกันพิจารณา เพื่อกำหนดวันในการเดินทางไปศึกษาดูงานดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง

มติที่ประชุม

๑. ที่ประชุมมีมติเดินทางไปศึกษาดูงานเรื่องร้องเรียนของพระค่านวณ พินแย้ง กรณีขอให้ตรวจสอบความถูกต้องชอบธรรม ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานเอกชน ในโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดงมูลไปยังสถานีผลิตปิโตรเลียมน้ำพอง และประชุมคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ณ ห้องประชุมพระธาตุขามแก่น ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ในวันศุกร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๒. ที่ประชุมมีมติเดินทางไปศึกษาดูงานกรณีการบุกรุกที่ดินบริเวณป่าดงกระแสน ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม เพื่อตรวจสอบพื้นที่ให้เกิดความชัดเจน และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยรวมต่อข้อร้องเรียนดังกล่าว ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

~ ๑๓๕ ~

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน
รายนามที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

รายนามคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

๑. นายเกียรติอุดม เมนะสวัสดิ์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นางมุกดา พงษ์สมบัติ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายธีรภัทร พริ้งสุลกะ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นายไพโรจน์ คุณผลิน	โฆษกคณะอนุกรรมการ
๕. นายพชรนน คณาโชติโกคิน	อนุกรรมการ
๖. นายปัญญา จินตะเวช	อนุกรรมการ
๗. นายวรารักษ์ พันธุ์ศิลา	อนุกรรมการ
๘. นายสุพล ฟองงาม	อนุกรรมการ
๙. นายสวัสดิ์ เรวรรณ	อนุกรรมการ
๑๐. นางฉวีวรรณ ป้องพาล	เป็นอนุกรรมการ

รายนามที่ปรึกษาคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

๑. นายธนิช มาสีพิทักษ์
๒. นางระพีพรรณ พงศ์เรืองรอง
๓. นายจิรัชัย เชาวลิต
๔. นางกรภัทร สมบัติศิริ
๕. นางประกายรัตน์ สุรนาทยุทธ
๖. นายยุทธนา เลี้ยวสมบุรณ์
๗. นายรังสรรค์ พงษ์ประภาพันธ์
๘. นายตามพ์ เผด็จดัสกร
๙. นายโสภณ ไชยมี
๑๐. นายณัฐพฤทธ์ ณ พัทลุง
๑๑. นายปราชญ์ดา ไมदान
๑๒. นายคณิต พรหมหิต
๑๓. นายนิคม บุญวิเศษ
๑๔. นายสมใจ เพกกี้ม

ภาคผนวก ข

ประกาศคณะกรรมการสิทธิการ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินรอบเขื่อนอุบลรัตน์

ประกาศคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน
สภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๗๓ วันพุธที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินบริเวณรอบเขื่อนอุบลรัตน์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาศึกษากรณีปัญหาการทับซ้อนของพื้นที่บริเวณรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์จนทำให้ราษฎรเกิดความสับสน และขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบและกำหนดแนวเขตให้มีความชัดเจน และพิจารณาศึกษากรณีการคืนพื้นที่ห้วยงานเขื่อนอุบลรัตน์ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย รวมทั้งพิจารณาศึกษากรณีปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของราษฎรรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ โดยให้คณะทำงานดังกล่าว ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นายเกียรติอุดม เมนะสวัสดิ์	ประธานคณะทำงาน
๒. นางมุกดา พงษ์สมบัติ	รองประธานคณะทำงาน
๓. นายธนิช มาสีพิทักษ์	รองประธานคณะทำงาน
๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น	รองประธานคณะทำงาน
๕. นายอำเภออุบลรัตน์	คณะทำงาน
๖. ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น)	คณะทำงาน
๗. ผู้อำนวยการส่วนจัดการที่ดินป่าไม้
สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น)	คณะทำงาน
๘. นายชัยยุทธ คุณชมพูนักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ สำนักอุทยานแห่งชาติ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	คณะทำงาน
๙. นายปรีชา แสงเพชร
นายช่างเทคนิคชำนาญงาน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	คณะทำงาน
๑๐. หัวหน้าอุทยานแห่งชาติน้ำพอง	คณะทำงาน
๑๑. นายนภฤทธิ ผดุงศรี
หัวหน้ากองบำรุงรักษาโยธา โรงไฟฟ้าพลังน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
๑๒. นายธีรบรรณัน ศิริบุญ
นิติกร ระดับ ๕ แผนกกฎหมาย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
๑๓. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น สาขาน้ำพอง ส่วนแยกอุบลรัตน์	คณะทำงาน
๑๔. นายกเทศมนตรีตำบลเขื่อนอุบลรัตน์	คณะทำงาน

๑๕. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์	คณะทำงาน
๑๖. กำนันตำบลเขื่อนอุบลรัตน์	คณะทำงาน
๑๗. นายทองบ่อ โคตรจันอูด ราษฎรหมู่ที่ ๓ (บ้านท่าเรือ)	คณะทำงาน
๑๘. นายเพชร พันพรม ราษฎรหมู่ที่ ๗ (บ้านภูค่าบ้ำ)	คณะทำงาน
๑๙. นายชุมพร โสเก่าซ่า ราษฎรหมู่ที่ ๘ (บ้านโนนสวรรค์)	คณะทำงาน
๒๐. นายประมวล สุขษาเกษ ราษฎรหมู่ที่ ๙ (บ้านแก่งศิลา)	คณะทำงาน
๒๑. นายทองด้วง ไชโยธา ราษฎรหมู่ที่ ๑๐ (บ้านภูเขาวง)	คณะทำงาน
๒๒. นายไพโรจน์ คุณผลิน	คณะทำงาน
๒๓. นายพชรนน คณาโชติโกคิน	คณะทำงาน
๒๔. นายจिरชัย เขาวลิต	คณะทำงาน
๒๕. นายตามพ์ เผล็ดัดสกร	คณะทำงาน
๒๖. นายโสภณ ไชยมี	คณะทำงาน
๒๗. นายคณิต พรหมหิต	คณะทำงาน
๒๘. นายสมใจ เพกกิม	คณะทำงาน
๒๙. นายนิคม บุญวิเศษ	คณะทำงาน

ประกาศ ณ วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

(นายสุภชัย ศรีหาล้า)

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง
การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

ภาคผนวก ค
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน
ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน
ลำดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน
พัฒนาการของการมีส่วนร่วมของประชาชนไทยในอดีต

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๕๖ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๗ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ

มาตรา ๕๘ บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน

มาตรา ๕๙ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันรวดเร็ว

มาตรา ๖๐ บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น

มาตรา ๖๑ สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่ เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกัน เพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

ให้มีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตราและการบังคับใช้กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการขององค์การอิสระดังกล่าวด้วย

มาตรา ๖๒ บุคคลย่อมมีสิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

บุคคลซึ่งให้ข้อมูลโดยสุจริตแก่องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๖๖ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา ๖๗ สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีวิอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๗๘ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินดังต่อไปนี้

(๑) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ

(๒) จัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศ และสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

(๓) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนาารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

(๔) พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

(๕) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๖) ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐตามกฎหมายและตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐ ดำเนินการอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม

(๗) จัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง รวมทั้งจัดให้มีสภาพพัฒนาการเมืองที่มีความเป็นอิสระ เพื่อติดตามสอดส่องให้มีการปฏิบัติตามแผนดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

(๘) ดำเนินการให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับสิทธิประโยชน์อย่างเหมาะสม

มาตรา ๘๗ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

(๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(๕) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

มาตรา ๑๖๓ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด ๓ และหมวด ๕ แห่งรัฐธรรมนูญนี้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมายัง

หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง สมาชิกผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต้องให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติและคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการของร่างประกอบด้วยผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดด้วย

มาตรา ๑๖๔ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๒๗๐ ออกจากตำแหน่งได้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๑๖๕ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ

การจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้

(๒) ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติตาม (๑) หรือ (๒) อาจจัดให้เป็นการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในปัญหาที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเป็นการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีก็ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

การออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ และการจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคล จะกระทำมิได้

ก่อนการออกเสียงประชามติ รัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการออกเสียงประชามติ ระยะเวลาในการดำเนินการ และจำนวนเสียงประชามติ เพื่อมีข้อยุติ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔๖ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดประเภทและขนาดของโครงการ หรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอขอ ความเห็นชอบตาม มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ และ มาตรา ๔๙

ในการประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบ ปฏิบัติ แนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจน เอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องเสนอพร้อม กับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจการแต่ละประเภทและแต่ละขนาดด้วย

ในกรณีที่โครงการหรือกิจการประเภทหรือขนาดใดหรือที่จะจัดตั้ง ขึ้นในพื้นที่ใดมีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้แล้ว และเป็นมาตรฐาน ที่สามารถใช้กับโครงการหรือกิจการประเภทหรือขนาดเดียวกันหรือในพื้นที่ ลักษณะเดียวกันได้ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้โครงการหรือกิจการ ในทำนองเดียวกันได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมก็ได้ แต่ทั้งนี้ โครงการหรือกิจการนั้นจะต้องแสดงความยินยอมปฏิบัติ ตามมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับ โครงการหรือกิจการนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่โครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตาม มาตรา ๔๖ เป็นโครงการหรือกิจการ ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือโครงการร่วมกับเอกชน ซึ่งต้องเสนอ ขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีตามระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ให้ ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจการนั้น จัดทำ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะทำการศึกษาความ เหมาะสมของโครงการเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อเสนอ ความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมที่เสนอตามวรรคหนึ่ง คณะรัฐมนตรีอาจขอให้บุคคลหรือสถาบันใด ซึ่งเป็นผู้ชำนาญการหรือเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทำการศึกษาและเสนอรายงานหรือความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

สำหรับโครงการหรือกิจการของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตาม มาตรา ๔๖ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีตาม วรรคหนึ่ง ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหรือ กิจการนั้นจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอขอความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๔๘ และ มาตรา ๔๙

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่โครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตาม มาตรา ๔๖ เป็นโครงการหรือกิจการซึ่ง จะต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการตามกฎหมายก่อนเริ่มการก่อสร้างหรือ ดำเนินการ ให้บุคคลผู้ขออนุญาตเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายนั้น และต่อสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ในการเสนอรายงานดังกล่าวอาจจัดทำเป็นรายงานผลกระทบ สิ่งแวดล้อมเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดตาม มาตรา ๔๖ วรรคสอง ก็ได้

ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายรอกการส่งอนุญาตสำหรับ โครงการหรือ กิจการตามวรรคหนึ่งไว้ก่อนจนกว่าจะทราบผลการพิจารณารายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตาม มาตรา ๔๙ จากสำนักงานนโยบายและ แผนสิ่งแวดล้อม

ให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมตรวจสอบรายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เสนอมา หากเห็นว่า รายงานที่เสนอมามีได้จัดทำให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๔๖ วรรคสอง หรือมีเอกสารข้อมูลไม่ครบถ้วน ให้สำนักงานนโยบาย และแผนสิ่งแวดล้อมแจ้งให้บุคคลผู้ขออนุญาตที่เสนอรายงานทราบภายในกำหนด เวลาสิบห้า วันนับแต่วันที่ได้รับการเสนอรายงานนั้น

ในกรณีที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมพิจารณาเห็นว่า รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เสนอมา ถูกต้องและมีข้อมูลครบถ้วน หรือได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วนตาม วรรคสามแล้ว ให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม พิจารณาเสนอความเห็น เบื้องต้นเกี่ยวกับรายงานดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วัน ที่ได้รับการเสนอรายงานนั้น เพื่อนำเสนอให้คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณา ต่อไป

การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนด ซึ่งจะต้อง ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องมีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายสำหรับโครงการหรือ กิจการนั้น หรือผู้แทนร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย

มาตรา ๔๘ การพิจารณาของคณะกรรมการผู้ชำนาญการตาม มาตรา ๔๗ ให้กระทำให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ถ้าคณะกรรมการผู้ชำนาญการมิได้พิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าคณะกรรมการผู้ชำนาญการให้ความเห็นชอบแล้ว

ในกรณีที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการให้ความเห็นชอบ หรือในกรณีที่ให้ ถือว่าคณะกรรมการผู้ชำนาญการให้ความเห็นชอบแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจ ตามกฎหมายสั่งอนุญาตแก่บุคคลซึ่งขออนุญาตได้

ในกรณีที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการไม่ให้ความเห็นชอบ ให้เจ้าหน้าที่ รอกการสั่งอนุญาตแก่บุคคลผู้ขออนุญาตไว้ก่อนจนกว่าบุคคลดังกล่าวจะเสนอ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการสั่งให้ ทำการแก้ไขเพิ่มเติมหรือจัดทำใหม่ทั้งฉบับ ตามแนวทางหรือรายละเอียดที่ คณะกรรมการผู้ชำนาญการกำหนด

เมื่อบุคคลดังกล่าวได้เสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมซึ่งได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมหรือได้จัดทำใหม่ทั้งฉบับแล้ว ให้ คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการเสนอรายงานดังกล่าว แต่ถ้าคณะกรรมการ ผู้ชำนาญการมิได้พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่า คณะกรรมการผู้ชำนาญการเห็นชอบ และให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวสั่งอนุญาตแก่ บุคคลผู้ขออนุญาตได้

ในกรณีที่เห็นเป็นการสมควร รัฐมนตรีจะประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้โครงการหรือกิจการตามประเภทและขนาดที่ประกาศกำหนดตาม มาตรา ๔๖ ต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในการขอต่อ อายุใบอนุญาตสำหรับโครงการหรือกิจการนั้น ตามวิธีการเช่นเดียวกับการขอ อนุญาตด้วยก็ได้

มาตรา ๕๐ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตาม มาตรา ๔๗ และ มาตรา ๔๘ ให้กรรมการผู้ชำนาญการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ มี อำนาจตรวจสถานที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของโครงการหรือกิจการที่เสนอขอรับ ความ เห็นชอบในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ตามความเหมาะสม

เมื่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการได้ให้ความเห็นชอบในรายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมตาม มาตรา ๔๘ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจ ตามกฎหมายในการพิจารณาสั่งอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาต นำมาตรการ ตามที่เสนอไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไปกำหนด เป็น เงื่อนไขในการสั่งอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตโดยให้ถือว่าเป็นเงื่อนไข ที่กำหนดตามกฎหมายในเรื่องนั้นด้วย

มาตรา ๕๑ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตาม มาตรา ๔๗ และ มาตรา ๔๘ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อาจกำหนดให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตาม มาตรา ๔๖ ต้อง จัดทำหรือได้รับการรับรองจากบุคคลซึ่งได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ชำนาญการศึกษ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมก็ได้

การขอและการออกใบอนุญาต คุณสมบัติของผู้ชำนาญการศึกษ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะมีสิทธิทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ได้รับใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การออก ใบแทนใบอนุญาต การสั่งพักและการเพิกถอนการอนุญาต และการเสียค่า ธรรมเนียมการขอและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ระเบียบและประกาศที่สำคัญเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่รวบรวมเอาความห่วงกังวล ความต้องการ และค่านิยมต่าง ๆ ของสาธารณชนไว้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจของรัฐและเอกชน เป็นการสื่อสารสองทาง และเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจที่ดีกว่าและที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน

เจมส์ แอล เครยัน

การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุก ๆ คนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม

ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน^๑

๑. คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชน จะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิผลที่สุดได้

๒. ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้านหรือการฟ้องร้องกัน อันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้า และความล้มเหลวของโครงการได้ในที่สุด

๓. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้างข้อตกลงและข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

๔. การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขาก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยังคงอาจเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย

๕. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้งและการแบ่งฝ่าย ที่จะป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้

๖. การคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและเกิดความชอบธรรมโดยเฉพาะเมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่มีการโต้แย้งกัน

๗. การคาดการณ์ความห่วงกังวลและทัศนคติของสาธารณชน เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มาทำงานร่วมกับสาธารณชนในกระบวนการมีส่วนร่วม พวกเขาจะได้รับรู้ถึงความห่วงกังวลและมุมมองของสาธารณชนต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถคาดการณ์ปฏิกิริยาตอบสนองของสาธารณชนต่อกระบวนการและการตัดสินใจขององค์กรได้

๘. การพัฒนาภาคประชาสังคม ประโยชน์อย่างหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือทำให้ประชาชนมีความรู้ทั้งในส่วนของเนื้อหาโครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐ รวมทั้ง เป็นการฝึกอบรมผู้นำ และทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

^๑เจมส์ แอล. เครย์ตัน. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม. แปลโดย ศ.นพ. วันชัย วัฒนศัพท์, ดร.ถวิลวดี บุรีกุล, ผศ.ดร.เมธิตา พงษ์ศักดิ์ศรี. ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท, ๒๕๕๑.

ระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน^๒

การแบ่งระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ โดยมีข้อพึงสังเกตคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

๑. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุด และเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชน โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าวสาร และการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ

๒. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับชั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือผู้วางแผนโครงการจะเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินข้อดีข้อเสียของโครงการอย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น การจัดทำแบบสอบถามก่อนริเริ่มโครงการต่าง ๆ หรือการบรรยายและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ เป็นต้น

๓. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นการเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

๔. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ผู้วางแผนโครงการกับประชาชนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการโครงการเหมาะที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อนุญาโตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

๕. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เป็นขั้นการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

๖. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชนเพื่อแก้ปัญหา ข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ แต่การลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึงเพียงใด โดยในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม แต่สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติให้ ผลของการประชามติมีทั้งแบบที่มีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก และแบบที่เป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีซึ่งไม่มีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด (มาตรา ๑๖๕)

^๒ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy). กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘.

พัฒนาการของการมีส่วนร่วมของประชาชนไทยในอดีต^๓

ในระยะ ๓๐ ปีแรกของการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย (๒๔๗๕ - ๒๕๑๙) เป็นยุคที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย คือ แค่การเลือกตั้ง ขณะที่การมีส่วนร่วมรูปแบบอื่น ๆ เกิดขึ้นน้อย และมักเป็นเรื่องของการเมือง การปฏิวัติ รัฐประหาร การประท้วง หรือเดินขบวน เช่น การมีส่วนร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อเรียกร้องมหาวิทยาลัยคืนจากเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน (พ.ศ.๒๔๙๒) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างขบวนการสันติภาพซึ่งมีเป้าหมายในการต่อต้านสงคราม (พ.ย.๒๔๙๕) การเดินขบวนประท้วงการเลือกตั้ง (พ.ศ.๒๕๐๐) การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อต่อต้านรัฐบาล (๑๔ ต.ค.๒๕๑๖) การมีส่วนร่วมของผู้ใช้แรงงานในการเรียกร้องเรื่องค่าจ้างขั้นต่ำ (พ.ศ.๒๕๑๗) การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้สินและการครอบครองที่ดิน (พ.ศ.๒๕๑๗) และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประท้วงรัฐบาล พ.ศ.๒๕๑๘ - ๒๕๑๙

ในระยะ ๒๐ ปีต่อมา (๒๕๒๐ - ๒๕๓๙) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่ประชาชนกลุ่มต่างๆ ไม่พอใจรัฐบาลยังคงเกิดขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมในการเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรี พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ลาออก (พ.ศ.๒๕๒๓) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชาติไทย ตามนโยบาย ๖๖/๒๓ และที่สำคัญคือ เหตุการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองในเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ ซึ่งผู้นำกระบวนการและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทำให้พลังมวลชนเพิ่มมากขึ้น แต่ฝ่ายรัฐกลับใช้แนวปฏิบัติแบบเดิมๆ ทำให้เกิดการใช้ความรุนแรง จนนำมาซึ่งความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินทั้งของประชาชนและของรัฐ เป็นผลให้รัฐสภาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๙ โดยเพิ่มเติมหมวด ๑๒ ว่าด้วย “การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่” กำหนดให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญซึ่งมีสมาชิก ๒ ประเภท คือ ส.ส. ซึ่งเป็นตัวแทนของจังหวัด และ ส.ส.ประเภทนักวิชาการ ซึ่งจัดเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่างรัฐธรรมนูญ (พุทธศักราช ๒๕๔๐)

ในระยะ ๑๐ ปีต่อมา (๒๕๔๐ - ๒๕๔๙) เป็นยุคแรกของการมีส่วนร่วม เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดเจตนารมณ์เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมให้ข้อมูล ปรีกษาหารือ ตัดสินใจ ติดตาม ตรวจสอบ และถอดถอนผู้ทุจริต ทั้งยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบาย มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น และประชาชนเรียนรู้ที่จะใช้การมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ โดยสันติวิธี จึงมีเหตุการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญ เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน ซึ่งมีจำนวนถึง ๑๖ ฉบับ การมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาสังคมเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้ยื่นฟ้องขอให้ศาลปกครอง

มีคำพิพากษาเพิกถอนพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจสิทธิและประโยชน์ของบริษัท การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) พ.ศ.๒๕๔๘ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลาการยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๔๘ มีผลให้แผนการนำ กฟผ. เข้ากระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ต้องมีอันยุติลง การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การคัดค้านโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนบ่อนอก - บ้านกรูด โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติและโรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย - มาเลเซีย และมีหลายกรณีที่ประชาชนประสบความสำเร็จในการใช้สิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการตัดสินใจของรัฐ เช่น โครงการพัฒนาลุ่มน้ำหนองหาน จังหวัดสกลนคร ที่ประชาชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาหนองหาน และนำเสนอภาครัฐจนได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการรวมตัวกันของตัวแทนหน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน สถาบันการศึกษา และปราชญ์ชาวบ้าน ตั้งเป็นเครือข่ายประชาชนต่อต้านคอร์รัปชั่น (คปต.) ที่มีผลงานอันถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการทุจริตโดยแท้จริง

ต่อมา ได้เกิดเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต้องจารึกไว้อีกเหตุการณ์หนึ่ง คือ การที่ประชาชนจำนวนมากออกมาเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ลาออกจากตำแหน่ง แต่ก็มีประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งยังคงให้การสนับสนุนรัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อยู่ จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ คือ การยึดอำนาจการปกครองประเทศโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ นำไปสู่การยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกเสียงลงประชามติ เพื่อให้ความเห็นชอบการนำร่างรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับเป็นครั้งแรกของประเทศไทย ในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐

^๓ ถวิลวดี บุรีกุล. พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน: จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒.

ภาคผนวก ง

รายชื่อฝ่ายเลขานุการประจำคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

รายชื่อฝ่ายเลขานุการประจำคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

๑. นางสาวปรียาภรณ์ แก้วโยน	ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง ฯ
๒. นางสาวปรัชญาภรณ์ อมรเวช	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๓. นางสาวสุธิดา กณาพันธ์	วิทยากรปฏิบัติการ
๔. นางสาวอภิสร่า ทัดภูธร	นิติกรปฏิบัติการ
๕. นายธนพจน์ พุทธรักษ์	นิติกรปฏิบัติการ
๖. นางสาวยุรี สุขเฟื่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๗. นางสาวนงลักษณ์ มิตรมุสิก	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๘. นางสาวตรีทิพย์นิภา ธานี	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลปฏิบัติงาน
๙. นางสาวศิริรัตน์ อยู่ฉัตร	นักวิชาการรัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์

รายนามผู้จัดทำ

๑. นางสาวปรียาภรณ์ แก้วโยน	ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง ฯ
๒. นางสาวอภิสรรา ทัดภูธร	นิติกรปฏิบัติการ
๓. นางสาวตรีทิพยนิภา ธาณี	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลปฏิบัติงาน
๔. นางสาวศิริรัตน์ อยู่ฉัตร	นักวิชาการรัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์

กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

